परिवर्तन गाउँपालिकाको

खानेपानी,सरसफाइ तथा स्वच्छता (वास)

योजना सम्बन्धी सङ्क्षिप्त वस्तुगत विवरण

परिवर्तन गाउँपालिका

पुतलाचौर, रोल्पा

२०७७

विषयसूची

अध्याय १ :परिवर्तन गाउँपालिकाको वस्तुगत विवरण १

१.१ भौगोलिक अवस्थिति र बनोट १

१.१.१भौगोलिकअवस्थिति १

१.१.२ऐतिहासिकचिनारीतथानामाकरण..... १

१३.१.राजनीतिकअवस्थिति १

१.१.४ धरातलीयअवस्था..... १

१.१.५प्राकृतिकसम्पदा..... २

१.१.६सांस्कृतिकउत्कृष्टता २

१.१.७विकासकासम्भावनाहरु..... २

१.२ पहुँच २

१.३ भू–उपयोग तथा वातावरण २

१.४ तयारीकाचरण ३

१.४.१ वस्तुस्थितिविवरणढाँचा, औजारतथाकार्यविधितयारी ३

१.४.२ वस्तुस्थितिविवरणतयारीकार्यशाला ३

१.४.३ सहजकर्तातथागणकछनौटअभिमुखीकरणरपरिचालन..... ३

१.४.४ तथ्याङ्कसङ्कलन ३

१.४.५ तथ्याङ्कप्रशोधनतथाविश्लेषणरस्रोतनक्शातयारी..... ४

१.४.६ वस्तुस्थितीविवरणकोमस्यौदातयारी ४

१.५ जात जाति र जनसाङ्ख्यिक विवरण ४

१.६ आर्थिक गतिविधि र पेसा..... ५

१.७ जनसङ्ख्याको गतिशीलता र बसाइँ सराइ..... ५

१.८ भौतिक पूर्वाधार..... ६

१.९ पालिकामा उपलब्ध अन्य कार्ययोजनाहरु र वास योजनाको सम्वन्ध..... ६

१.१० वास क्षेत्रमा कार्यरत विकासका साझेदारहरु..... ६

अध्याय २ :खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता स्थिति..... ७

२.१ पालिकाको खानेपानीको अवस्था ७

२.१.१ पालिकामा खानेपानीका प्राथमिक स्रोतहरु ७

२.१. पालिकामा खानेपानीको स्तर (संयुक्त अनुगमन कार्यक्रम)..... ८

२.१.२ मौजुदा खानेपानी प्रणालीहरु ८
२.१.३ निर्माणाधीन खानेपानी प्रणालीहरु १३
२.१.७ खानेपानीको समग्र अवस्था १४
२.१.८ संस्थागत (शैक्षिक संस्था र स्वास्थ्य संस्था)हरुमा खानेपानी सुविधा १४
२.२ सरसफाइ तथा स्वच्छताको अवस्था १५
२.२.१ घरायसी सरसफाइ तथा स्वच्छताको अवस्था १५
२.२.२ सार्वजनिक शौचालय १८
२.२.३ शैक्षिक संस्थाहरुमा सरसफाइ तथा स्वच्छता अवस्था १८
२.२.४ स्वास्थ्य संस्थाहरुमा सरसफाइ तथा स्वच्छता अवस्था १८
२.२.५ महामारीको प्रकोप १९
२.३ खानेपानी गुणस्तर अवस्था १९
२.४ विपद जोखिम तथा जलवायु परिवर्तन असर स्थानीयअनुकूलनका प्रयासहरु १९
२.५ योजना कार्यान्वयनमा जनताको चासो र योगदानका लागि तत्परता १९
२.६ पूर्ण सरसफाइ उन्मुख अवस्था तर्फको समग्र अवस्था २०
अध्याय ३ कार्ययोजना तथा कार्यक्रमहरुको प्राथमिकीकरण : २२
३.१ खानेपानी योजनाहरुको पहिचान तथा योजना २२
३.१.१ नयाँ खानेपानी योजनाहरु २२
३.१.२ निर्माणाधीन खानेपानी योजनाहरुको मर्मत सम्भार, सुचारुपन र दिगोपन २८
३.१.३ खानेपानी सुरक्षा योजना, गुणस्तर पहिचान तथा गुणस्तर सुनिश्चितता २८
३.२ सरसफाइ योजनाहरुको पहिचान तथा योजना २८
३.२.१ घरायसी शौचालय निर्माण तथा स्तरोन्नति २८
३.३.२ संस्थागत शौचालय (विद्यालय, स्वास्थ्य संस्था, सार्वजनिक) निर्माण तथा स्तरोन्नति २९
३.३.३ व्यवस्थित ठोस फोहोर व्यवस्थापन योजना २९
३.३.४ व्यवस्थित ढल व्यवस्थापन योजना २९
३.३.५ महिनावारी स्वच्छता व्यवस्थापन योजना ३०
३.३.६ साबुनपानीले हात धुने कार्य योजना ३०
३.४ विपद जोखिम व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तन अनुकूलन योजना ३०
३.४.१ विपद जोखिम व्यवस्थापन ३०
३.४.२ जलवायु परिवर्तन अनुकूलन ३१
३.५ वैकल्पिक प्रविधि ३१

३.६ पालिका स्तर तथा समुदाय स्तर क्षमता विकास योजना ३२
३.६.१ पालिका स्तर क्षमता अभिवृद्धि योजना ३२
३.६.२ समुदाय स्तर क्षमता अभिवृद्धि योजना........ ३२
३.७ पूरक विषय सवाल (Cross-cutting Issues) र सम्वोधन योजना........ ३२
३.७.१ लैङ्गिंक तथा समावेसीकरण मूलप्रवाहिकरण समावेशीकरण ३२
३.७.२ प्रयोगकर्ता मैत्री संरचना निर्माण योजना ३२
अध्याय ४ : संस्थागत संरचना र क्षमता अभिवृद्धि........ ३३
४.१ पालिकाको वास संरचना ३३
४.२ पालिकामा वास क्षेत्रमा कार्यरत अन्य संस्थाहरु र कार्यक्रम ३३
४.३ पालिकामा वास संयुक्त कोष........ ३४
४.४ संस्थागत संरचना तथा क्षमता विकास आवश्यकता ३४
४.४.१ संस्थागत संरचना........ ३४
४.४.१ संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि........ ३४
अनुसूची ५.१ प्रस्तावित नयाँ खानेपानी योजनाहरु........ ३५
अनुसूची ५.२ थप प्रस्तावीत खानेपानी योजनाहरु ३६
अनुसूची ५.३ विद्यालय सार्वजनिक तथा संस्थागत शौचालय तर्फ ३९
अनुसूची ५.४ सरसफाइ तथा स्वच्छता तर्फ ४०
अनुसूची ५.५ शिप तथा क्षमता विकास तालिम तर्फ ४०
अनुसूची ५.६ जलवायु अनुकुलन तर्फ श्रोत संरक्षण........ ४०
अनुसूची ५.७ स्वस्थ्य संस्थाहरुको पानी र सरसफाइको अवस्था........ ४१
अनुसूची ५.८ विद्यालय सरसफाइको अवस्था ४२
अनुसूची ५.९ पालिकाभरि खानेपानी सेवा विस्तार योजना........ ४४
अनुसूची ५.१० पूर्ण सरसफाइका सूचकहरुको अवस्था........ ४४
अनुसूची ५.११ खानेपानी योजनाहरुको दिगोपना ४५
अनुसूची ५.१२ वास क्षेत्रमा सरोकारवाला संस्थाहरु र जिम्मेवारी ४५
अनुसूची ५.१३ पालिका स्तर योजना तर्जुमा गोष्ठिको माइन्यूट ५०

अध्याय १ :परिवर्तन गाउँपालिकाको वस्तुगत विवरण

१.१ भौगोलिक अवस्थिति र बनोट

संघिय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको ५ नं प्रदेश अन्तरगत रोल्पा जिल्लाको १० वटा स्थानीय तह मध्येको परिवर्तन गाउँपालिका पनि एक हो। रोल्पा जिल्लका साविकका राङ्कोट, राङ्सी, कुरेली, इरिवाङ र पाछावाङ गाउँ विकास समितिहरुलाइ समेटेर दुइखोली गाउँपालिका घोषण गरिएको थियो जुन हाल परिवर्तन गाउँपालिकाको नाममा अवस्थित छ। यस गाउँपालिका रोल्पा जिल्ला सदरमुकाम लिवाङ देखि ४१ कि मि उत्तरी पश्चिम भागमा अवस्थिती रहेको छ भने वि सं २०७६ को घरधुरी सर्वेक्षण अनुसार ४५५० घरधुरी र जन संख्या २७७४८ रहेको छ। साविकका ५ वटा गाउँ विकास समितिहरु मिलाइएर वनेको यस परिवर्तन गाउँपालिकाको पूर्वमा थवाङ गाउँपालिका र पश्चिममा गंगादेव र माडी गाउँपालिका छन् भने उत्तरमा रुकुम जिल्ला र दक्षिणमा माडी गाउँपालिका र रोल्पा नगरपालिका रहेका छन्।

१.१.१ भौगोलिकअवस्थिति

अक्षांशः :	२८^{o} २४" देखि २८^{o}
देशान्तर :	८२°२८" देखि ८२°२८'
उचाई :	समुन्द्री सतहवाट ९०० देखि २७०० मिटर सम्म
हावापानी :	उष्ण समसितोषण र सितर
तापक्रम :	३.६ देखि ३१.२ डी. सेल्सियस सम्म
वर्षा :	औसत १३.८८ देखि १८.३६
खोला :	दुइखोली
मुख्यजात जाति :	ब्राह्मण ,ठक,री मगर ,दलित
धर्म :	हिन्दु, क्रिश्चियन, इस्लामआदि।
जमिन :	भिरालोपना

गाउँपालिकाको क्षेत्रफल : १६३•०१ वर्ग कि मि

१.१२. ऐतिहासिक चिनारी तथा नामाकरण

धाङदुङ गार, त्रिवेणी खोला,झाक्री खोला, दुइखोली छट्केधुरी गल्सुका, डाडाँगाउँ आदि जस्ता अति सौन्दर्य मनमोहक प्रसिद्ध स्थलहरु र सुरुमा यस गाउँपालिकाको नाम दुइखोली भएता पनि शहिदको नाम बाट नामाकरण गरिएको यस गाउँपालिकाको नाम हाल परिवर्तन रहेको छ भने केन्द्र पुतलाचौरमा रहेको छ।

१.१.३ राजनीतिकअवस्थिति

प्रदेशनं.	: पाँच(५)
अञ्चल	: राप्ती
जिल्ला	: रोल्पा
निर्वाचनक्षेत्र	: संघीयनिर्वाचनक्षेत्रनं .१
	प्रदेशसभानिर्वाचनक्षेत्रनं .२

१.१.४ धरातलीय अवस्था

पूर्व:	थवाङ गाउँपालिका	पश्चिम:	गंगादेव र माडी गा पा
उत्तर:	रुकुम जिल्ला	दक्षिण:	रोल्पा न पा र माडी गा पा

तालिका नं १

कार्यालय	वडाकार्यालयरहेकोस्थान	साविक वडा न	क्षेत्रफल	दुरी	समय
१ नं .वडाकार्यालय	खरीवोट	१–९	४७•७६	४ km	६०min
२ नं .वडाकार्यालय	राङ्सीपोखरा	१–९	३२•६९	७ km	१२०min
३ नं .वडाकार्यालय	थुनीकोट	५–९	१२•६८	६ km	१२०min
४ नं .वडाकार्यालय	राक्सेवाङ	१–९	३१•७२	७ km	१२०min
५ नं .वडाकार्यालय	गोरीचौर	१–९	२४•९६	७ km	१२०min
६ नं .वडाकार्यालय	नाफे	१–४	१३•२	४ km	७५min

१.१.५ प्राकृतिक सम्पदा

सामुदायिक वन, साझेदारीवन, राष्ट्रियवन, तालतलैया, नदीनाला, चुरे आदि।

१.१.६ सांस्कृतिक उत्कृष्टता

मठ, मन्दिर, धर्मसांस्कृति, चाडपर्व, चर्च

१.१.७ विकासका सम्भावनाहरु

पूर्ण शाक्षरता घोषणा हुनु स्वास्थ्यका सूचकहरुको अवस्था राम्रो हुनु कृषियोग्य जमिन प्रशस्तै हुनु र पशुपालनकोलागि प्रशस्त वनजंगल हुनुले यस पालिका भित्र बसोबास गर्ने वासीहरुको आत्मनिर्भरता बढाउँदै लैजानसकिन्छ। खाद्यान्न ,तरकारी ,मासु ,अण्डा ,दूधजन्य ,दाल लगायत यस पालिकालाई आत्मनिर्भर बनाउनसकिने सम्भावना प्रचुरमात्रामाछ । पूर्व, पश्चिम, उत्तर र दक्षिण शहिद मार्ग परिवर्तन गाउँपालिकाको बिचभएर गएको र रुकुम, सल्यान, दाङ र प्यूठान समेत यस पालिकाहुँदै गएकोले यातायात तथा व्यापारिक ,प्रयटकीय र आर्थिकदृष्टकोणले यो पालिकाको विकास सम्भावनाहरु प्रशस्तैछन्। ऐतिहासिक र पौराणिक महत्वका ठाउँहरु तथा प्राकृतिक दृश्यावलोकनका क्षेत्रहरु प्रशस्तै भएकाले पनि यस पालिकाको समग्र प्रर्यटन गुरुयोजना तयारगरि प्रर्यटकीय स्थलहरुको विकासगर्दै जानसकिनेछ र प्राकृतिक स्थलहरुको संरक्षण गर्दै थप संरचनाहरु निर्माण बाट प्रर्यटकीय आकर्षकको मुख्य स्थल बनाउनसकिन्छ । चुनवाङ खोला र अन्य प्रमुख खोला एवम् सतह पानी जल भण्डारका रुपमा रहेका छन्।

यो रोल्पा जिल्लाको थवाङ गाउँपालिका देखि सुरु भएर झण्डै १५ वटा साना ठुला खोला विस्तारित छन् । यि खोलाहरु शुद्ध र प्राकृतिक पानीको अनुपम भण्डारण हो । खोलाको वरिपरि ११० थरिका भन्दा वढी वनस्पतीहरु पाइएका छन् । यहाँ करीव ५ थरीका माछाका प्रजातिहरु २८ प्रजातिका घुमन्ते चरा साथै ५ प्रजातिका पुतली पाइएका छन् ।

१.२ पहुँच

शहिद मार्गको केन्द्र विन्दुमा रहेको यस गाउँपालिका जिल्ला सदरमुकाम लिवाङ देखि करीव ४१ किलोमिटरमा अवस्थित रहेको छ।

१.३ भू उपयोग तथा वातावरण

परिवर्तन गाउँपालिका भित्र पर्ने कूल जमिनलाई भू उपयोगका अधारमा वर्गीकरण गर्नेहो भने याहाँको कूल क्षेत्रफलको १३४•०५ वर्ग किलोमिटर मध्ये ८५•७९५ वन जंगलले ढाकेको छ भने वस्ती वा आवादीले करीव ८•३३६ वर्ग किलोमिटर चर्चेको छ। यहाँ खेती योग्य जमिन ३१•९३ वर्ग किलोमिटर रहेको छ । यस पालिकामा करीव १२ प्रतिशत जमिनमा मात्र सिँचाइ उपलब्ध छ भने बाँकी ८८ प्रतिशत

जग्गामा वर्षातको सिँचाइमा भर पर्नु पर्द छ। याहाँका केहि खेतवारीहरु नदी किनारमा रहेका र हावापानीको उचित प्रवाहले गर्दा खेती उब्जनी सन्तोषजनक हुने गरेको छ गाउँपालिका बन्नु सँगै अन्यत्र जस्तै याहाँ पालिका वरिपरीका बस्तीहरु पनि विस्तारको क्रम एकदमै बढेर गएकाले खेतीयोग्य जमिन क्रमश मासिदै गएको देखिन्छ।

सरकारी जग्गाको उपयोग विद्यालय, खेलमैदान, सरकारी संस्थाहरु जस्तै कृषि, स्वास्थ्य, वन आदि गौचरण तथा खुला चौरका रुपमा प्रयोग गरिएको र केही ठाउँमा सरकारी कार्यालय भवन र विद्यालय भवन समेत बनाइएको देखिन्छ।

शहरी क्षेत्रको भू उपयोग

परिवर्तन गाउँपालिकामा बजारीकरकरणले विस्तारै गति लिदैँ गएको छ । शहिद मार्गको निमार्ण भएपछि ग्रामीण तथा शहरी क्षेत्रमा बस्ती विकासको गतिले तीव्रता लिएको हो र परिवर्तन गाउँपालिकामा पनि यसै समय देखि बस्ती विकासको क्रम बढेर गएको हो। राजमार्गको निर्माण पूर्वाधारहरुको विकास र बजारीकरणले गर्दा पहाडबाट तराइतर्फ बसाइ सरिने गरेकोमा हालका वर्षहरुमा शहरी आकंर्षण अवसरको खोजी सुविधाको लालसा र समृद्धिको खोजीमा बसाइँ सर्ने प्रवृत्ति बढेको देखिन्छ तर अझै पनि परिवर्तन गाउँपालिकाको अधिकांस जमिन कृषि प्रयोजनकै लागि प्रयोग भएको देखिएको हुनाले आधुनिक बजारीकरण अझै भै नसकेको स्पष्ट हुन्छ।

१.४ तयारीका चरण

१.४.१ वस्तुस्थिति विवरण ढाँचा, औजार तथा कार्यविधि तयारी

तथ्याङ्क संकलन गर्न प्रयोग गरिएका विधिहरु वास्तवमा परिवर्तन गाउँ पालिकाको वास प्रोफाइल निर्माण गर्ने क्रममा प्राथमिक र द्धितीयक दुवै प्रकारका स्रोत सामाग्रीको प्रयोग गरिएको छ । यसमा विशेषगरि स्थलगत सर्वेक्षण गर्ने क्रममा घरधुरीमा नगइ प्राप्तहुन नसक्ने विवरणहरुलाइ घरधुरी सर्वेक्षण mWater application प्रयोग गरिएको छ। त्यस पछि प्राप्त सूचनाहरुलाइ तालिकीकरण गर्ने र विश्लेषण गर्ने कार्य गरि यो वस्तुगत विवरण तयार पारिएको छ।

१.४.२ वस्तुस्थिति विवरण तयारी कार्यशाला

यस पालिकाको वास प्रोफाईल तयारीकोलागि गाउँपालिकाको खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छता समितिको बैठकबाट निर्णयगरी यस पालिकाको समस्त विषयवस्तु समेटिएको प्रोफाइल तयारगर्न, पालिका प्रमुख, उपप्रमुख, प्रमुखप्रशासकीयअधिकृत, सम्पूर्ण वडाका वडाअध्यक्ष, वडासचिव, समेतलाई राखीकार्यशाला सञ्चालन गरि सुरूवात गरिएको छ।

१.४.३ सहजकर्ता तथा गणक छनौट अभिमुखीकरण र परिचालन

प्रत्येक वडाबाट कम्तिमा १ जना सङ्कलकहरुलाई पालिकाबाटै छनौट गरि सहज कर्ता तथा गणकहरुलाइ पालिकाले वा प्रोफाइल डेटा संकलनको लागि तयार गरेको घरधुरी सर्बेक्षण mWater Application भर्नका लागि अभिमुखिकरण गराइएको छ।

१.४.४ तथ्याङ्क सङ्कलन

तालिका २ तथ्याङ्क सङ्कलनको नाम थर

सि.न.	तथ्याङ्क संकलकको नाम, थर	वडा नं.	सङ्कलन गरिएको सङ्ख्या
१	सुन कुमारी बुढामगर	परिवर्तन १ रोल्पा	६३५
२	विनिता घर्ती बुढा	परिवर्तन १ रोल्पा	
३	कल्पना घर्तीमगर	परिवर्तन २ रोल्पा	१०४७
४	अस्मिता वि सी	परिवर्तन २ रोल्पा	
५	लक्ष्मी चन्द	परिवर्तन ३ रोल्पा	७६४
६	एलिना बुढामगर	परिवर्तन ४ रोल्पा	९१५

सि.न.	तथ्याङ्क संकलकको नाम, थर	वडा नं.	सङ्कलन गरिएको सङ्ख्या
७	प्रकाश वली	परिवर्तन ४ रोल्पा	
८	लक्ष्मी वली पाण्डे	परिवर्तन ५ रोल्पा	७७७
९	बुद्धिमान सुनार	परिवर्तन ५ रोल्पा	
१०	विपना घर्तीमगर	परिवर्तन ६ रोल्पा	४१२
कुल जम्मा			**४५५०**

१.४.५ तथ्याङ्क प्रशोधन तथा विश्लेषण र स्रोत नक्शा तयारी

यस गाउँ पालिकाका प्रत्येक वडाबाट प्राप्तभएको डाटाहरूलाई विश्लेषण गरिएको र सोबाट प्राप्त तथ्याङ्कहरूलाई एकीकृतगरी Table र Chart मा प्रस्तुत गरिएकोछ।

१.४.६ वस्तुस्थिती विवरणको मस्यौदा तयारी

यस पालिका वास वस्तुस्थिति विवरण ढाँचा,सर्वेक्षण औजार तथा कार्यविधि भौतिक पूर्वधार मन्त्रालय प्रदेश न ५ बाट पठाइएको ढाँचामा mWater application बाट प्राप्त तथ्याङ्क विश्लेषण गरियो। तथ्याङ्कलाई विभिन्न खण्डीकरण गरि तथ्याङ्क लिइयो।

१.५ जात जाति र जनसाङ्ख्यिक विवरण

वि सं २०७६ फागुन महिना देखि २०७७ अषाढ मसान्तको सर्वेक्षणअनुसार यस पालिकाको पुरुषको जन संख्या १३९९६ र महिलाको जन संख्या १३७५२ गरि जम्मा २७७४८ रहेका छन्।

तालिका नं ३ वडागत घरपरिवार तथा जनसङ्ख्या विवरण

घरपरिवार सर्वेक्षण २०७६/०७७ अनुसार				
घरपरिवार	जनसङ्ख्या			औसत परिवार आकार
	जम्मा	पुरुष	महिला	
६३५	४३३२	२१९६	२१३६	६.८२
१०४७	६१६७	३०४७	३१२०	५.८९
७६४	४३३६	२१७९	२१५७	५.६७
९१५	५५२४	२८२८	२६९६	६.०३
७७७	४७७१	२३९२	२३७९	६.१४
४१२	२६१८	१३५४	१२६४	६.३५
४५५०	२७७४८	१३९९६	१३७५२	६.०९

स्रोतःपरिवर्तन र घरपरिवारसर्वेक्षण, २०७६

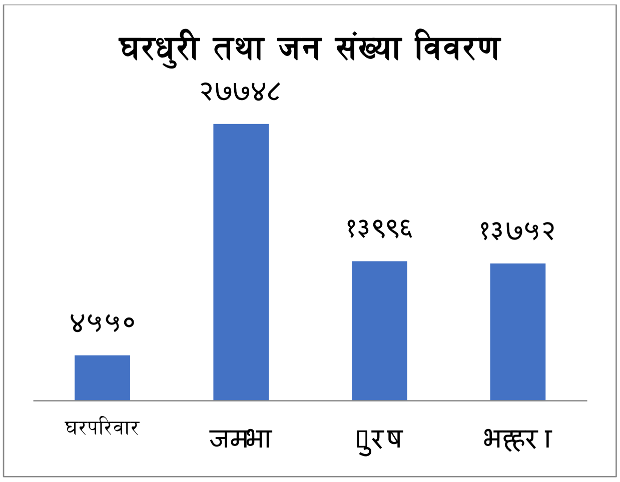

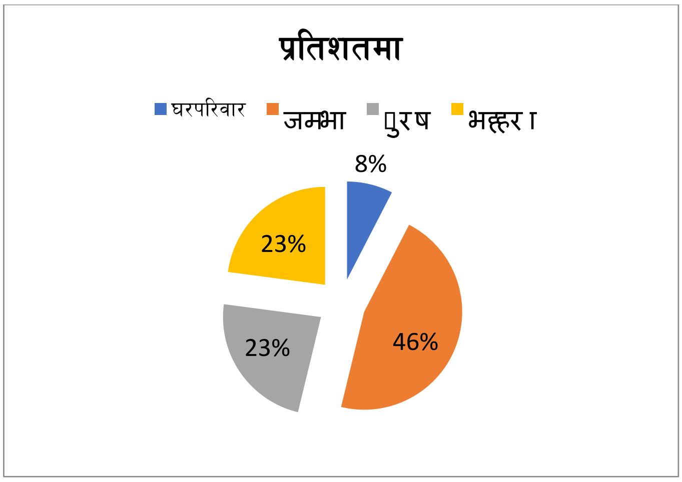

१.६ आर्थिक गतिविधि र पेसा

गाउँ पालिकाको अर्थतन्त्र मुख्यतयाः कृषि, वन, उद्योग, पानी, निर्माण, थोक, खुद्राबजार, होटल, रेस्टुरेन्ट तथा सेवाजस्ता क्षेत्रमा निर्भर भएको देखिन्छ। उपयुक्त हावापानी, माटोको वनोट तथा समतल भएको यस पालिकामा कृषिको लागि उपयुक्त उर्वर माटोभएको पहाडी क्षेत्र भएको हुँदा गाउँ पालिकामा अधिकांश घरपरिवार प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रुपमा विभिन्न कृषि व्यवसायमा संलग्न रहेकाछन्। गाउँ पालिकाका सबै वडाहरुमा रणनीतिक तथा वजारी सडक सञ्जालका कारण पालिका सबै वडा तथा जिल्लाभित्रका सबै गाउँपालिका/नगरपालिकाहरूमा पहुँच सहज बनाएकोछ। जिल्लाको विकासका लागि विभिन्न राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय संस्थाहरू कार्यरत रहनु, सुशासन तथा पारदर्शिताका लागि विभिन्न ऐन, कानुन, नीति, नियम कार्यान्वयनमारहनू लगायत विभिन्न अवसरहरू पालिकाको विकासका सकारात्मक पक्षहरु रहेकाछन्। मील, फर्निचरउद्योग, क्रसरउद्योग, कुखुरापालन, पशुपालन आदि यस पालिकामा रहेका केही साना तथा घरेलुउद्योग व्यवसायहरुहुन्। यस गाउँपालिकाका मानिसहरु उल्लेखनीयरुपमा औद्योगिकविकास तर्फ लागिरहेका देखिन्छ। यस गाउँ पालिकाको अर्को मुख्य आर्थिक आधार वैदेशिक रोजगार रहेकोदेखिन्छ। यद्यपि यो त्यति सकारात्मकभने होइन।

यस गाउँपालिकाको आर्थिक तथा सामाजिक विकासमा यहाँका सहकारी संस्थाको भूमिका महत्वपूर्णरहेकोछ। सहकारी संस्थाहरुले स्थानीय स्तरको बचतलाई पालिकाबाट बाहिर जान रोकी स्थानीयक्षेत्रमा विभिन्न आयमूलक कार्यमा लगानी गरिरहेका छन्।

१.७ जनसङ्ख्याको गतिशीलता र बसाइँ सराइ

यस परिवर्तन गाउँपालिकामा बसाइसराइको अवस्था विश्लेषण गर्दा यहाँका अधिकांस मानीहरु परापूर्वकालदेखिनै यहि बाउबाजेको क्रम थलोमा बस्दै आएको देखिन्छ भने केहि प्रतिशत मात्र मानीसहरु भने वसाइ सराइ गरि अनेत्र गएको र अन्यत्रबाट बसाइसराइ गरि भित्रिएको पाइन्छ।

वसाइसराइ गरि आएको वा गएका ठाउँहरु

आन्तरिक तथा बाह्यय बसाइँसराइको प्रवृत्ति निकै पहिलेदेखि बढ्दै गएको देखिन्छ। गाउँपालिका भित्रकै एउटा वडाबाट अर्को वडामा वसाइँ सर्ने रोल्पा भित्रकै वडा वा ग्रामीण क्षेत्रबाट परिवर्तन गाउँपालिकामा बसाइँ सरेर आउने बाहिरी जिल्लाबाट परिवर्तनमा बसाइँ सरेर आउने र यहाँ बाट वसाइ सरि अन्यत्र जाने गरी यहाँ बसाइँसराइका चार प्रकारका प्रवृत्तिहरु देखापरे तर अझै पनि यहाँ बसाइँसराइको क्रम त्यति अस्वाभाविक देखिएको छैन। यो सामान्य अवस्थामै रहेको छ। विस्तृत विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. ४

वडा अनुसार बसाइँसराइ गरी आएका जिल्ला र ठाउँहरू

वडा नं.	बसाइँसराइ गरी आएका ठाउँको नाम
१	रुकुम, सल्यान,थवाङ,मिरुल आदि।

२	भावाङ,जंकोट,कुरेली, सल्यानका विभिन्न ठाउँबाट आदि।
३	गंगादेव,माडी, सल्यानका विभिन्न ठाउँबाट आदि।
४	गंगादेव,माडी, सल्यान र रुकुमका विभिन्न ठाउँबाट आदि।
५	गंगादेव,माडी, सल्यान र रुकुमका विभिन्न ठाउँबाट आदि।
६	गंगादेव,माडी, सल्यान र रुकुमका विभिन्न ठाउँबाट आदि।

१• अस्पताल सेवा सुविधा देखेर यहाँ देखा पर्ने बसाइसराइका कारणहरु निम्न छन

२• आर्थिक कारण (सस्तो जग्गाको खोजी,अवसरको खोजी,जागिरको खोजी आदि)

३• सामाजिक सम्बन्ध (नातागोता टाढा हुनु,छिमेकीसँग राम्रो सम्बन्ध नहुनु)

४• गाउँबाट सुविधायुक्त सहरतिर गएर बस्ने चाहना

५• विगतको द्धन्द्धका कारणबाट

६• अन्य प्राकृतिक प्रकोप,शिक्षासँग सम्बन्धित

७• व्यापार व्यवसायका लागि

८• कृषि व्यावसायका लागि

९• गुणस्तरीय शिक्षाका लागि

१०• यातायातको सुविधा देखेर

११• बजार नजिक भएकोले

१२• रोजगारीका लागि

१३• विकास नभएको

१.८ भौतिक पूर्वाधार

परिवर्तन गाउँपालिकाको प्रोफाइल २०७५ अनुसार यस पालिका भित्रका सवै वडाहरुमा कच्ची सडकहरु पुगेको छ। यस पालिका भित्र कालो पत्रे र ग्राभेल सडक अझै नभएको स्पस्ट छ। गाउँपालिकामा पानीको स्रोत भएतापनि सवैले शुद्ध पानी उपभोग गर्नपाएका छैन्न। २०७६ सालको सर्वेक्षण अनुसार ४५५० घरधुरीमा १५८६ सार्वजनिक धाराको पानी र २१०६ निजीधाराको पानी उपभोग गरेका छन् भने अरु सवैले असुरक्षित पानी जस्तो कुवा पोखरी खोलाआदिको पानी प्रयोग गर्दै आएका छन्। त्यसैगरि पालिका भित्र जति पनि विद्यालय संघसस्था कार्यलयहरुमा पनि भने जति पानीको प्राप्तता देखिदैन। यस परिवर्तन गाउँपालिकाका ६ वटै वडाहरुमा साना लघुजलविधुत संचालनमा भएतापनि भनेको समयमा उज्यालो पाउन सकिरहेको छैन। संचारको हकमा सवै टोल वस्तीमा काम नगर्ने र यसको लागि उपयुक्त व्यवस्था हुन सकेको छैन।

१.९ गाउँपालिकामा उपलब्ध अन्य कार्ययोजनाहरु र वास योजनाको सम्वन्ध

- सरसफाइसँग सम्वन्धी योजना
- खानेपानी योजना (प्रत्येक वडामा निर्माणाधीन तथा मौजुदा योजनाहरु)
- शौचालय निर्माणका योजनाहरू
- नाला तथा ढल निर्माण सँग सम्वन्धी योजना

१.१० वास क्षेत्रमा कार्यरत विकासका साझेदारहरु

यस गाउँपालिकामा खानेपानी तथा सरसफाइका क्षेत्रमा रेडक्रस लगाएत विभिन्न सरकारी तथा गैर सरकारी संघसंस्थाहरु कार्यरत रहेका छन्।

अध्याय २ खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छता स्थिति

२ •१.परिवर्तन गाउँपालिकाको खानेपानीको अवस्था

२१.१. पालिकामा खानेपानीका प्रमुख स्रेतहरु

परिवर्तन गाउँपालिकाका सबै ६ वटा वडाका ४५५० घरधुरीको खानेपानी तथा सरसफाइ तथा स्वच्छता सर्वेक्षण गरि तथ्याङ्क सङ्कलन गरिएको थियो। प्राप्त mWater घरधुरी सर्वेक्षण प्रतिवेदन अनुसार पानीको प्रयोगका आधारमा वडागत विवरण तपसिलमा उल्ख गरिएको छ।

<u>तालिका नं ५ खानेपानीका प्राथमिक स्रोतहरु</u>

वडा	असुरक्षितमूल	आकाशेपानी	सतहकोपानी (खोला,ताल, खोल्सा, नहर) - (असुरक्षित)	योजनाको निजिधारा	योजनाको सार्वजनिक धारा	संरक्षित मुहान	ट्युबवेल (५० मि. भन्दा माथि)	ट्युबवेल (५० मि. भन्दा कम)	कुलजम्मा
१	१५	०	९८	२५७	२६४	१	०	०	६३५
२	२१	०	१२४	५३६	३५३	१३	०	०	१०४७
३	३१	०	२	१०७	६२२	२	०	०	७६४
४	२०	०	२२७	६५०	१३	५	०	०	९१५
५	८४	०	३२	४३८	२२०	३	०	०	७७७
६	०	०	१७२	११८	११४	८	०	०	४१२
जम्मा	१७१	०	६५५	२१०६	१५८६	३२	०	०	४५५०

खानेपानी सेवाको परिभाषा तथा सूचकहरु

सुरक्षित तरिकाले व्यवस्थापन गरिएको खानेपानी(Safely Managed): आधारभूत खानेपानी स्रोत जुन घर परिसरभित्र जतिवेला पनि उपलव्ध छ र दिसाजन्य तथा अन्य प्रमुख रासायनिक प्रदूषणबाट (जस्तै **Arsenic)** मुक्त छ।

आधारभूत खानेपानी सेवा (Basic Service):सुधारिएको खानेपानीको स्रोत, पानी संकलन समय ३० मिनेटभन्दा कम लाग्ने।

सिमित खानेपानी सेवा (Limited Service):खानेपानीका असुरक्षित स्रोत र पानी संकलन समय ३० मिनेट भन्दा बढि लाग्ने।

असुरक्षित खानेपानी सेवा (Unsafe Service/ No Service):सतही पानीको स्रोत

संयुक्त राष्ट्रसंघको संयुक्त अनुगमन कार्यक्रमको परिभाषा अनुसार परिवर्तन गाउँपालिकाका सम्पूर्ण ४५५० घरपरिवारहरुको खानेपानीको सुविधाको स्तरविश्लेषण गरिएकोछ। जस्मा ३६४१ घरपरिवार आधारभूतस्तरमा रहेको पाइएकोछ भने ९०९ घरपरिवारहरु असुरक्षित वा सेवानै नभएको पाइएको छ।

<u>तालिका नं ६ खानेपानीको सुविधा स्तर</u>

वडा	१	२	३	४	५	६	जम्मा
असुरक्षित सुविधा	१४	२१	३०	२०	८३	०	१६८
आधारभूत सुविधा	११३	५०४	३०२	४९८	३७७	६८	१८६२
सीमित सुविधा	०	०	२७	०	२	१	३०

सुरक्षित सुविधा	४१२	४०७	४०३	१७१	२८५	१७३	१८५१
सतहको पानी	९६	११५	२	२२६	३०	१७०	६३९

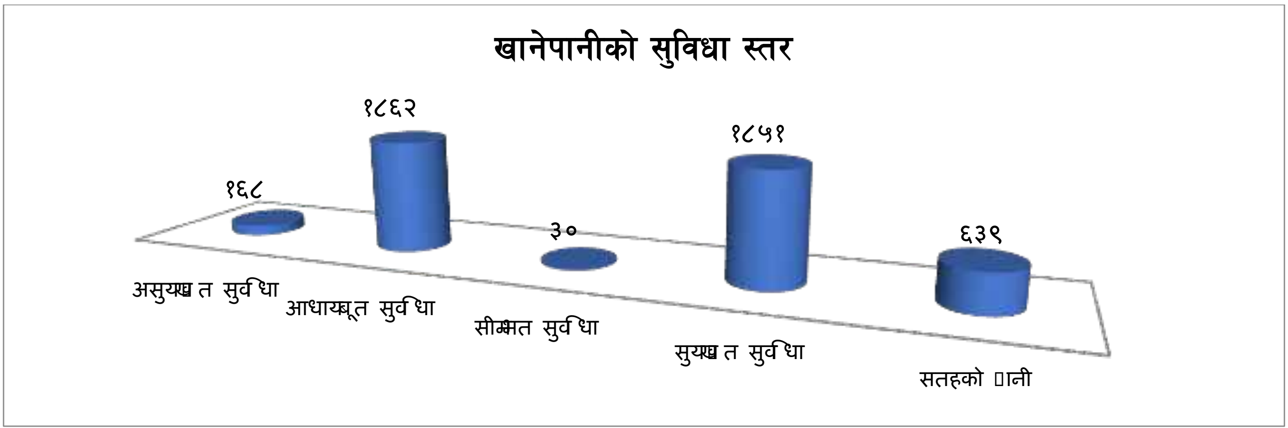

खानेपानीको स्तर	सुरक्षित सुविधा	आधारभूत सुविधा	सिमित सुविधा	असुरक्षित सुविधा	सतहको पानी
प्रतिशत	४१	४१	०	१४	४

२.१.२ मौजुदा खानेपानी प्रणालीहरु

परिवर्तन गाउँपालिकामा हालसम्म सञ्चालनमा रहेक खानेपानीका योजनाहरुको विवरणहरु।

तालिका नं : ७ मौजुदा खानेपानी प्रणालीहरुको विवरण

क.सं.	योजनाको नाम	कोड नं.	वार्ड नं.	धारा संख्या	घरधुरी	पुरुष	महिला	जम्मा जनसंख्या
१	उतरडा खा.पा		१		३	१६	१३	२९
२	कानाखासा खा.पा		१		३	८	१०	१८
३	कोप्चीखोला खा.पा		१		२७	८५	८७	१७२
४	खरीबोट खा.पा		१		१५	४४	४७	९१
५	खोलारुपा खा.पा		१		५२	१९१	१८७	३७८
६	घोसाइखोला खा.पा		१		२	६	५	११
७	घोसाङखोला खा.पा		१		११	३७	३४	७१
८	छहराखोला खा.पा		१		३६	११४	१०२	२१६
९	छहराखोला नौधाराखोला		१		२९	१०२	११३	२१५
१०	जायरीखोला खा.पा		१		५८	१६२	१६१	३२३
११	ठुलोखोला खा.पा		१		२२	८५	७२	१५७
१२	दाउनेखोला खा.पा		१		१०	५१	५३	१०४
१३	दोमैखोला खा.पा		१		५	१८	१२	३०
१४	नौमुले खा.पा		१		१७	५०	४५	९५
१५	पाङखोला खा.पा		१		४	२०	२५	४५
१६	भुतखोला खा.पा		१		४९	१६८	१५४	३२२

१७	लामीडाडा खा.पा		१		५२	२००	१९८	३९८
१८	वसैखोला खा.पा		१		१८	५९	५६	११५
१९	साल्मेला खा.पा		१		१८	५९	५८	११७
२०	सेलाजु खा.पा		१		११	३०	३१	६१
२१	हाडेखोला खा.पा		१		५३	२१०	२२१	४३१
२२	योजना विहिन		१		१२७	४४५	४१७	८६२
२३	अन्य योजना भए		१		०	०	०	०
२४	बाहेक योजना पनि		१		१३	३६	३५	७१
	जम्मा				**६३५**	**२१९६**	**२१३६**	**४३३२**

क्र.सं.	योजनाको नाम	कोड नं.	वार्ड नं.	धारा संख्या	घरधुरी	पुरुष	महिला	जम्मा जनसंख्या
१	ओवाडमुल खा.पा		३		२८	७२	८५	१५७
२	कमेरीखोला खा.पा		२		७	१८	१७	३५
३	कुप्पखोला खा.पा		२		१०७	३१८	३०२	६२०
४	खरखरे खा.पा		२		२	१९	१४	३३
५	खरगाउँ लड्सुका पाखावाङ खापा स्कीम ४		२		१	५	२	७
६	खारकोट खा.पा		२		५	१४	१४	२८
७	खोचाखोला खा.पा		२		२७	१०१	८१	१८२
८	खेवाङ खा.पा		२		३०	७७	८३	१६०
९	गोर्खा वयलफर खा.पा स्कीन १		२		३१	९६	९७	१९३
१०	गोर्खा वयलफर खा.पा स्कीन १		२		४६	१३६	१४८	२८४
११	घम्लेखोला खा.पा		२		२३	५३	७७	१३०
१२	घारोहाले खा.पा		२		३६	९९	९०	१८९
१३	चावाङ खा.पा		२		१६	४४	५१	९५
१४	जाक्रीहुनेर सिस्नेवारी खा.पा		२		११	२५	३५	६०
१५	थाकराखोला खा.पा		२		७	१९	२८	४७
१६	पिपलपाते मुहान खा.पा		२		२३	६४	७४	१३८
१७	भानेगैरा खा.पा स्कीम ११		२		४३	१४४	१२९	२७३
१८	भुतखोला खापा १०		२		३६	११४	१२२	२३६
१९	भुतेनीखोला खा.पा		२		२१	६०	७२	१३२
२०	राङ्सी खा.पा स्कीम १		२		२०	६१	६४	१२५
२१	राङ्सी खा.पा स्कीम २		२		६१	१९३	२०५	३९८
२२	राङ्सी खा.पा स्कीम ३		२		५२	१५९	१४७	३०६
२३	राङ्सी खा.पा स्कीम ५		२		१८	४८	४४	९२
२४	राङ्सी खा.पा स्कीम ९		२		३३	११०	९५	२०५
२५	राङ्सी खानेपानी तथा सरसफाइ उ.भो.स		२		४९	१३३	१३९	२७२
२६	रिखोला कालिवाङखोला		२		१५	३८	४९	८७
२७	लसुनवारी खा.पा		२		११	३६	३४	७०

२८	लसुने खा.पा		२		१३	४९	५५	१०४
२९	सिस्नेवारी र पिपलबोट		२		३२	९७	१०८	२०५
३०	साइखोला खा.पा		२		४	८	११	१९
३१	सिमेपानी खा.पा		२		९	२४	२५	४९
३२	योजना विहिन		२		१५८	४३९	४३८	८७७
३३	अन्य भएमा		२		६७	१७४	१८५	३५९
३४	बाहेक योजना पनि		२		०	०	०	०
	जम्मा				१०४२	३०४७	३१२०	६१६७

क्र.सं.	योजनाको नाम	कोड नं.	वार्ड नं.	धारा संख्या	घरधुरी	पुरुष	महिला	जम्मा जनसंख्या
१	क्षेत्रेवास खा.पा.		३		४	८	११	१९
२	खालीचवर खा पा		३		३८	९६	१२६	२२२
३	गम्नेगाड खा.पा		३		७	१६	१३	२९
४	छहरेखोला खा.पा		३		२२	६९	६५	१३४
५	जिलजिले रचनडारा खा.पा		३		७	२८	२३	५१
६	तिलाखोला खा.पा		३		१	३	१	४
७	तुसारपानी खा.पा		३		३	७	८	१५
८	थानीमुल खा.पा		३		२२	७१	५६	१२७
९	ढल्लाबोट तुसारपानी खा.पा		३		३२	८२	१०४	१८६
१०	धाखन खा.पा		३		६८	२०१	२०१	४०२
११	पधेरीखोला खा.पा		३		४४	११४	११९	२३३
१२	पिपलपानी खा.पा		३		९९	२९२	२४७	५३९
१३	पुय खा.पा		३		५५	१६७	१६७	३३४
१४	रालेखोला खा.पा		३		१९	३५	३७	७२
१५	लटखोरे खा.पा		३		२४	६०	७१	१३१
१६	लुपाखोला खा.पा		३		१९३	५६७	५४७	१११४
१७	योजना विहिन		३		३१	९३	७८	१७१
१८	अन्य भएमा		३		९५	२७०	२८१	५५१
१९	बाहेक योजना पनि		३		०	०	०	०
	जम्मा				७६४	२१७९	२१५५	४३३४

क्र.सं.	योजनाको नाम	कोड नं.	वार्ड नं.	धारा संख्या	घरधुरी	पुरुष	महिला	जम्मा जनसंख्या
१	कोप्रे खा.पा		४		१	६	२	८
२	कोरता खा.पा		४		२६	९२	८२	१७४
३	खारीखोला खा.पा		४		४	१५	१२	२७
४	खोरेखोला खा.पा		४		२	६	७	१३
५	घैराखोला खा.पा		४		५	२४	२७	५१
६	चिप्पलेखोला खा.पा		४		५४	१६३	१५८	३२१

७	चिप्ले खा.पा		४		५	१२	१४	२६
८	छोटीपातल सिमघैरा		४		१	४	४	८
९	जिल्लाधुरी खा.पा		४		७१	२२५	२४२	४६७
१०	जुगेखोला खा.पा		४		१	२	३	५
११	जुगेखोला खा.पा		४		२४	६९	५८	१२७
१२	जेवालेपाखापानी खा.पा		४		१	१	८	९
१३	झयाकाटे खा.पा		४		१	१	२	३
१४	ठुलोखोला खा.पा		४		१२	४२	५२	९४
१५	तल्लोपधेरीखोला खा.पा		४		४	११	१३	२४
१६	तातापानीखोला खा.पा		४		१८	५३	५८	१११
१७	दहखोला खा.पा		४		२९	९८	९२	१९०
१८	दाउनेखोला खा.पा		४		२६	६५	५२	११७
१९	दोभान खा.पा		४		४२	१४१	१३३	२७४
२०	धुपीगैरा खा.पा		४		१०	२७	२३	५०
२१	नौमुले खा.पा		४		२६	७३	८०	१५३
२२	पधेरा खा.पा		४		१८	५३	४३	९६
२३	पहिराखोला खा.पा		४		१०	३३	४१	७४
२४	पाङरखोला लसुनधारा		४		२	३	५	८
२५	पानीखोला सिरुवाली		४		११	२८	३२	६०
२६	पैराखोला खा.पा		४		१८	४६	४३	८९
२७	बजिनीखोला खा.पा		४		५	१३	१४	२७
२८	भालखोला खा.पा		४		१०	३७	४२	७९
२९	भालडुला खा.पा		४		२८	१०१	८२	१८३
३०	भालढुला खा.पा		४		२	८	७	१५
३१	भिउजीखोला खा.पा		४		१३	३१	३०	६१
३२	भिरखोला खा.पा		४		१४	४४	४९	९३
३३	मुख्यडेरा खा.पा		४		६	१६	२०	३६
३४	रिठाबोट खा.पा		४		५	१४	१६	३०
३५	लसुनवारी खा.पा		४		६	१८	१६	३४
३६	सिजाखोला खा.पा		४		२८	९४	७८	१७२
३७	सिमखोला खा.पा		४		२७	७७	६२	१३९
३८	सिमखोला खा.पा		४		२	५	८	१३
३९	सिमपातला चुनावाङ		४		१०	३४	२९	६३
४०	सिरुवालीखोला खा.पा		४		८	२८	२२	५०
४१	सेरखोला खा.पा		४		२४	७४	६०	१३४
४२	सेहेला खा.पा		४		१	१	०	१
४३	योजना विहिन		४		२४७	७६८	७१२	१४८०
४४	अन्य भएमा		४		५२	१५८	१५१	३०९

४५	बाहेक योजना पनि		४		५	१४	१२	२६
	जम्मा				**९१५**	**२८२८**	**२६९६**	**५५२४**

क.सं.	योजनाको नाम	कोड नं.	वार्ड नं.	धारा संख्या	घरधुरी	पुरुष	महिला	जम्मा जनसंख्या
१	अधेरीखोला खा.पा		५		२	४	५	९
२	अधेरीखोला खा.पा		५		१०	३२	३३	६५
३	ओखरेनीलामीडाडा खा.पा		५		९	४८	४२	९०
४	ओखरेनीखोला खा.पा		५		१५	६१	५२	११३
५	कथुरा खा.पा		५		२५	७४	७८	१५२
६	काफलधारा खा.पा		५		२७	९६	९०	१८६
७	छहराखोला खा.पा		५		३६	११३	११७	२३०
८	जलालेखोला खा.पा		५		२४	७२	६७	१३९
९	दाउनीभिर खा.पा		५		१३	३४	३४	६८
१०	धनठानमौलाबोट खा.पा		५		५४	१६८	१५९	३२७
११	धनयानामौ खा.पा		५		१०	२८	२१	४९
१२	धाराखोला खा.पा		५		१९	६४	६६	१३०
१३	परेवावस्नेखोला खा.पा		५		६	१५	१६	३१
१४	परेवावस्ने खा.पा		५		१०	२२	२२	४४
१५	पागरखोला खा.पा		५		५	१०	१६	२६
१६	भुतखोला खा.पा		५		११	३२	२८	६०
१७	राङ्कोट खा.पा.स्कीम ३		५		१४	३६	३५	७१
१८	राङ्कोट खा.पा.स्कीम ४		५		३१	७९	८८	१६७
१९	रातपर खा.पा		५		३५	१०२	११६	२१८
२०	रानीकोट खा.पा		५		२६	८०	८९	१६९
२१	लम्दी खा.पा स्कीन ३		५		२९	९८	७८	१७६
२२	लम्दी खा.पा		५		३९	१५१	१४०	२९१
२३	लम्दीखोला खा.पा		५		२०	६५	६३	१२८
२४	बाजीकोट खा.पा		५		५	१७	१९	३६
२५	सिमरीखोला खा.पा		५		४२	१४४	१५६	३००
२६	सिलिखर्क खा.पा		५		४४	११९	१२२	२३१
२७	सिलेखर्क खा.पा		५		६८	२०४	२१५	४१९
२८	ओडारखोला खा.पा		५		३	८	१०	१८
२९	योजना विहिन		५		११८	३४२	३३६	६७८
३०	अन्य भएमा		५		२५	७०	७१	१४१
३१	बाहेक योजना पनि		५		२	४	५	९
	जम्मा				**७७७**	**२३९२**	**२३८९**	**४७७१**

क.सं.	योजनाको नाम	कोड नं.	वार्ड नं.	धारा संख्या	घरधुरी	पुरुष	महिला	जम्मा जनसंख्या
१	कमेरीखोला खा.पा		६		३३	१००	१०२	२०२
२	गोरेटोखोला खा.पा		६		१२	३४	४०	७४
३	घोटपखोलामुल खा.पा		६		८	१६	१९	३५
४	चावाङ खा.पा		६		१४	५०	४९	९९
५	ठुलोखोला खा.पा		६		५०	१६५	१५१	३१६
६	दहघारी खा.पा		६		१७	६७	५७	१२४
७	ललमखोला खा.पा		६		२९	१०२	८६	१८८
८	सिमखोला खा.पा		६		३५	११९	१२०	२३९
९	स्यालाचार खा.पा		६		४२	१२९	१२५	२५४
१०	योजना विहिन		६		१७२	५७२	५१५	१०८७
११	अन्य भएमा		६		०	०	०	०
१२	बाहेक योजना पनि		६		०	०	०	०
	जम्मा				४१२	१३५४	१२६४	२६१८

तालिका नं : ८ खानेपानी भरेर ल्याउने समय

पानीभरेरल्याउनेसमय	डिा न						कुर जम्भा
(जानभर्नआउन)	१	२	३	४	५	६	
१५ मिनेटभन्दाबढी ३० मिनेटसम्म	६	४	४४	५	२७	७	९३
३० मिनेटभन्दाबढी	२	१७७	३८	१६६	१०	१	३९४
५ भन्दाबढी १५ मिनेटसम्म	७३	८६४	१८	७०५	१७४	६१	१८९५
५ मिनेट वा कम	३०९	२	६४४	०	३७१	२३८	१५६४
योजनाको निजीधारा	२४५	०	७	३९	१९५	१०५	५९१
जम्मा	**६३५**	**१०४७**	**७६४**	**९१५**	**७७७**	**४१२**	**४५५०**

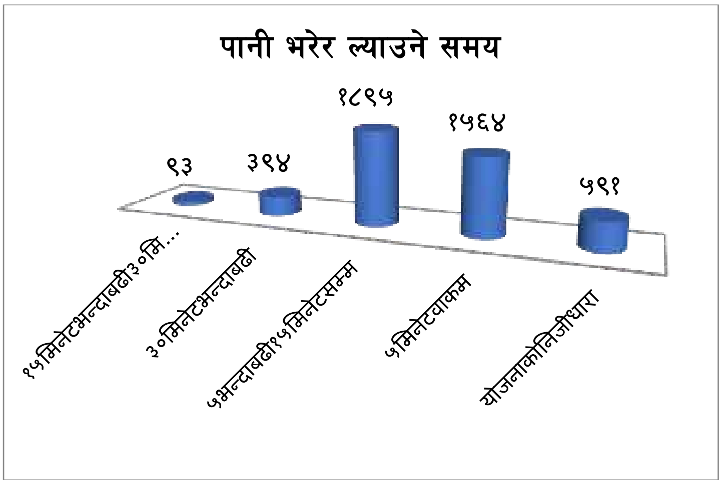

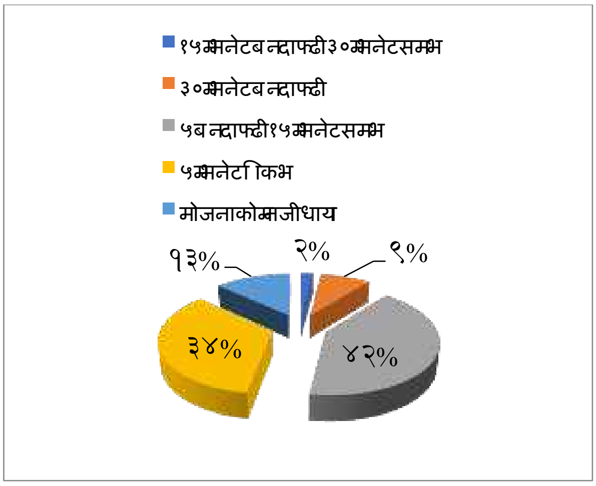

२.१.३ खानेपानीको समग्र अवस्था

यस पालिका अन्तर्गत खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छता अनुसार हाल सम्मको डेटाले जम्मा ६ वटै वडाहरुमा ४५५० घरधुरी रहेका छन् । खानेपानीका विभिन्न स्रोतबाट यि घरधुरीहरुले लाभ लिइरहेका छन् । यस पालिका अन्तर्गत ६ वटै वडाहरुमा विभिन्न स्रोतहरुको विवरण यसरी

रहेका छन् । असुरक्षित मूल १७१ योजनाको निजी धारा २१०६ योजनाको सार्वजनिक धारा १५८६ संरक्षित मुहान ३२ र सतहको असुरक्षित पानी ६५५ गरि जम्मा ४५५० घरधुरीले उपभोग गरिरहेका छन् ।

तालिका नं ९ खानेपानीको समग्र अवस्था

खाने□ानीकोभुख्म शोत (रिया सफै बन्दा फ्ही पमोग गने खाने□ानी को शोत	ि डानमक्त्र्य						कुर जम्भा
	१	२	३	४	५	६	
असुयक्ति भूर	१५	२१	३१	२०	८४	०	१७१
मोजनाको नाक्ष धाया	२५७	५३६	१०७	६५०	४३८	११८	२१०६
मोजनाको सा र्वानक धाया	२६४	३५३	६२२	१३	२२०	११४	१५८६
संयक्ति भुिन	१	१३	२	५	३	८	३२
सतकिो (असुयक्ति) □ानी	९८	१२४	२	२२७	३२	१७२	६५५
कुर जम्भा	६३५	१०४७	७६४	९१५	७७७	४१२	४५५०

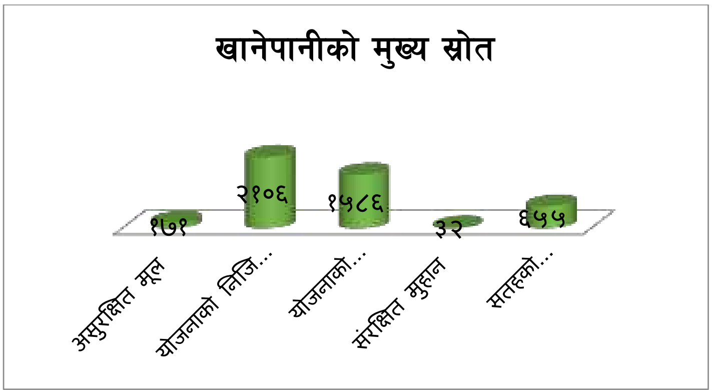

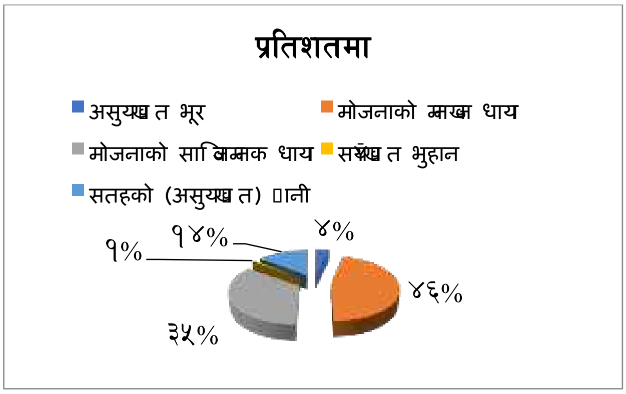

२.१.४ संस्थागत शैक्षिक संस्था र स्वास्थ्य संस्थाहरुमा खानेपानी सुविधा

परिवर्तन गाउँपालिकामा रहेका जम्मा ४८ वटा शैक्षिक संस्था १२ वटा सार्वजनिक संस्था र ९ वटा स्वास्थ्य सस्था रहेका छन् ।

संस्थाहरुमा खानेपानीसुविधा

परिवर्तन गाउँपालिकामा भएकासम्पूर्ण शैक्षिक संस्था सार्वजनिक स्थल स्वास्थ्य संस्थाहरुमा खानेपानीको सुविधा स्तर यसरी राखिएको छ ।

तालिका नं १० संस्थाहरुमा खानेपानीको सुविधाको अवस्था

खाने□ानीको सुविधा स्तय	शैकि कसंस्था	सा र्वानकस्थर	स ास्□मसंस्था	जम्भासौचार म
आधायबूत	३५	७	८	५०
नन्मत सुविधा	८	३	१	१२
सो र्वान (खाने□ानीको सुविधा नबएको) ा सुधायीएको शोत नबएको	५	२	०	७

जम्मा सौचार म	४८	१२	९	६९

२.२ सरसफाइ तथा स्वच्छताको अवस्था

२.२. १ घरयासी सरसफाइ तथा स्वच्छताको अवस्था

परिवर्तन गाउँपालिकाको ४५५० घरधुरी परिवारमा सर्वेक्षण गरिएको थियो तथ्याङ्क अनुसार यस गाउँपालिकामा हाल सम्म पनि केहि घरधुरीहरुमा चर्पी नभएको अवस्था देखिएकोछ यस पालिकाको ४५५० घरधुरी अनुसार चर्पी नभएको घरधुरी ४७ रहेको छ भने कच्ची तथा जिर्ण अवस्थामा रहेको १८ चर्पी रहेको आ व २०७६/०७७ को तथ्याङ्कले देखाएको छ । यस जिल्लामा दिसा मुक्त क्षेत्र घोषणा भइ सकेको अवस्थामा पनि यस्तो खालको नतिजा आउनु अपरिहार्य मानियको छ

यसरी प्रतिशतमा हेर्दा चर्पि नभएको १•० प्रतिशत, आफ्नै एक खाल्डे ढल जोडिएको लेदो प्रशोधन नभएको ०•९ प्रतिशत, पक्की चर्पी साझेदारी ०•१ प्रतिशत, कच्ची चर्पि ०•४ प्रतिशत, र आफ्नै एक खाल्डे पक्की चर्पी लेदो प्रशोधन नगरिएको ९७•४ प्रतिशत रहेको छ ।

तालिका ११ घरधुरी सर्वेक्षणमा वडागत शौचालयको विवरण

दिशापिसाव गर्ने व्यवस्था	वडानम्बर						कुल जम्मा
	१	२	३	४	५	६	
आफ्नै एक खाल्डे पक्कि चर्पि लेदो प्रशोधन नगरिएको	५९४	१०२५	७५४	९०५	७५५	३९९	४४३२
कच्ची	२	१४	०	०	२	०	१८
गोवर ग्याँस जडित	०	०	०	०	०	०	०
चर्पी नभएको	१८	१	९	०	१०	९	४७
आफ्नै एक खाल्डे ढल जोडिएको	१७	७	१	७	८	१	४१
सेप्टिट्याङ्की जोडिएको	१	०	०	३	०	१	५
पक्कि चर्पी (साझेदारी)	२	०	०	०	०	२	४
आफ्नै दुईखाल्डे पक्की चर्पि	१	०	०	०	२	०	३
जमिन सम्म पक्की	१	०	०	०	०	०	१
कुल जम्मा	६३५	१०४७	७६४	९१५	७७७	४१२	४५५०

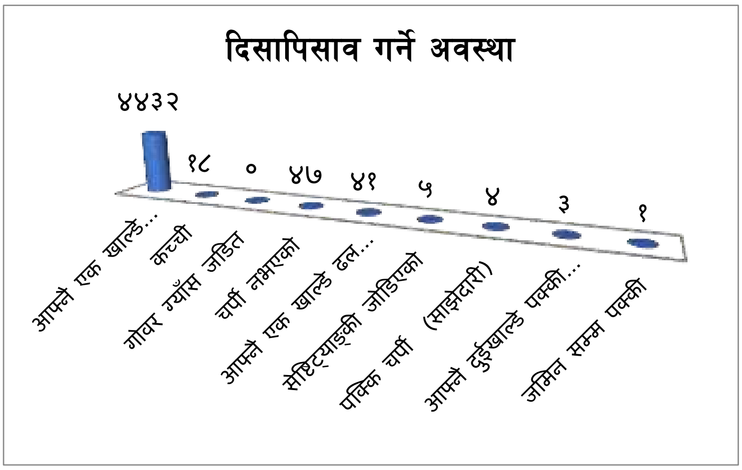

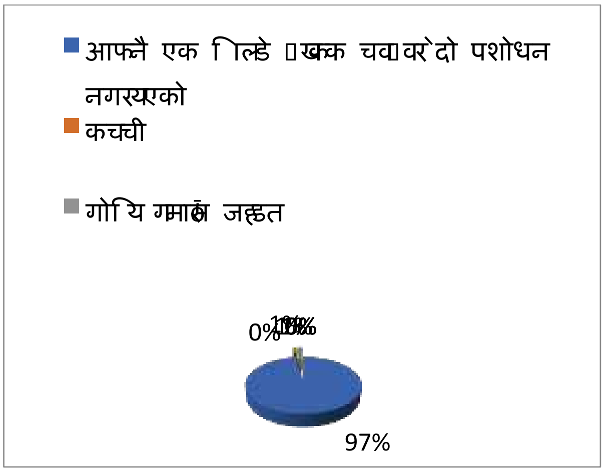

पूर्ण सरसफाइका सूचकहरुको अवस्था

परिवर्तन गाउँपालिकाका ६ वटै वडामरुमा जम्मा ४५५० घरधुरीहरु रहेका छन् । भौगोलिक बनोटका आधारमा कतै साना साना खोच कतै भिरालो वस्ती छन् भने सिमितरुपमा वजार र पसल रहेका छन् । स्वास्थ्य र सरसफाइ सम्वन्धि जनचेतना मुलक कार्यक्रम भएतापनि जति हुनु पर्नेहो तेति नहुँदा पालिकाले सरसफाइ सम्वन्धि लिएको लक्ष्य पुरा हुँन धैरै समय लाग्ने उल्लेखित डेटाले स्पस्ट पारेको छ । त्यसैले यस पालिकाले सन् २०२२ भित्र पालिका भर पूर्ण सरसफाइ उन्मुख कार्यक्रमलाई अधिकरुपमा तल झार्नका लागि उल्लेखित सूचकहरुलाइ निरन्तरता दिनका लागि जोडतोड लागि रहेको छ ।

तालिका नं १२

□ूणवयसप ाइका सूचकरिको अिस्था	िडानम्फय						कुर जम्भा
	१	२	३	४	५	६	
प ािय संकर न बमाफस्था	३४७	१०१५	१६	७९४	५१४	४०१	३०८७
सौचार मभा सा्िन □ानीरे िित धुने सुविधा	१	२१	१०	४	१	३१	६८
सुधारयएको चुिल	५	२०५	३७८	६४४	२२७	२३४	१६९३
बमफकथत जुठेल्नो	४४८	९८४	१९	५४७	६७५	४०४	३०७७
बाडा सुकाउने चा□	५२५	९२९	४५७	५५४	६६६	२६५	३३९६
सप ा घय आगन	५०२	७६५	६७७	५७७	५८८	४००	३५०९
जोक्वभ□ूणवअिस्थाभा साफुन □ानीरे िित धुने	५४०	१०२७	७१९	८७३	६७८	४१२	४२४९
सुयक्ति खानाको पमोग	५६६	१०२७	६६२	४९७	७४२	४०७	३९०१
भान्यकाभधमे कुनै □न्म छैन	१४	१६	१५	०	१७	०	६२
कुर जम्भा	२९४८	५९८९	२९५३	४४९०	४१०८	२५५४	२३०४२

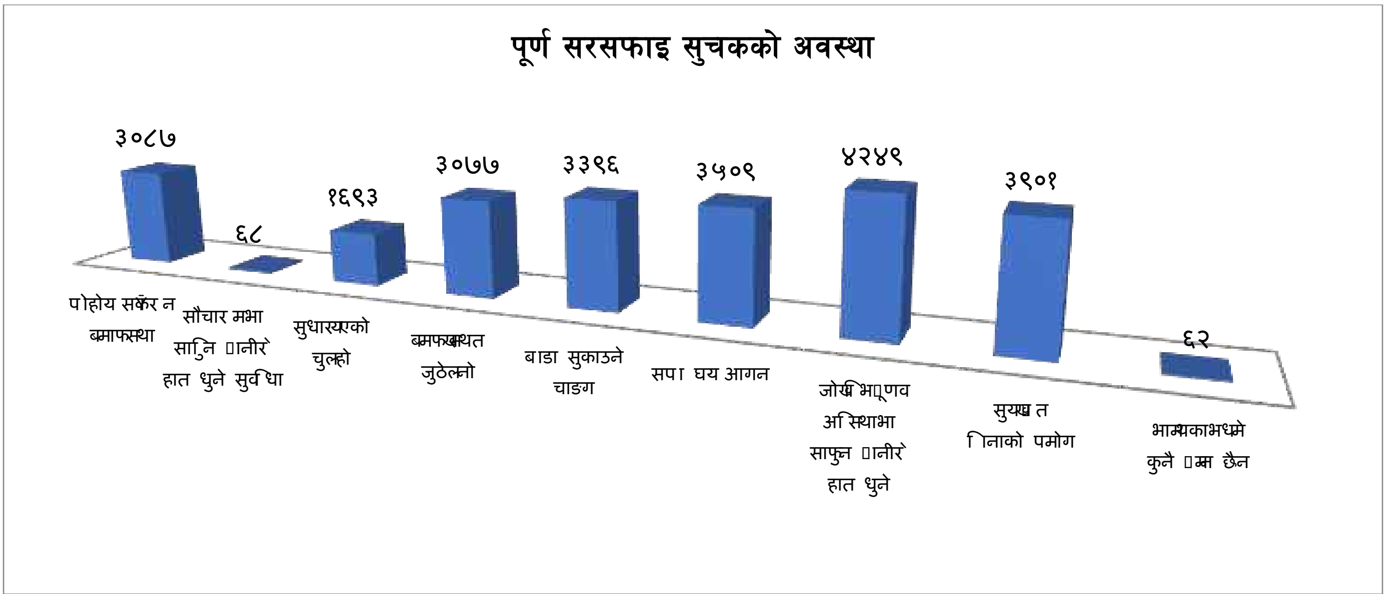

पूर्ण सरसफाइको सूचकको अवस्था	सुधारिएकोसेवा	सरसफाइको सूचक पुरा नभएको	सरसफाइको सूचक पुरा भएको	कैफियत
प्रतिशत	०.००	९९.४	०.६	

घरायासी शौचालयको सुविधास्तर

पालिका अन्तर्गत वडाहरुका सवै टोल वस्तीहरुमा शौचालयहरु तेति भरपर्दो छैन्न शौचालय भएतापनि असुरक्षित सुविधा पानीको अभाव जस्ता समस्याका कारण फोहरको उचित व्यवस्थापन हुन सकेको हुदैन दिसा मुक्त जिल्ला घोषणा भएतापनि वडाका केहि ठाउँहरुमा अझै शौचालय नभएको र वाहिरी वातावरणमा दिसापिसाव गर्ने अवस्था रहेको छ।

तालिका न १३

घयामसी शौचार मको सुविधास्तय	डिानमम्क्य						कुर जम्मा
	1	2	3	4	5	6	
असुयक्ति सुविधा	२	१४	०	०	२	०	१८
आधायबूत सुविधा	६१२	१०३२	७५५	९१५	७६३	४०१	४४७८
नसमत सुविधा	२	०	०	०	०	२	४
सुयक्ति सुविधा	१	०	०	०	२	०	३
सुविधा विविनि	१८	१	९	०	१०	९	४७
कुर जम्मा	६३५	१०४७	७६४	९१५	७७७	४१२	४५५०

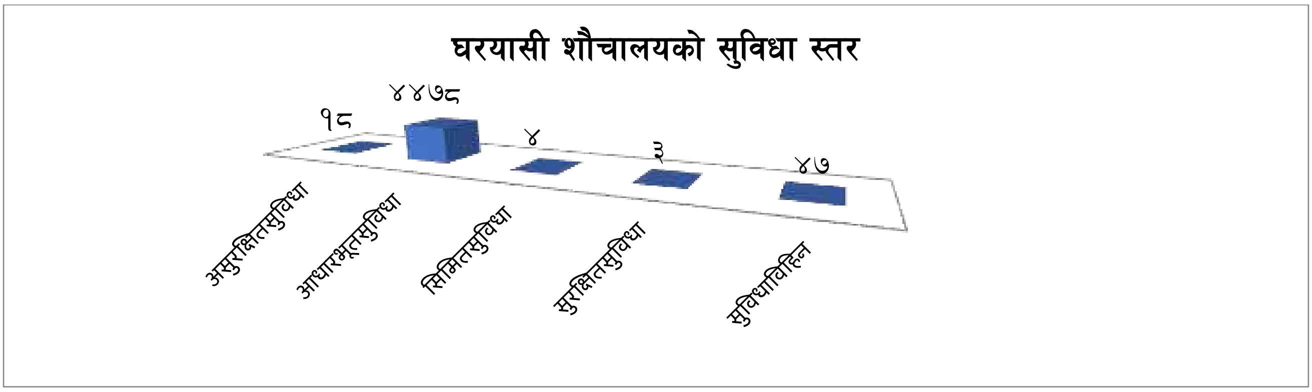

घरायासी शौचालयको सुविधा स्तर	सुविधा विहिन	सिमित सुविधा	असुरक्षित सुविधा	अधारभुत सुविधा
प्रतिशत	१.०	०.०	०.४	९८.४

परिवर्तन गाउँपालिकामा सरसफाइ सेवाहरु दिगोविकास लक्ष्यका परिभाषाहरु प्रयोगगरी मूल्याङ्कन गरिएको थियो । व्यवस्थित सरसफाइमा गोवरग्यांस जडित र डबल पिट भएका शौचालयहरु भएका शौचालयहरुलाई आधारभूत सरसफाइ र कच्चि चर्पीहरुलाइ नसुधारिएको सुविधामा राखिएको छ ।
परिवर्तन गाउँपालिका प्रत्येक घरका आफ्नै स्थायी शौचालयका सन्दर्भमा खाडल भरिने बारेपनि सोच्ने समय आइसकेकोछ, तर एउटा मात्र खाडल भएको शौचालयमा खाडलमा भएको फोहोर कम्पोष्टहुन पाएकोहुँदैन त्यसैलेयो भरिएमा खालीगर्न गाह्रोहुन्छ । त्यसैले पूर्णसरसफाई कार्यक्रममा दुईखाल्डे चर्पीलाई प्रर्वद्धनगर्नेपनि एजेण्डा हुनूपर्छ जसले गर्दा सबै घरपरिवारलाई अर्को खाल्डो कहाँ खन्ने भनेर सोच्न प्रोत्साहितगरोस् ।
परिवर्तन गाउँपालिकाका केहीँ घरहरुमा वैज्ञानिक ढल निकासको व्यवस्था भएको र फोहोर व्यवस्थापनका लागि ल्याण्डफिल साइट तथा ढल निकासको प्रवन्ध रहेको पाइयो ।

- सुरक्षितरुपले व्यवस्थित सरसफाई
  दिगो विकास लक्ष्यले सुरक्षित रूपले व्यवस्थित सरसफाइलाई सुधारिएका सुविधाहरूको प्रयोग जुन अन्य परिवारसँग साझेदारी गरिएको छैन र जहाँ फोहरलाई उत्पति स्थानमै, वा सुरक्षित रुपले फोहोर फाल्ने स्थानमा ढुवानी गरी व्यबस्थापन गरिएको रुपमा परिभाषित गरेको छ । नेपालको सन्दर्भमा यो सामान्यतया डबल (पिट शौचालयहरू मामात्र सम्भव हुन्छ जहाँ एउटा पिट भरिएको खण्डमा अर्को प्रयोग गरिन्छ र पिटमा कम्पोष्ट हुदै गर्छ जसले गर्दा भरिएको पिट कच्चा रुपमानै फोहर निकालेर खाली गर्नु पर्दैन । सवेक्षण गर्दा प्रयोग गरिएका अन्य परिभाषाहरु निम्नानुसार छन्
- आधारभुत BASIC: पक्की शौचालय भएको तर अरु घरसँग साझेदारी नगरिएको एकल सेप्टिक टैंक भएका शौचालयहरु०
- सीमित LIMITED पक्की शौचालय भएको तर अरु घरसँग पनि साझेदारीगरिएको
- नसुधारिएको UNIMPROVED: कच्ची शौचालयहरु भएको
- खुल्ला दिशा (शौचालय नभएको)

स्रोत २०७६ पालिका घरधुरी सर्वेक्षण अनुसार

व्यवस्थित सरसफाइ अर्न्तगत गोवरग्यांस जडित र डबलपिटभएका शौचालयहरुछन् । सेप्टिटङ्कि भएका शौचालयहरु लाई आधारभूत सरसफाइ र कच्चि चर्पीहरुलाई नसुधारिएको सुविधामा राखिएकोछ ।

२ २.२. सार्वजनिक शौचालय

परिवर्तन गाउँपालिकाभित्र जम्मा २ वटा सार्वजनिक शौचालय छन् । वडा नं १ को खरीवोट बजार र वडा नं ३ को दुइखोली बजारमा छन् उक्त सार्वजनिक शौचालयमा महिला र पुरुषले फरक फरक प्रयोग गर्ने व्यवस्था रहेको छ । शौचालय प्रयोग गरेवाफत कुनै पनि कर लिने गरिएको छैन भने पानीको सुविधा २४ सै घण्टा हुन् छ । शौचालय प्रयोगगरि सकेपछि सावुन पानीले हातधुने सुविधा राम्रै रहेको छ ।

२.२.३ शैक्षिक संस्थाहरुमा सरसफाइ तथा स्वच्छता अवस्था

परिवर्तन गाउँपालिकामा रहेका सम्पूर्ण सामुदायिक तथा संस्थागत शैक्षिक संस्थाहरुको सरसफाइ तथा स्वच्छताको अवस्थलाई मूल्याङ्कन गर्दा शौचालयहरुमा पानीको उपलब्धता, पर्याप्तता, सावुनपानी रहितहातधुनेसुविधा, महिनावारी स्वच्छता व्यवस्थापन, ठोस तथा तरल फोहोर व्यवस्थापन आदि सूचक राखेर तथ्याङ्कलिइएको थियो ।
पालिकामा रहेका सम्पूर्ण ४६ विद्यालयहरुमध्ये ४३ सामुदायिक तथा ३ संस्थागत विद्यालयमा शौचालयछ र ४३ सामुदायिक विद्यालयमध्ये ४३ वटा विद्यालयमा पानीको सुविधारहेकोछ । शौचालयभएका ४३ विद्यालयमध्ये ७ वटा विद्यालयको शौचालयमा अपाङ्गतामैत्री सुविधा (Ramp) भएको पाइयोभने ३६ वटा विद्यालयमा नभएको पाइयो । त्यस्तै जोखिमपूर्ण अवस्थामा साबुनपानीले ३९ वटा विद्यालयमा मात्र हातधुने सुविधा उपलब्ध रहेको र ७ वटा विद्यालयमामात्र किशोरीहरुको लागि स्यानिटरीप्याड उपलब्धतारहेको र ४६ वटा शौचालय भएका विद्यालयमध्ये ४६ वटा विद्यालयमामात्र लैङ्गिकरुपले सुरक्षितरहेका छन् ।

२.२. ४ स्वास्थ्य संस्थाहरुमा सरसफाइ तथा स्वच्छता अवस्था

परिवर्तन गाउँपालिकामा भएका जम्मा ९ वटा स्वास्थ्यसंस्थाहरु मध्ये ९ वटैमा शौचालयरहेको पाईयो । स्वास्थ्य संस्थाहरुमा सरसफाइ र स्वच्छताको अवस्था राम्रो देखियो । ९ वटा शौचालयमध्ये ९ वटामा बालमैत्री सुविधा,अपाङ्गमैत्री सुविधा र महिनावारी व्यवस्थापनको

सुविधा रहेको पाइयो। सबै स्वास्थ्य संस्थाहरुमा ठोस फोहोर सङ्कलनकालागि प्लाष्टिक व्याग र डस्टबिनरहेको छन् र ती फोहोर व्यवस्थापनका लागि, ३ वटामा जैविक प्रक्रियाबाट विशेष खाडलमा गाढने र ६ वटामा फोहोर विसर्जन केन्द्रमा व्यवस्थापन गर्नेगरेको पाईयो।

२.२.५ महामारीको प्रकोप

परिवर्तन गउँपालिकाका अनुसार विगत धेरै वर्षायता पानी जन्य रोगकको महामारी प्रकोप देखिएको छैन।

२.३ खानेपनी गुणस्तर अवस्था

यस परिवर्तन गाउँपालिका भित्रको खानेपानीको अवस्थालाई हेर्दा त्यति सन्तोषजनक पाईएन। प्राय घरघुरीमा खोला, कुवाको पानी पिउनेको सङ्ख्या धेरै देखियो तर त्यस पानीको गुणस्तर तथा आरसेनिकको अवस्था जाँच गरिएको छैन। पालना गर्नुपर्ने पूर्ण मापदण्ड पूरा गरिएको छैन। पालिका भित्र केही मात्रामा घरधुरीले खोला तथा सतहको पानी शुद्धीकरण नगरी सिधै प्रयोग गरेको भेटियो।

२.४ विपद जोखिम तथा जलवायु परिवर्तन असर स्थानीय अनुकूलनका प्रयासहरु

यस पालिकामा विपद जोखिमको अवस्थाविश्लेषण गर्दा प्रमुख जोखिमको रुपमा भूकम्प, बाढी, आगलागी, महामारी, शीतलहर, जङ्गली जनावर आतङ्क, मौसमी सुख्खा, किटआतङ्क, चट्यागं प्रमुखरुपमा आएकाथिए। खानेपानी, सरसफाइ तथा रस्वच्छताका क्षेत्रमा त्यस्ता विपदहरुले गम्भीर असर पर्ने गरेका छन्। यससम्बन्धी विवरणलाई देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं १४ परिवर्तन गाउँपालिकामा हुनसक्ने सम्भावित प्रकोपको विवरण

क्र.स.	संभावित प्रकोप	विद्यमान अवस्था	समय
१	भूकम्प	भूकम्पिय जोखिमका दृष्टिले नेपाल विश्वको ११ औं स्थानमा रहेकोर यस पालिकामा भूकम्प प्रतिरोधात्मक भवन कमै मात्रमा भएको भवन आचर संहिता पूर्ण रुपमा लागु नभएको।	जुनसुकैसमयमा
२	बाढी	साना ठुला नदी र खोलाहरु बग्ने गरेको र वर्षायाममा नदी तथा खोलाहरुले आसपासका भुभागहरु वर्षेनी कटान हुँदै गएको।	जेष्ठ/असोज
३	आगलागी	पालिकाको सेरोफेरोको भूभागमा घना वस्ती रहेकार अति विपन्न समुदायका घरहरु सचेतना अभाव अग्नी नियन्त्रणको अभाव घरको बनोट हावाहुरी चल्नु र बच्चाहरुले आगो बाल्ने वस्तुहरु खेलाउदा आगलागिका घटना बढी हुने गरेको,	चैत्र/जेष्ठ
४	महामारी	बाढी पच्त्तान पूर्ण प्रकोपको रुपमा झाडापखाला लगायतका पानी जन्य रोगहरु बढ्नेगरेको स्रोत साधन अभाव र जन चेतना कमी अनुकूल क्षमताको अभाव	विपद्पछि
५	बर्डफ्लु	अव्यवस्थित कुखुरा पालन	जुनसुकैसमयमा
६	शीतलहर	चिसोकोमात्रा बढ्दै गएको समयमा विपन्न वस्ती बढी प्रभावित,	पुष/माघ
७	जंगलीजनावरआतंक	पालिकाको वनजंगल वरिपरि बसोबास भएकोक्षेत्रहरु,	जुनसुकैसमयमा
८	मौसमीसुख्खा	पानीनपरेमा सिंचाई नपुगेककाभागहरु,	असार/भदौ
९	किटआतङ्क	जलवायुपरिवर्तन, बढीविषदीको प्रयोगका कारणलाभकारीचरा, किराहरुलोप,	खेतीमौसम
१०	चट्याङ्गअसिना	बढीजसो बर्षायाम र पानीपरेकोसमयमा,	जुनसुकैसमयमा

समग्रमा यस क्षेत्रमा पनि जलवायु परिवर्तनको असरहरु देखिन थालेको बताइन् छ। प्रमुख रुपमा खानेपानीको प्रमुख स्रोतका रुपमा रहेको मुहान स्रोतको पानीको सतह घटेको र अति वृष्टिको कारणले बाढीका साथै खडेरी जस्ता समस्याहरु क्रमश बढेका छन्। जलवायु अनुकूलनका लागि योजना बद्ध तवर वाट कुनै पनि कार्यक्रमको सुरुवात भएको पाइएको छैन।

२.५ योजना कार्यान्वयनमा जनताको चासो र योगदानका लागि तत्परता

पालिकाका घरधुरीहरुमा खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छताका सम्बन्धमा बढेको चासो झन स्थानीय सरकारको बहाली पश्चात चासो संगै अपेक्षा पनि झनै बढेको छ। अव सानोतिनो लगानी र जन परिचालनको लागि खासै समस्या नरहेकोले समुदायमा खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छता अभि यानलाइ परिमाण मुखी बनाउन तदारुकताका साथ लागि परेको देखिन्छ।

२.६ पूर्ण सरसफाइ उन्मुख अवस्था तर्फको समग्र अवस्था

परिवर्तन गाउँपालिकामा खुला दिसा कुक्त क्षेत्र घोषणा पश्चात पूर्ण सरसफाइको दिशामा अगाडी बढेकोछ र पालिका स्तरीय खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छता समन्वयन समिति वनिसकेको छ। यसरी पालिका कार्यदल वडा समन्वयन समिति र कार्यदल गठन भएर पूर्ण सरसफाइको गतिविधिलाइ तोकेको समयवधिमा सम्पन्न गर्ने लक्ष्य लिएको छ।

तालिका १५ पूर्ण सरसफाइ उन्मुख अवस्था तर्फको समग्र अवस्था

क्रस	पूर्णसरसफाइकासूचकहरु	विद्यमानअवस्था	कै
१	**योजनातर्जुमातथाव्यवस्थापन** • समन्वय समिति सक्रिय भएको, • वास प्लान तयार भएको, • क्षमता विकासका लागि तालिमहरु सञ्चालन गरिएको,	• पालिका स्तरीय वास समन्वय समिति गठन भएको, • वास योजना तयारीको क्रममा रहेको, • क्षमताविकासका लागि खानेपानी र सरसफाइ सम्बन्धी तालिमहरु भएका,	
२	**चर्पीकोसमुचितप्रयोगकोअवस्था** • प्रत्येक घरधुरी, संघसंस्था र आवश्यकता अनुसार सार्वजनिक स्थानहरुमा चर्पी निर्माण भइ प्रयोग भएको, • साबुनपानीको सुविधा सहितको सुरक्षित र सफा चर्पीरहेको, • खुला ठाउँमा दिसा नभेटिएको, • संघ सस्था र सार्वजनिक शौचालयहरु प्रयोग कर्ता मैत्री भएको,	• १०० प्रतिशतमा १ प्रतिशतमा चर्पि नभएको पाइयो। • कच्ची चर्पी ०•४ प्रतिशत रहेको पाइयो। • आफ्नै एक खाल्डे पक्की चर्पी लेदो प्रशोधन नगरिएको ९७•४ प्रतिशत रहेको पाइयो।	
३	**व्यक्तिगत सरसफाइ** • प्रत्येक घरले उपयुक्त स्थानमा साबुनपानी सहितको हातधुने स्थान बनाएको, • घर, विद्यालय, स्वास्थ्य संस्था, कार्यालयहरुमा साबुनपानीले हातधुनेसुविधा • घर, विद्यालय, स्वास्थ्य संस्था, कार्यालयहरुमा साबुनपानीले हातधुने, महिनावारी व्यवस्थापन लगायतका व्यक्तिगत सरसफाइ सम्बन्धी ज्ञान र अभ्यासभएको, • व्यक्तिगत सरसफाइ माध्याम पुऱ्याएको,	• ४२४९ घरधुरीमा जोखिम पूर्ण अवस्थामा सावुनपानीले हात धुने सुविधा रहेको। • व्यवस्थित तथा सुधारीएको चुलो १६९३ घरधुरीमा पाइयो। • सफा घरआगन ३५०९ घरधुरीमा पाइयो। • ९७ वटा संघ सस्थाहरुमा सरसफाइको अवस्था राम्रै पाइयो।	
४	**सुरक्षित पानीमा पहुँच तथा प्रयोग** • आधारभूत स्तरको पानीमा सबैको पहुंच भएको, • खानेपानी प्रणालीबाट सुरक्षितखानेपानी नभएको अवस्थामा घरायसी, विद्यालय, संघ संस्थामा पानीको शुद्धीकरणका कुनै एक विधिको प्रयोग गरेर	• खानेपानी योजनाहरुका mWaterInventory प्रतिवेदन अनुसार करिब १७.५६ प्रतिशत घरहरुमा मात्र पाइप प्रणालीको खानेपानीमा पहुँच पुगेको छ। • ४५५० घरधुरी मध्ये ६५५ घरधुरीले अझै खोला, कुवा, खोल्सी, पोखरी वा असुरक्षित मुहानको पानी सेवन गर्दै आएको।	

क्रस	पूर्णसरसफाइकासूचकहरु	विद्यमानअवस्था	कै
	मात्र पानीपिउने गरेका, • घरेलु पानी शुद्धीकरणका आवश्यक सामाग्रीहरु स्थानीय बजारमा उपलब्ध भएको,	• ३४८५ उमालेर,१८३८ फिल्टर,३ सोडिस,६४ योजनाबाटै सुरक्षित र ३६५ जार बोटल बाट पानीको सुविधा लिएको पाइयो।	
५	**स्वच्छ र सुरक्षित खानाको प्रयोग** • घरको भान्सा, होटल तथा रेष्टुराहरु सफारहेको र वासी तथा सडेगलेको खाना नखाने र नबेच्ने, • खाना पकाउने र खानेभाँडा सफाहुनूका साथै खानेकुरा र पिउने पानी छोपेर राखेको, • फलफूल तथा खानेकुराहरु राम्रो सँगसफागरेर एबं पकाएर, तताएर खाने खुवाउने गरेको, • सुरक्षित खानाको लागि कार्यदल गठन गरी कम्तिमा चौमासिक रुपमा अनुगमन हुनेगरेको,	• यि सूचकहरुमा वासयोजना प्रक्रियाका क्रममा सूचना नलिइएको,	
६	**घरायसी एवं संस्थागत सरसफाइ** • घर, विद्यालय, संघसंस्था भित्र तथा बाहिर सफाइ रहेको, • विद्यालय, संघ-संस्था तथा सार्वजनिक शौचालयहरुमा महिनावारीमा प्रयोगगरिएका स्यानिटरीप्याड वा अन्य साधनहरुको सफाइ एवं विसर्जन गर्ने वैज्ञानिक व्यवस्था भएको, • घर, आंगन एवं विद्यालय, संघसंस्था बाट निस्कने फोहोरलाई कुहिने र नकुहिने वर्गीकरण गरी ती फोहोरको समुचित व्यवस्थापन गरेको, • घर, आंगन एवं विद्यालय, संघसंस्था बाट निस्कने फोहोर पानीको सुरक्षित निष्कासन भएको, • अस्पताल, उद्योग, कलकारखाना बाट निस्केको फोहोरको सुरक्षित सङ्कलन,निस्कासन तथा विसर्जन सोही संस्थाले गर्ने गरेको, • उपयुक्त तरिकाले पशुपंक्षिको गोठ तथा खोर र मलमूत्र व्यवस्थापन गर्ने गरेको, • भान्सा कोठामा हावा ओहोर दोहोर हुने उचित व्यवस्था तथा धुवा रहित चुल्होको प्रयोग भएको,	• घरायसी तहमा करिब १५ प्रतिशत घरपरिवारले कुहिने र नकुहिने फोहोर छुट्याउने गरेकाछन् फोहोर व्यवस्थापनका लागि वैज्ञानिक व्यवस्था छैन। • घर, आंगन एवं विद्यालय, संघसंस्थाबाट निस्कने फोहोरपानीको सुरक्षित निस्कासनको व्यवस्थापन हुनसकेको छैन। • अस्पताल, उद्योग, कलकारखाना बाट निस्केको फोहोरको सुरक्षित सङ्कलन, निस्कासन तथा विसर्जन सोही संस्थाले गर्ने गरेको छैन्। • गोठ सुधारका कार्यक्रम परम्परागत तवरलेनै गर्नेगरेका छन्।	
७	**वातावरणीय सरसफाइ** • गाउँटोल, पालिका एवं चौताराआदि सार्वजनिक स्थानहरुको सरसफाइको लागि सरसफाइ समिति गठन भएको,, • घरायसी तथा संस्थागत तहमा ठोस तथा तरल फोहोर व्यवस्थापनको आवश्यकताअनुसार उपयुक्त प्रविधिको भएको,	• ठोस तथा तरल फोहोर व्यवस्थापनको वैज्ञानिक ढलनिकास तथा ल्याण्डफिल साइटको निर्माको प्रस्ताव तथा निर्णय भएको।	

क्रस	पूर्णसरसफाइकासूचकहरु	विद्यमानअवस्था	कै
	• मानव मलमूत्रको व्यवस्थापनका हकमा व्यवस्थित सेप्टिकट्याङ्कीमा जोडिएको, पक्कि वाटरशील चर्पी लगायत अन्य उपयुक्त प्रविधिको प्रयोग भएको, • पालिकान्मुखक्षेत्रमा ठोस फोहोरमैला व्यवस्थापनका लागि स्यानिटरी ल्याण्डफिल साइटको पहिचानगरी निर्माणको योजना तर्जुमाभएको, • व्यवस्थित ढलप्रणाली (मानवमुत्रीय फोहोर व्यवस्थापन वा वैज्ञानिक फोहोरपानी प्रशोधन प्रणाली योजना तर्जुमाभएको,		

अध्याय ३ : कार्ययोजना तथा कार्यक्रमहरुको प्राथमिकीकरण

३.१ खानेपानी योजनाहरुको पहिचान तथा योजना

३ १.१. नयाँ खानेपानी योजनाहरु

नयाँ खानेपानीहरु निर्माण गर्दा एकघर एकधाराको नीति अवलम्वन गरिनुका साथै पानी शुद्धिकरणका लागि आवश्यक संरचनाहरु पनि निर्माण गरिने कार्यक्रम राखिएको छ । नयाँ योजना निर्माणका लागि सर्वप्रथम निर्माणधिन योजनाहरुको सम्पन्न गर्ने कुरालाइ प्राथामिकतामा राखेर समन्वय गरिने छ । नयाँ खानेपानी योजनाहरु पहिचाहन गर्दा वडा स्तरीय योजना तर्जुमा गोष्ठि बाट प्राप्त खानेपानी योजनाहरुको सूची लाइ पालिका स्तरको गोष्ठिमा प्रस्तुत गरि पारित गर्ने र प्राथामिकता तोक्ने प्रकृया मार्फत गरियो । पालिका स्तरीय गोष्ठि बाट अति आवश्यक योजनाहरुको प्रस्तावित खानेपानी योजनाको सूची यस प्रकार रहेको छ र वाँकी योजनाहरुलाइ अनुसूचीमा उल्लेख गरिएको छ ।

तलिकानं . १६ प्रस्तावित नयाँयोजनाहरु

क स	कृयाकलाप/ योजना	वडा नं	टोल	घरधुरी	जनसंख्या	योजनाको किसिम	अनुमानित लागत	प्राथमिकता
१	हलहले खोरखोला खा पा	४	हलहले, जेवाले, चिप्ले, झारपोखरी, डोस्का मछानी, गैरा, बरालटाकुरा, पाखेपानी,पुतलीबोट, बयलडाडा, गैराखर्क	८३	४१२	ग्राभिटि	१५०००००	पहिलो
२	बसैखोला खा पा	९	गलकोट, भट्यौलागैरा, रिरुप,दाङधारा, कासुबोट	१००	४९८	ग्राभिटि	९००००००	दोस्रो
३	ट्याम लामीडाडा खापा	५	ट्याम लामिडाडा भालुखोर्रे पिपलबोट	५०	२४६	ग्राभिटि	१०००००००	तेर्सो
४	मक्तिम खा पा	२	मक्तिम	४७	२६५	ग्राभिटि	६००००००	चौथो
५	च्यानडाडा धारावोट खा पा	६	ओह	३६	१८१	ग्राभिटि		पाचौ
६	वसारेखोला खा पा	३	उपल्नो केवरी, घरबुटी	५०	२४७	ग्राभिटि	२५०००००	छैटौ
७	घोसाङ कमेरीपानी	९	लामिङ, कर्टनेबाङ, जुगीडाडा, खोलावाङ, मर्वाङ	७५	३७५	ग्राभिटि	७००००००	सातौ
८	कोइवाङ खापा	२	कोइवाङ,डिग्रावाङ,	३१	१८०	ग्राभिटि	५००००००	आठौ
९	गैराखर्कओखरबोट	४	गैराखर्क, ओखरवोट	४०	१९५	ग्राभिटि	१०००००००	नवौ

	खा पा							
१०	रानीकोट खा पा	५	रानीकोट	२६	१३०	ग्राभिटि	५००००००	दशौ
११	कुवाखोला खा पा	६	महिवाङ	२५	१३२	ग्राभिटि		एघारौ
१२	जुगेखोला खा पा	३	तल्नो केवरी	४०	२०६	ग्राभिटि	५०००००	बाह्यौ

गाउँपालिका वडा स्तरबाट योजना तर्जुमा गोष्ठि तथा प्राथामिकीकरण भएर आएका विभिन्न योजनाहरुको लिस्टलाइ सवै सरोकारवालाहरुको सहभागीतामा उच्च जोखिमका आधारमा अर्थात सुचकहरुको वर्गीकरण तथा अंकभार, पानीको उपलब्धता, विद्धमान गुणस्तर, पानीको परिणाम, पानी खेपसारको समय, श्रोतको सुनिश्चितताआदि जस्ता अति आवश्यकता योजनाहरु सवै वडा देखी छनौट योजनाहरु पालिकाबाट प्राथामिकीकरणमा माथि उल्लेख गरिएको छ भने थप वडा देखि आएका धैरे योजनाहरु प्राथामिकीकरणकै आधारमा तपसिलको अनूसुचीमा उल्लेख गरिएको छ।

थप प्रस्तावीत नयाँ खानेपानी योजनाहरु

तालिका नं १७

क स	कृयाकलाप/ योजना	वडा नं	टोल	घरधुरी	जनसंख्या	योजनाको किसिम	अनुमानित लागत	प्राथमिकता
१	घमरि निकुञ्जा खा पा	१	गुजलेखर्क, बाघ तार्ते, नमुन्जा, सात्ताले, सिन्री, डालिम	१३१	६५४	ग्राभिटि		पहिलो
२	खोलारुप खा पा	१	तङलाङ, सेरका, वारहाले, दर्पण	९१	४५५	ग्राभिटि		दोस्रो
३	नलचोल खा पा	१	झाक्रीखोला	८	४३	ग्राभिटि		चौथो
४	साउनेपानी खा पा	१	लिक्याङडाडा, गलचोक, भलखाडा, साउने ओखर, जौल दाङ	२०	९९	ग्राभिटि		छैटो
५	नौमुले खा पा	१	तलो दर्पण, लिटुङ,	५१	२३४	ग्राभिटि		सातौ
६	तल्लो ठाडेखोला	१	सर्सुवारी, दोमैडाडा, अर्भावोट	६०	३०१	ग्राभिटि	७००००००	आठौ
७	छहराखोला खा पा	१	चैतेलेख	४३	२१६	ग्राभिटि	९००००००	नवौ
८	दाउनेखोला खा पा	१	छिपछिपे, गोठेप, टुलुङवाङ	३४	१७०	ग्राभिटि	८००००००	दशौ
९	छहरा नौधारा खा पा	१	धानावारा, धानावाङ	३८	१९०	ग्राभिटि	५००००००	एघारौ
१०	उपल्नोठाडेखोला खा पा	१	सरावाङ, हिपाखोला डपलधारा, लोमडाडा	४५	२२५	ग्राभिटि	६००००००	बाह्यौ
११	घोसाङ चेनेने छहरा खा पा	१	तरान	४०	२०७	ग्राभिटि	७००००००	तेह्यौ
१२	बायछहरा खा पा	१	वसाइ गल्छ, उपावाङ	४५	२२३	ग्राभिटि	७००००००	चौधौ
१३	थारमाले खा पा	१	कोप्ची	१०	५१	ग्राभिटि	३००००००	पन्धौ

क स	कृयाकलाप/ योजना	वडा नं	टोल	घरधुरी	जनसंख्या	योजनाको किसिम	अनुमानित लागत	प्राथमिकता
१	स्यालासिमा	२	रिवाङ,जागा,रोमाधारा,जङ्	११५	५८५	ग्राभिटि	१०००००००	पहिलो

	खा.पा		कुल सेलेखोला,खेवाङ,गोल्वाङ					
२	भलटुङ खा.पा	२	भलटुङ,पुतलाखोला,पाखेपानी पनेलधारा	५५	३००	ग्राभिटि	१०००००००	दोस्रो
३	रिवाङकुना खा पा	२	रिवाङकुना,	३५	२००	ग्राभिटि	४५०००००	तेस्रो
४	तल्नोभलाका खा.पा	२	झिंवाङडाडा,तल्नोभलाका	४८	२५५	ग्राभिटि	६५०००००	छैटो
५	चौधारा खा .पा	२	चौधारा,	३६	१९५	ग्राभिटि	५५०००००	सातौ
६	राम्दी खा.पा	२	राम्दी	२२	११८	ग्राभिटि	३००००००	आठौ

क स	कृयाकलाप/ योजना	वडा नं	टोल	घरधुरी	जनसंख्या	योजनाको किसिम	अनुमानित लागत	प्राथमिकता
१	खट्कीरा खा पा	३	पोखरनेटाडाडा	४५	२२५	ग्राभिटि	१००००००	तेस्रो
२	उपल्नोझिलमिल खा पा	३	रक्षानमारे, दुलमति	३०	१५२	ग्राभिटि	१००००००	चौथो
३	किमुगैरा खा पा	३	किमुगैरा	१६	८६	ग्राभिटि	१५०००००	पाचौ
४	लुपोखोला खा पा	३	हाइवाङ	६०	३००	ग्राभिटि	१००००००	छैटो
५	भैरामुल खा पा	३	भैरामुल	७२	३६२	ग्राभिटि	१२०००००	सातौ
६	तल्लोझिलमिले	३	थुनिकोट	२१	१०९	ग्राभिटि	१५०००००	आठौ
७	पुइयाखोला खा पा	३	उपल्नो केवरी	५०	२३९	ग्राभिटि	८०००००	नवौ
८	पिपलपानी खा पा	३	ताइवाङ	५०	२७०	ग्राभिटि	१५०००००	दशौ
९	लुपाखोला तल्नो	३	लुङ्गर, लुपदुङ	२०	९७	ग्राभिटि	१००००००	एघारौ
१०	बाउन्नेगारे खा पा	३	जुगेखोला, सर्पलोटे	२५	१२३	ग्राभिटि	१५०००००	बाह्यौ
११	नौलापानी खा पा	३	थुनिकोट, सुनाइडेरा	४०	१९७	ग्राभिटि	७०००००	तेह्यौ
१२	लुपाखोला खा पा	३	थुनिकोट, देविमन्दिर	१५५	७७०	ग्राभिटि	२५०००००	चौधौ
१३	मेलपानी खा पा	३	थुनिकोट, दलित टोल	७५	३७६	ग्राभिटि	५०००००	पन्धौ
१४	जेवलडासे खा पा	३	थुनिकोट, दलित टोल	१५५	७६५	ग्राभिटि	२००००००	सोह्यौ
१५	पल्लोरिमाखोला खा पा	३		२२	१०९		१५०००००	
१६	बुढोओखर खा पा	३		३६	१८२		३५०००००	

क स	कृयाकलाप/ योजना	वडा नं	टोल	घरधुरी	जनसंख्या	योजनाको किसिम	अनुमानित लागत	प्राथमिकता
१	गाइतर्ने घोपलचौर सुपेकुना लिफ्ट खा पा	४	लुम्चेरी, घोपलचौर, सुपेकुना, टाकुरा, भलकाडाडा, छोटी पातल, पात्लेडाडा, राक्सेवाङ	१०५	५२५	लिफ्टीङ	१०००००००	दोस्रो
२	रायकाटे खा पा	४	रायकाटे, छोटीपातल, घट्टखोला	२७	१३७	ग्राभिटि	२००००००	तेस्रो
३	रिङ्जाखोला सिद्धधुरी लिफ्ट खा पा	४	टाकुरा, मेलडाडा, पाहावाङ, राक्सेवाङ, स्याला	१०२	५११	लिफ्टीङ	१५०००००	चौथो
४	सुनारपानी वसुन्धारा लिफ्ट खा पा	४	वसुन्धारा, खोलावाङ, तारल, भेरीखर्क, सिजाखोला	८०	४०१	लिफ्टीङ	१५०००००	पाचौ
५	तातापानी खा पा	४	तातापानी, पोखरडाडा तुषारबोट, काफलडाडा ,सल्लेरी	७६	३७८	ग्राभिटि	२५०००००	छैटो
६	कालापोखरा मुठावाङ खा पा	४	कालापोखरा, मुठावाङ	५०	२४८	ग्राभिटि	२००००००	आठौ

क स	कृयाकलाप/ योजना	वडा नं	टोल	घरधुरी	जनसंख्या	योजनाको किसिम	अनुमानित लागत	प्राथमिकता
१	झपरेनीखोला खा पा	५	भालुकोट, आरुडाडा, खेसवाङ	६५	३२५	ग्राभिटि	७५०००००	दोस्रो
२	त्रिवेणीखोला खा पा	५	त्रिवेणी मावि स्कुल	१०	५७	ग्राभिटि	१००००००	चौथो
३	डमाचौर खा पा	५	डमाचौ, बर्तिवाङ	१८	९४	ग्राभिटि	४००००००	पाचौ
४	स्याङ खा पा	५	स्याङ	१०	४९	ग्राभिटि	९५०००००	छैटो
५	गलसुका लिफ्ट खा पा	५	गल्सुका	४०	२००	लिफ्टीङ	६००००००	सातौ
६	लिकिवाङ खा पा	५	लिकिवाङ	५	२७	ग्राभिटि	२००००००	आठौ
७	जुमाराङ्सी लिफ्ट खा पा	५	जुमाराङ्सी	५०	२५४	लिफ्टीङ	६५०००००	नवौ
८	लम्जीटाकुरा खा पा	५	लम्जीटाकुरा	१०	४४	ग्राभिटि	५००००००	दशौ
९	बेवराखोला खा पा	५	बेवारेखोला	५	२१	ग्राभिटि	१००००००	एघारौ

क स	कृयाकलाप/ योजना	वडा नं	टोल	घरधुरी	जनसंख्या	योजनाको किसिम	अनुमानित लागत	प्राथमिकता
१	झिँजाखोखा खा पा	६	झिँजा इरिवाङ	५५	२७६	ग्राभिटि	२४०००००	पहिलो

२	कमेरीखोला खा पा	६	सिमलवाङ, ओह	४१	२०५	ग्राभिटि	२५५००००	दोस्रो
३	टोट्के माङखोला खा पा	६	हाङलाङ, नाफे	४०	२०३	ग्राभिटि	६००००००	चौथो
४	दुवोखोला खा पा	६	भलाखर्क, ओह	२५	१२३	ग्राभिटि	४५०००००	पाचौ
५	धाराखोला खा पा	६	ओह	२५	१२२	ग्राभिटि	४५०००००	छैटो
६	खोरेखोला खा पा	६	हाकलाङ तल्लोटोल	३४	१६८	ग्राभिटि	४७०००००	सातौ

विद्यालय,सार्वजनिक तथा सँस्थागत शौचालय तर्फ

तालिका नं १८

प्राथमिकीकरण	योजनाको नाम	प्रकार (शैक्षिक संस्था, सार्वजनिक संघ संस्था)	स्थान टोल वस्ती	कैफियत
१	स्पास्थ्य चौकी शौचालय निर्माण	शौचालय	परिवर्तन १ कुरेली	बाल मैत्री,अपाङ्ग मैत्री,
२	युनिटी युवा क्लवको शौचालय निर्माण	शौचालय	परिवर्तन १	
३	बालकल्याण मावि शौचालयल निर्माण	शौचालय	परिवर्तन १ उपावाङ	बाल मैत्री,अपाङ्ग मैत्री,
४	बालकल्याण आधारभूत विद्यालय शौचालय निर्माण	शौचालय	परिवर्तन १ जोगीडाडा	बाल मैत्री,अपाङ्ग मैत्री,
५	हरीयाली कर्षि भवन शौचालय निर्माण	शौचालय	परिवर्तन २	
६	सुकिदह स्मर्ति युवा क्लव	शौचालयर। खानेपानी	परिवर्तन २	
७	जन प्रगतिसिल युवा क्लव	शौचालय। पानीको धारा	परिवर्तन २	
८	भृकुटी प्रावि भलाका	शौचालय	परिवर्तन २ भलाका	
९	वाल सुन्दर प्रावि सेगम	शौचालय	परिवर्तन २ सेगम	बाल मैत्री,अपाङ्ग मैत्री,
१०	सामुदायिक स्वास्थ्य इकाइ केन्द्र	शौचालय। पानीको धारा	परिवर्तन २ डाडागाउँ	
११	रोल्पा रेडिएसन वोडिङ स्कुल	शौचालय	परिवर्तन २ पोखरा	बाल मैत्री,अपाङ्ग मैत्री,
१२	राङ्सी पोखरा वजार	सार्वजनिक शौचालय	परिवर्तन २ पोखरा	
१३	सामुदायिक वालविकास केन्द्र	शौचालय। धारा	परिवर्तन २	बाल मैत्री,अपाङ्ग मैत्री,
१४	जलजला युवा क्लप	शौचालय	परिवर्तन ४	
१५	भेरी खर्क उद्मविकास	शौचालय	परिवर्तन ४	
१६	मावि माइ स्थान	शौचालय	परिवर्तन ४	बाल मैत्री,अपाङ्ग मैत्री,
१७	कालापोखरा वजार	सार्वजनिक शौचालय	परिवर्तन ४	
१८	भालुखोला नौमुला	सार्वजनिक शौचालय	परिवर्तन ४	
१९	कुङरीवजार	सार्वजनिक शौचालय	परिवर्तन ४	
२०	आग्रावजार	सार्वजनिक शौचालय	परिवर्तन ४	
२१	६ नं वडा कार्यलय	शौचालय	परिवर्तन ६ नाफे	बाल मैत्री,अपाङ्ग मैत्री,
२२	दिप ज्योति प्रावि	शौचालय	परिवर्तन ६ ओह	बाल मैत्री,अपाङ्ग मैत्री,
२३	प्रा वि चावाङ	शौचालय	परिवर्तन ६	बाल मैत्री,अपाङ्ग मैत्री,
२४	जन कल्याण प्रा वि	शौचालय	परिवर्तन ६	बाल मैत्री,अपाङ्ग मैत्री,

२५	जनप्रिय बालशिक्षा	शौचालय	परिवर्तन ६	बाल मैत्री,अपाङ्ग मैत्री,

सरसफाइ तथा स्वच्छता तर्फ

तालिका नं १९

क्र सं	कार्यक्रम
१	पूर्ण सरसफाइ वार्ड निर्माण सम्वन्धि कार्यक्रमहरु (विद्यालय सरसफाइ कक्षा, सेनेटरी प्याड निर्माण तालिम, प्लास्टिक मुक्त अभियान, हात धुने तालिम, महिनावारी स्वच्छता कार्यक्रम आदि)

शिप तथा क्षमता विकास तालिम तर्फ

तालिका नं २०

क्र सं	कार्यक्रम
१	पम्म अप्रेटर तथा प्लाम्विम पुन ताजीका तालिम
२	वास सहज कर्ता तालिम
३	खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छता उपभोक्ताहरुलाइ लेखा तथा व्यवस्थापन तालिम
४	जलवायु अनुकुलन सम्वन्धि तालिम

जलवायु अनुकुलन तर्फ (श्रोत संरक्षण)

तालिका नं २१

प्राथमिकीकरण क्र सं	योजनाको नाम	स्थान टोल वस्तीको नाम	कैफियत
१	जागा पाखेपानी मुहान संरक्षण	परिवर्तन २ रोल्पा	
२	पधेरी पोखरा मुहान संरक्षण	परिवर्तन २ रोल्पा	
३	गुवेखोला रिचार्ज पोखरी निर्माण	परिवर्तन ४ रोल्पा	
४	जेपालेखोला मुहान संरक्षण	परिवर्तन ४ रोल्पा	
५	लिप्लेखोला मुहान संरक्षण	परिवर्तन ४ रोल्पा	
६	भिउजेखोला तल र माथि मुहान संरक्षण	परिवर्तन ४ रोल्पा	
७	डोप्काखोला मुहान संरक्षण	परिवर्तन ४ रोल्पा	
८	पानी भर्नेखोला मुहान संरक्षण	परिवर्तन ४ रोल्पा	
९	सिरुवाली रिचार्ज पोखरी निर्माण	परिवर्तन ४ रोल्पा	
१०	जुगेपानी सिरुवाली मुहान संरक्षण	परिवर्तन ४ रोल्पा	
११	उत्तिसवारी रिचार्जपोखरी निर्माण	परिवर्तन ४ रोल्पा	
१२	ठुलापोखरी लोम्चरी पोखरी संरक्षण	परिवर्तन ४ रोल्पा	
१३	घोपचौर रिचार्ज पोखरी निर्माण	परिवर्तन ४ रोल्पा	
१४	कोतरा तलर माथि मुहान संरक्षण	परिवर्तन ४ रोल्पा	
१५	दलसिङ्गेगैरा रिचार्ज पोखरी निर्माण	परिवर्तन ६ रोल्पा	
१६	साहुघारेकुवा संरक्षण	परिवर्तन ६ रोल्पा	
१७	उतिसखोला कुवा संरक्षण	परिवर्तन ६ रोल्पा	
१८	कुनाखोला कुवा संरक्षण	परिवर्तन ६ रोल्पा	
१९	घुडेनी मुहान संरक्षण	परिवर्तन ६ रोल्पा	
२०	लामी डाडा रिचार्ज पोखरी निर्माण	परिवर्तन १ रोल्पा	

२१	छहरा नौधारा मुहान संरक्षण	परिवर्तन १ रोल्पा	
२२	ठुलोखोला मुहान संरक्षण	परिवर्तन १ रोल्पा	
२३	पाङखोला मुहान संरक्षण	परिवर्तन १ रोल्पा	
२४	भूतखोला मुहान संरक्षण	परिवर्तन १ रोल्पा	
२५	जायरीखोला मुहान संरक्षण	परिवर्तन १ रोल्पा	
२६	पधेरीखोला मुहान संरक्षण	परिवर्तन ३ रोल्पा	
२७	काँसीखोरिया रिचार्ज पोखरी निर्माण	परिवर्तन ३ रोल्पा	
२८	विर्ताकुवा कुवा संरक्षण	परिवर्तन ३ रोल्पा	
२९	राजपनेरा महान संरक्षण	परिवर्तन ३ रोल्पा	
३०	जेवलजाडे मुहान संरक्षण	परिवर्तन ३ रोल्पा	
३१	दुइमती रिचार्जपोखरी निर्माण	परिवर्तन ३ रोल्पा	
३२	जुइखोला मुहान संरक्षण	परिवर्तन ३ रोल्पा	
३३	जहरेसिम कुवा संरक्षण	परिवर्तन ३ रोल्पा	
३४	लुपाखोला मुहान संरक्षण	परिवर्तन ३ रोल्पा	
३५	भयार मुहान संरक्षण	परिवर्तन ३ रोल्पा	
३६	लरिवयस मुहान संरक्षण	परिवर्तन ३ रोल्पा	
३७	भूतखोला मुहान संरक्षण	परिवर्तन ३ रोल्पा	
३८	धाखन रिचार्ज पोखरी निर्माण	परिवर्तन ३ रोल्पा	
३९	छहरेखोला मुहान संरक्षण	परिवर्तन ३ रोल्पा	

३ .१.२ निर्माणाधीन खानेपानी योजनाहरुको मर्मत सम्भार, सुचारुपन र दिगोपन

परिवर्तन गाउँपालिकामा निर्माणाधीन सम्पूर्ण खानेपानी योजनाहरुको दिगोपन र सुचारुपनलाइ कायम राख्न विविध क्षमता विकासका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिने छ।

३ .१.३ खानेपानी सुरक्षा योजना,गुणस्तर पहिचान तथा गुणस्तर सुनिश्चितता

समुदायले प्रयोग गरिरहेका सम्पूर्ण खानेपानी प्रणाली, निर्माणाधीन र प्रस्तावित खानेपानीयोजनाहरुमा खानेपानी सुरक्षायोजना लागुगरिनेछ। सुरक्षा योजना कार्यान्वयनका लागि अतिआवश्यक खानेपानी गुणस्तर परीक्षणका लागि पालिकाका केही प्राविधिक कर्मचारीहरुलाई पानीगुणस्तर परीक्षण तालिममा सहभागी गराएर पालिकामा खानेपानी गुणस्तर परीक्षणको व्यवस्था मिलाइनेछ। पानी परीक्षण पश्चात पानीको गुणस्तर कायमगर्न विभिन्न कार्यक्रमहरु सञ्चालनका साथै आवश्यक खानेपानी योजनाहरुमा पानी शुद्धीकरण कार्यक्र मसमेत कार्यान्वयन गरिनेछ

३.२ सरसफाइ योजनाहरुको पहिचान तथा योजना

३.२.१ घरयासी शौचालय निर्माण तथा स्तरोन्नती

घरयासी शौचालयहरु निर्माण तथा स्तरोन्नतिका लागि अनुगमन समिति बनाएर शौचालय नभएका घरुहरुलाइ निस्चित समय दिएर शौचालय बनाउन प्रोत्साहित गरिने छ र चर्पी नबनाउने घरहरुलाई रणनितिमा उल्लेख भए बमोजिम कार्वाहीको प्रर्कृया अगाडी बढाएने छ। समुदायको लागत लाई मध्यनजर गर्दै बाह्य सामाग्री खरीदका लागिमात्र रु प्रति शौचालय अनुमान गरिएकोछ।

<u>तालिकानं २२ नयाँनिर्माणतथास्तरोन्नतिगरिनेशौचालयहरुकोविवरण</u>

क्रस	शौचालय नभएका घर धुरी	कच्चि र सामान्य शौचालय सुधार	जम्मा सङ्ख्या	अनुमानित लागत
१	४७	१८	६५	३,२५०,०००

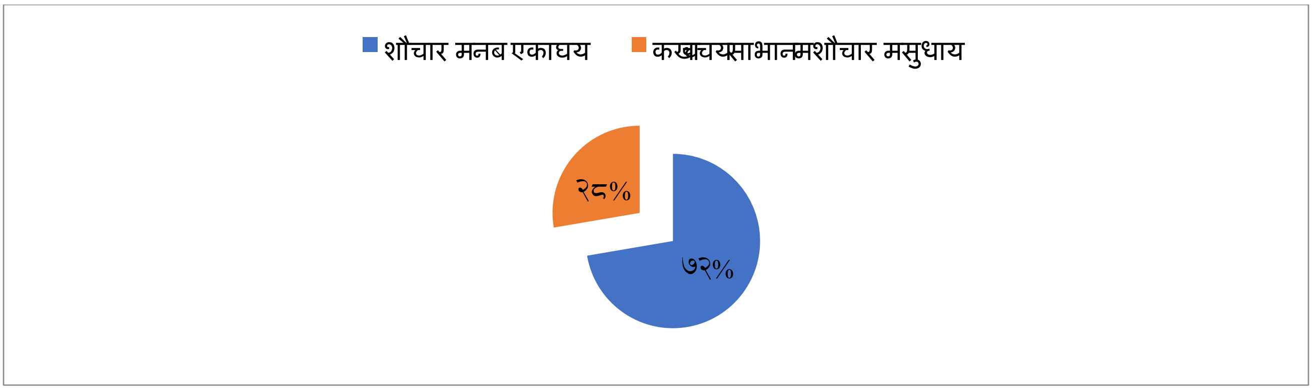

३.३.२ संस्थागत शौचालय विद्यालय,स्वास्थ्य संस्था,सार्वजनिक निर्माण तथा स्तरोन्नति

सार्वजनिक तथा संस्थागत शौचालय निर्माण, सञ्चालन तथा मर्मतका लागि सम्बन्धीत संस्थाहरुलाई जिम्मेवार बनाइनेछ। धेरैजस्तो स्थानमा शौचालयहरु भएको तथा सञ्चालनको अवस्था खराव रहेको र संरचनाहरु बालमैत्री, अपाङ्गमैत्री तथा महिलामैत्री नभएको अवस्थामा मर्मतसम्भार तथा स्तरोन्नतिका अलावा सार्वजनिक शौचालयहरुको हकमा भने मर्मत सम्भारको सुनिश्चितता पछि मात्र निर्माण गरिने छ।

तालिका नं २३ संस्थागत शौचालय नयाँनिर्माण तथामर्मत विवरण

क्रस	कियाकलाप र योजना	अनुमानित लागत	कैफियत
क)	**सार्वजनिक शौचालय**		
१	नयाँ सार्वजनिक शौचालय निर्माण जम्मा ९ वटा प्रति शौचालय	८०,००,०००।-	
ख)	**विद्यालय सरसफाइ (सामुदायिक)**		
१	विद्यालय शौचालय मर्मतर सुविधा थप (५ वटा विद्यालय)	१५,००,०००।-	
ग)	**स्वास्थ्य संस्था सरसफाइ**		
१	सम्पूर्ण सरकारी स्वास्थ्य संस्था शौचालय मर्मत –२ वटा)	५००००००	
	जम्मा	**१४,५००,०००**	

३.३.३ व्यवस्थित ठोस फोहोर व्यवस्थापन योजना

ठोस फोहोर व्यवस्थापनका सम्वन्धमा गाउँ पालिकामा तत्कालका लागि केहि कार्यक्रमहरु मात्र प्रस्ताव गरिए पनि ठोस फोहोर व्यवसथापनका लागि छिमेकी पालिकहरु सँग समन्वयन गरेर व्यवस्थित ल्याण्डफिल साइट निर्माण गर्न प्रस्ताव गरिएको छ। हालको लागि विभिन्न स्थानबाट निस्किने फोहोरहरुलाई व्यवस्थापनका लागि व्यवस्थित ल्याण्डफिल्ड फोहोर ढुवानीको व्यवस्था गर्नका लागि पालिकाले योजना बनाउने छ भने अन्य समुदायहरुमा भने स्वयम समुदायलेनै फोहोरको वर्गीकरण गरि कम्पोष्ट बनाउने पुनः प्रयोग गर्ने र घर घरमा फोहरु खाडल बनाइ व्यवस्थित गर्ने अभियानका रुपमा स्थानीय संघ संस्था तथा आमा समूहहरुलाई अगुवाइ गर्न लगाइनेछ। पालिका स्तररीय वास समन्वय समितिको सिफारिसमा सफा र स्वच्छ टोलहरुलाई पालिकाको वास कोष बाट वार्षीक रुपमा पुरस्कृत गर्ने कार्यक्रम पनि राखिने छ।

३.३.४ व्यवस्थित ढल व्यवस्थापन योजना

यस परिवर्तन गाउँपालिकामा आगामी ५ वर्ष भित्र करीव १७ प्रतिशत समुदायलाई ढल निकासको सुविधा उपलब्ध गराउने लक्ष्य लिइएको छ। बाँकी ८३ प्रतिशत समुदाय भने अझै पनि ग्रामीण वस्तीको रुपमानै बसोवास गरिरहेका छन् उनीहरु २ खाल्डे चर्पीको प्रयोगगरी शौचालयको लेदोलाई मलको रुपमानै प्रयोग गर्ने छ भन्ने अनुमान गरिएकोछ।

३.३.५ महिनावारि स्वच्छता व्यवस्थापन योजना

घरधुरी सर्वेक्षण र छलफलका क्रममा आएको तथ्यहरुका आधारमा धैरैजसो महिलाहरु पुन प्रयोग गर्न सकिने कपडालाई स्यानिटरी प्याडको रुपमा प्रयोग गरेकाछन् । युवतिहरुमाभने पुन प्रयोगमा नआउने खालको स्यानिटरीप्याडको प्रयोग गर्नेगरेको पाइएको छ तर प्रयोग गरीसके पछिको व्यवस्थापनको अवस्था नाजुक रहेको छ । महिनावारी व्यवस्थापनका लागि पुनः प्रयोग गरिने कपडाको स्वच्छतामाभने केही प्रश्नहरु खडाभएका छन् । यसकारणले आर्थिक अवस्थामा सुधारगरि कुहिने तथा पुनः प्रयोग गर्न मिल्नेखालको स्यानिटरीप्याड प्रयोग गर्नलाई भने प्रोत्साहनगर्नका लागि आमा समूहहरुमा वकालत गरिनेछ ।

विद्यालयहरुमा भने १७ वटा विद्यालयमा मात्र महिनावारी व्यवस्थापनको अवस्था सन्तोषजनक रहेकोले अन्य बांकी बिद्यालयहरुमा पनि महिनावारी व्यवस्थापनका योजनाहरु कार्यान्वियन गरिनेछ ।

३.३.६ साबुनपानीले हात धुने कार्य योजना

परिवर्तन गाउँपालिकामा खाना खानुभन्दा अगाडी साबुन पानीले हात धुने घरपरिवारको करिब ७७.८५ प्रतिशत रहेको छ । साबुनपानीले हात धुने घरपरिवारको अवस्था सन्तोषजनक रहेको भए पनि खाना खानु भन्दा अगाडी हात धुने परिवारको सङ्ख्या शत प्रतिशतमा पुऱ्याउनु पर्ने आवश्यकता छ । यस कार्यका लागि विद्यालयहरुमा विद्यार्थीहरुद्वारा र समुदायहरुमा खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति, आमा समूहहरुद्वारा अभियानको रुपमा सन्चालन गरिने छ ।

३.४ विपद जोखिम व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तन अनुकूलन योजना

३.४.१ विपद जोखिम व्यवस्थापन

यस पालिकामा विविध प्रकारका विपदहरुको संभावना विद्यमान रहेकाछन् । खडेरी, आगलागी, भूकम्प आदि विपदहरु बारम्वार दोहोरी देखापर्ने समस्याहरु हुन । बाढी,पहिरो,भूकम्प जस्ता ठूला प्रकोपको बेलामा खानेपानी र सरसफाइको क्षेत्रमा ठुलो असर पर्ने र व्यवस्थित गर्न नसकेमा विपदले भन्दा पनि त्यसपछिको असरले ज्यानजोखिममा परेका प्रशस्त उदाहरणहरुछन् । त्यसैले बिपदकाबेला मापर्न आउने समस्यालाई ध्यानमाराखि पूर्व तयारी सहितको विपद व्यवस्थापन योजना बनाई राख्नु अनिवार्य देखिएकोछ । खानेपानी,सरसफाइ तथा विपद व्यवस्थापन जोखिम न्युनिकरणका लागि उल्लेखित कायक्रमहरु विभिन्न सरोकारवाला निकायहरुको समन्वयमा पालिकामा सञ्चालनगरिनेछ ।

१. पालिका तथा वडास्तरीय समिति तथा उप समितिहरुलाई आपतकालिन समयमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताको क्षेत्रमा गर्नुपर्ने पूर्व तयारीका बिषयमा तालिम उपलब्ध गराइ समन्वय समितिहरुको क्षमता र सीप अभिवृद्धि गराइनेछ ।
२. विभिन्न क्लस्टरहरुसँग वास क्लस्टरको समन्वय गराउने ।
३. विपद्सम्बन्धी तयार भएको रणनीतिक कार्ययोजनालाई अद्यावधिक गर्ने ।
४. पालिका तथा वडास्तरमा जोखिमको नक्साङ्कन गर्ने ।
५. पीयूष, वाटरगार्ड जस्ता क्लोरिनेसनगर्ने औषधिको भण्डारण मजबुत राख्ने ।
६. तुरुन्त तयारगर्न सकिने डिजाइनको चर्पी निर्माणगर्ने सामग्रीहरुको भण्डारण गर्ने ।
७. पानीको गुणस्तर जाँच्नेविधि–औजार/उपकरणको व्यवस्था गर्ने ।
८. सहजकर्ता/स्वयंसेवकहरुलाई तालिम दिइ विपद्को अवस्थामा खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छताका निमित्त परिचालन गर्ने ।
९. मानवीय सहयोगको लागि क्षमताअभिवृद्धि गर्ने र भविष्यमा हुनसक्ने विपद्को लागि तालिम प्राप्त मानव संसाधन तयारी अवस्थामा राख्ने ।
१०. आपतकालिन अवस्थाको लागि तयगरि भएका खुला स्थानहरुको पहिचान र जानकारी सम्पूर्ण समुदायमा गराउने ।
११. पालिकामा विपदजोखिम जगेडाकोष व्यवस्थापन गर्ने ।
१२. सूचना व्यवस्थापन ब्यवस्थित गर्ने ।
१३. विपद्कोबेला साबुनपानीले हातधुने, सफापानी, सुविधाको उचित मर्मत सम्भार र ठोस तथा तरल फोहोर मैला व्यवस्थापनमा ध्यान दिने ।

३.४.२ जलवायु परिवर्तन अनुकूलन

राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय अध्ययन अनुसन्धानले नेपाल विश्वमानै जलवायुपरिवर्तनको असरको उच्च जोखिममा रहेको बताइ रहेका छन् । एकल प्रयासले मात्र जलवायु परिवर्तनको असरलाई रोक्न नसकिने हुंदा जलवायु परिवर्तनलाई आत्मसात गर्दै अनुकूलनको तयारी अवस्थामा रहनुको विकल्प छैन । तसर्थ निम्न उल्लेखित कार्यहरु सञ्चालन गरि जलवायु परिवर्तनका असरहरुको अनुकूलन गरिनेछ ।

१. जलाधार क्षेत्रहरुको संरक्षण र प्रवर्धन गर्दै उच्च क्षेत्रहरुमा पानीपुन र्भरण पोखरीहरुनिर्माण गर्ने ।
२. वृक्षारोपण तथा वन संरक्षणगर्ने ।
३. मानिसहरुलाई पानीको समुचित प्रयोगमा चेतनाअभिवृद्धिका कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
४. परम्परागत मूलहरुको संरक्षण गर्ने ।
५. खोला नालाहरु नियन्त्रणका लागि जैविक बाँधहरु निर्माण गर्न प्रश्रय दिने ।
६. प्लाष्टिक जन्य वस्तुको अधिक प्रयोगमा नियन्त्रण गर्ने ।

३.५ वैकल्पिक प्रविधि

खानेपानी तथा सरसफाइको क्षेत्रको दिगो व्यवस्थापनका लागि नविनतम अनुसन्धानगर्नु र अन्य स्थानमा प्रयोगभई उपयोगी भएका प्रविधिहरु अवलम्वन गर्न आवश्यक देखिएको छ । यस्ता प्रविधिहरु वातावरण मैत्री, प्रयोगकर्ता मैत्री, आर्थिकरुपमा सवल, कार्यान्वयनगर्नसहज, मर्मत सम्भार गर्न सहज हुनू अनिवार्य छ । अन्य स्थानहरुमा अवलम्वन गरी उपयोगी भएको तपसिलका प्रविधिहरु अवलम्वनगर्नु पालिका तत्पर देखिएको छ ।

तालिकानं २४ खानेपानीका बैकल्पिक प्रविधिहरु

योजनाको प्रकार	बैकल्पिक प्रविधिहरु	कैफियत
खानेपानी योजना	आकाशे पानी सङ्कलन सौर्य वा विद्युतिय पानी तान्ने प्रविधि पानीको बहुउपयोग गरिने प्रविधि	पानीको पहुँच नपुगेका, अति विपन्न समुदायलाई प्राथमिकता
सार्वजिनिक र संस्थागत खासस्व	लैगिंकमैत्री, अपाङ्गमैत्री, तथा बालमैत्री संरचना	पानीको उपलब्धता नियमित मर्मत सम्भार व्यवस्था
वातावरणिय सरसफाइ	चर्पी (इकोसान, सुलभ, सुख्खा) को कम्पोष्टिङ्गप्रविधि, ढल निकास व्यवस्थापन खेर गएको पानीको करेसा बारीमा प्रयोग,	स्थानीय स्रोत साधनहरुको अधिकतम प्रयोग तथा दिगो विकास पद्धति,
पुनर्भरण पोखरी प्रविधि	जलाधार क्षेत्रको उच्चतम क्षेत्रहरुमा पोखरीहरु तथा कुलोहरुको निर्माण	गाइ वस्तुलाई पानी समेत खुवाउन मिल्ने सुरक्षित संरचना
योजना तथा जलाधार क्षेत्र संरक्षण	जैविक संरक्षणका उपायहरु वृक्षारोपण स्रोतहरुको बारबन्देज तथा संरक्षण	माटोबग्न नदीने प्रविधिको प्रयोग तथा सतहमा बग्नेपानी नियन्त्रण
धुँवा रहित चुल्हो	माटोको धुँवारहित चुल्हो फलामको धुँवारहित चुल्हो	स्थानीय मिस्त्रिहरुको क्षमता विकास समुदायको चेतना अभिवृद्धि
गोबर ग्याँस	विभिन्न साइजका गोबर ग्याँस	गोबर ग्याँस कम्पनिहरु संगको सम्नन्वय

३.६ गाउँ पालिका स्तर तथा समुदाय स्तर क्षमता विकास योजना

३.६.१ पालिका स्तर स्तर वृद्धि क्षमता योजना

गाउँपालिकामा खानेपानी तथा सरसफाइ कार्य सम्पादनका लागि कर्मचारीहरु हालको लागि रेडक्रस नेपाल, भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालयको सहकार्यमा व्यवस्थागरिएको छ। तथापि खानेपानी र सरसफाइका पूर्वाधारहरुको विकासका लागि गाउँपालिकाको योजना तथा प्राविधिक शाखा जिम्मेवार निकार्य रहेकोछ। आगामी दिनमा ठोस तथा तरलफोहोर व्यवस्थापन कार्य सम्पादानको प्रयोजनका लागि वातावरण तथा सरसफाइ शाखा गठन गरि त्यसमा कार्यरत कर्मचारीहरुका लागि खानेपानी र वातावरणीय सरसफाइसम्बन्धी तालिम, पानीपरीक्षण, फोहोर मैला व्यवस्थापन, ल्याण्डफिल साइट व्यवस्थापन र ढल फोहोर शुद्धीकरण सम्बन्धी तालिम तथा क्षमता अभिवृद्धिका साथै सूचना व्यवस्थापन तालिमको व्यवस्था गरि क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ।

३.६.२ समुदाय स्तर क्षमता अभिवृद्धि योजना

समुदायस्तरका तालिमहरुमा केही छानिएका व्यक्तिहरुमात्र संलग्नहुने औपचारिक र खर्चिला कार्यक्रमहरुभन्दा अभियानकारुपमा सबै समुदायहरुलाई समेटने कार्यक्रमहरु गरिने छ। तथापि केही क्षमता विकासका क्रियाकलापहरु गाउँपालिका सभाको निर्णय र प्राथमिकताको आधारमा वडाहरुको सिफारिस र गाउँपालिका वास समन्वयसमिति र कार्यपालिकाको निर्णय पश्चात वार्षिक कार्यक्रममा समावेशगरिने छ।

१. पम्प अपरेटर तालिम - ३ वटा
२. पानी परीक्षण तालिम - २ वटा
३. मर्मत सम्भार कार्यकर्ता तालिम -२ वटा
४. उपभोक्ता समिति व्यवस्थापन तथा लेखातालिम - २ वटा
५. खानेपानी सुरक्षा योजना तालिम - ३ वटा
६. लैगिंक समानता तथा समाजिक समावेसीकरण तालिम - २ वटा
७. पूर्ण सरसफाइ, सरसफाइ तथा स्वच्छता - ३ वटा
८. जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा प्रकोप जोखिम न्यूनीकरण तालिम आदि -२ वटा
९. mWater MIS को प्रयोग र सञ्चालन तालिम

३.७ पूरक विषय सवाल (Cross-cutting Issues)र सम्वोधन योजना

यस पालिकामा खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छताका सवालमा तल उल्लेखित पूरकविषय वास प्लानहरु विद्यमानरहेकाछन्। यसलाई सम्वोधनगर्ने योजना यो वास योजनामा परिकल्पना गरिएको छ।

३.७.१ लैङ्गिंक तथा समावेसीकरण मूल प्रवाहिकरण समावेशीकरण

यस वास योजनामा खानेपानी तथा सरसफाइका सेवाको न्यायोचित वितरण तथा उपभोग गर्ने सवालमा समेत विचार पुऱ्याएर योजना छनौट तथा कार्यान्वयन,मर्मत सञ्चालन प्रक्रिया र नीति निर्माण तहमा पछाडि पारिएका समुदायहरुको संलग्नतालाई प्रत्याभूति गरिनेछ। योजनाको प्राथमिकीकरणको पहिलो बुदाँमानै पछाडि पारिएका र हालसम्म उपभोगको अधिकारबाटवन्चित समुदायलाई प्राथमिकतामा राख्ने उल्लेखगरे र जातीय, धार्मिक र अतिगरिबीको कारणले बन्चितमा परेका समुदायहरुमा पहिलोचरणमानै कार्यक्रमहरु प्रस्तावगरी कार्यान्वयनमाजाने परिकल्पना गरिएको छ।

संविधानमानै व्यवस्थाभए बमोजिम महिलालाई नीतिनिर्माण तहमा आवद्ध गराउनका लागि विभिन्न समितिहरुको पदाधिकारीमा अनिवार्य संलग्नताको नीतिका अलावा महिलामैत्री वास सेवानिर्माणमा पनि बिशेषध्यान दिईनेछ।

३.७.२ प्रयोग कर्ता मैत्री संरचना निर्माण योजना

यस वास योजना कार्यान्वयनको शिलशिलामा निर्माण हुने सम्पूर्ण खानेपानी तथा शौचालयका संरचनाहरु प्रयोगकर्तामैत्री हुने छन्।

तालिकानं २५ प्रयोगकर्ता मैत्री सिलसिलमा संरचना निर्माण योजना

महिला मैत्री वास सेवा	युरिनल सहितको महिला पुरुषका लागि बेग्ला बेग्लै शौचालय।
	पुरुषको युरिनल करिब ३ फिटको उचाइमा भने महिलाको भुँइमा टायल लगाएको हुनू पर्ने।
	महिला युरिनलको तरल पदार्थ राम्रो संग बग्ने गरी भिरालोपन मिलाएको हुनू पर्ने।
	शौचालयको ढोका खुला हुंदा पनिचर्पी कोठा र युरिनल बाहिरबाट नदेखिने गरी डिजायन गरिएको हुनू पर्छ।
	चर्पीको प्रत्येक कोठामा स्यानिटरि प्याड राख्नको लागि ढकन भएको बाल्टिन अनिवार्य राखिएको हुनूपर्नेछ।
	शौचालयको कोठामा पर्याप्त ठाउँ राखिएको हुनू पर्छ।
बालमैत्री वास सेवा	विभिन्न उमेर समूहका बच्चाहरुका लागि हात धुने बेसिन र धाराको साइजमा विविधता हुनूपर्ने
	शौचालयका भित्ताहरुमा विभिन्न रङ्गिन सन्देसमुलक चित्रहरु कोरिएको हुनू पर्छ।
अपाङ्गमैत्री वास सेवा	कोठाको साइज सामान्य भन्दा ठूलो हुनू पर्ने जसले गर्दा ह्विल चेयर सजिलै घुमाउन सकियोस्
	शौचालय जाने बाटो र वरण्डा ह्विलचेयर सजिलै जाने गरि Ramp सहितको फराकिलो बनाउनु पर्ने,
	भित्री कोठाको भित्ताहरुमा ह्याण्डलहरु राखिएको हुनू पर्दछ जसको कारणले शारीरिक अशक्तता भएका व्यत्तिलेसहजताका साथ चर्पी प्रयोग गर्न सकून।
	दृष्टि विहीनहरुका लागि विशेष चिह्न भएको वाटो निर्माण गर्नुपर्ने।
अन्य	ढोकाको साइज सबै साइजका व्यक्तिलाई मध्यनजर गरी बनाउन पर्ने।
	ढोका बाहिर नै हातधुने बेसिन राखिनु पर्ने।
	ढोका जहिले पनि भित्रतिर खोलिनपर्ने र ह्याण्डल दाहिने हाततिर पारिनुपर्ने।
	हात धोएको पानी युरिनल भएर बग्नेबनाउनु पर्ने।

अध्याय ४ : संस्थागत संरचना र क्षमता अभिवृद्धि

४.१ परिवर्तन गाउँपालिकाको वास संरचना

परिवर्तन गाउँपालिकामा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताको क्षेत्रमा कार्यगर्नका लागि बेग्लै वास इकाइ नभएपनि पालिका प्रदेश र रेडक्रसको संयुक्त कार्यक्रमको रुपमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि एकजना पालिका वास संयोजक र ६ वटा सरसफाइउत्प्रेरकहरुको व्यवस्था गरिएको छ। आगामीदिनमा वास कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि गाउँपालिकाले बेग्लै संरचना तयारगरी कार्यसञ्चालन गरिनु अपरिहार्य भएकोछ।

४ २. गाउँपालिकामा वास क्षेत्रमा कार्यरत अन्य संस्थाहरु र कार्यक्रम

परिवर्तन गाउँपालिका वाट उपलव्ध जानकारीअनुसार यस पालिकामा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता क्षेत्रमा कार्यरत संस्था सुअहारा, बहु क्षेत्रीय पोषण कार्यक्रम, रेडक्रस प्रदेशका कार्यक्रमहरु रहेका छन्।

१. बहु क्षेत्रीय पोषण आयोजनाहरुले यस पालिकाका: ६ वटै वडाहरुमा खानेपानी सरसफाइ स्वच्छता लगायत विभिन्न जनचेतनामूलक जस्ता सन्देशमुलक कार्यक्रम संचालन गरिरहेको छन्।

२. रेडक्रस: खानेपानी वालवालिकाको सरसफाइ तथा स्वच्छताको लागि विद्यालय स्तरमा कार्य गर्दै आएको।

३. सुअहारा: किशोरकिशोरीहरुको स्वास्थय, सरसफाइ तथा स्वच्छता कार्यक्रमहरू विद्यालय तथा सामुदायिक स्तरमा कार्यक्रम सञ्चालन गरेको

४ ३.पालिकामा वास संयुक्त कोष

गाउँपालिकामा वास समन्वय समितिको रोहवरमा पालिकामा वास संयुक्तकोषको स्थापना गरिनेछ। उक्तकोष वास क्षेत्रमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्न चाहने अन्य संघ संस्थाहरुको पनि सहयोगको अपेक्षा गरिएको छ। सो कोषको रकम केवल खानेपानीसरसफाइ र स्वच्छता प्रवर्धनको क्षेत्रमा माग कार्य गर्नेछ। पालिकास्तरीय वास समन्वयसमितिले कोष सञ्चालन निर्देशिका तयारगरि कोषको परिचालन तथा व्यवस्थापन गर्नेछ

४ संस्थागत संरचना तथा क्षमता ४.विकास आवश्यकता

४.४.१ संस्थागत संरचना

वास क्षेत्रमा कार्यक्रम योजना बनाउन, कार्यान्वयन र अनुगमन गर्नका लागि नेपाल सरकारले निम्न संरचनाहरु स्थापना गरेको छ।

वास''सेवाहरुको लागि संघीय संरचनामा विभिन्न तहको भूमिका र जिम्मेवारी

४.४.२ संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि

खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता प्रवद्रधनका लागि संरचनागत तथा सचेतनागत क्रियाकलापहरुको क्षमताअभिवृद्धिका लागि अवलम्वन गरिनुपर्ने उपायहरु यसप्रकार छन्:

- तालिम, कार्यशाला, सेमिनार,
- समुदाय र सस्थागत सचेतनामूलक कार्यक्रम,
- परीक्षण कार्यक्रमहरु,
- सरसफाइ प्रदर्शनी, महोत्सव,
- अवलोकन भ्रमण,
- स्वः लेखाजोखा अभ्यास,

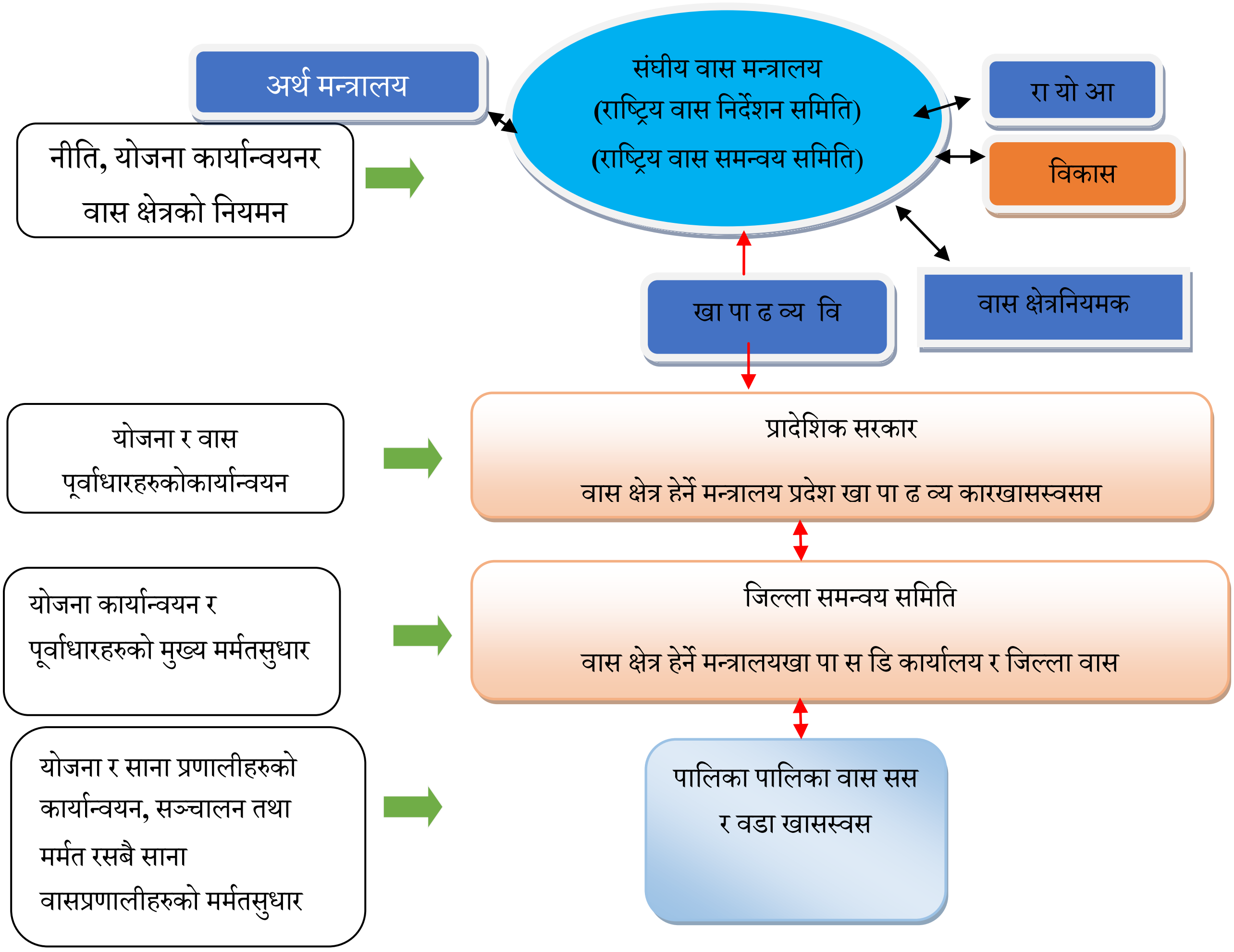

अध्याय ५ : अनसूचीहरु

अनुसूची ५.१ प्रस्तावित नयाँ खानेपानी योजनाहरु

गाउँपालिका वडा स्तरबाट योजना तर्जुमा गोष्ठि तथा प्राथमिकीकरण भएर आएका विभिन्न योजनाहरुको लिस्टलाइ सवै सरोकारवालाहरुको सहभागीतामा उच्च जोखिमका आधारमा अर्थात सुचकहरुको वर्गीकरण तथा अंकभार, पानीको उपलब्धता, विद्धमान गुणस्तर, पानीको परिणाम, पानी खेपसारको समय, श्रोतको सुनिश्चितता आदि जस्ता अति आवश्यकता योजनाहरु सवै वडा देखी छनौट योजनाहरु पालिकाबाट प्राथमिकीकरणमा माथि उल्लेख गरिएको छ भने थप वडा देखि आएका धैरै योजनाहरु प्राथमिकीकरणकै आधारमा तपसिलको अनूसुचीमा उल्लेख गरिएको छ।

क स	कृयाकलाप/ योजना	वडा नं	टोल	घरधुरी	जनसंख्या	योजनाको किसिम	अनुमानित लागत	प्राथमिकता
१	हलहले खोरखोला खा पा	४	हलहले, जेवाले, चिप्ले, झारपोखरी, डोस्का मछानी, गैरा, बरालटाकुरा, पाखेपानी,पुतलीबोट, बयलडाडा, गैराखर्क	८३	४१२	ग्राभिटि	१५०००००	पहिलो
२	बसैखोला खा पा	१	गलकोट, भट्यौलागैरा, रिरुप,दाङधारा, कासुबोट	१००	४९८	ग्राभिटि	९००००००	दोस्रो
३	ट्याम लामीडाडा खापा	५	ट्याम लामिडाडा भालुखोर्रे पिपलबोट	५०	२४६	ग्राभिटि	१०००००००	तेर्सो
४	मक्तिम खा पा	२	मक्तिम	४७	२६५	ग्राभिटि	६००००००	चौथो

५	च्यानडाडा धारावोट खा पा	६	ओह	३६	१८१	ग्राभिटि		पाचौ
६	वसारेखोला खा पा	३	उपल्नो केवरी, घरबुटी	५०	२४७	ग्राभिटि	२५०००००	छैटौ
७	घोसाङ कमेरीपानी	१	लामिङ, कर्टनेबाङ, जुगीडाडा, खोलावाङ, मर्वाङ	७५	३७५	ग्राभिटि	७०००००००	सातौ
८	कोइवाङ खापा	२	कोइवाङ,डिग्रावाङ,	३१	१८०	ग्राभिटि	५००००००	आठौ
९	गैराखर्कओखरबोट खा पा	४	गैराखर्क, ओखरवोट	४०	१९५	ग्राभिटि	१०००००००	नवौ
१०	रानीकोट खा पा	५	रानीकोट	२६	१३०	ग्राभिटि	५००००००	दशौ
११	कुवाखोला खा पा	६	महिवाङ	२५	१३२	ग्राभिटि		एघारौ
१२	जुगेखोला खा पा	३	तल्नो केवरी	४०	२०६	ग्राभिटि	५०००००	बाह्रौ

गाउँपालिकामा वडा स्तरबाट योजना तर्जुमा गोष्ठि तथा प्राथामिकीकरण भएर आएका विभिन्न योजनाहरुको लिस्टलाइ सवै सरोकारवालाहरुको सहभागीतामा उच्च जोखिमका आधारमा अर्थात सुचकहरुको वर्गीकरण तथा अंकभार, पानीको उपलब्धता, विद्धमान गुणस्तर, पानीको परिणाम, पानी खेपसारको समय, श्रोतको सुनिश्चितताआदि जस्ता अति आवश्यकता योजनाहरु सवै वडा देखी छनौट योजनाहरु पालिकाबाट प्राथामिकीकरणमा माथि उल्लेख गरिएको छ भने थप वडा देखि आएका धैरै योजनाहरु प्राथामिकीकरणकै आधारमा तपसिलको अनूसुचीमा उल्लेख गरिएको छ।

अनू सूची ५.२ थप प्रस्तावीत खानेपानी योजनाहरु

क स	कृयाकलाप/ योजना	वडा नं	टोल	घरधुरी	जनसंख्या	योजनाको किसिम	अनुमानित लागत	प्राथमिकता
१	घमरि निकुञ्जा खा पा	१	गुजलेखर्क, बाघ तार्ते, नमुन्जा, सात्ताले, सिन्री, डालिम	१३१	६५४	ग्राभिटि		पहिलो
२	खोलारुप खा पा	१	तङलाङ, सेरका, वारहाले, दर्पण	९१	४५५	ग्राभिटि		दोस्रो
३	नलचोल खा पा	१	झाक्रीखोला	८	४३	ग्राभिटि		चौथो
४	साउनेपानी खा पा	१	लिक्याङडाडा, गलचोक, भलखाडा, साउने ओखर, जौल दाङ	२०	९९	ग्राभिटि		छैटो
५	नौमुले खा पा	१	तलो दर्पण, लिटुङ,	५१	२३४	ग्राभिटि		सातौ
६	तल्लो ठाडेखोला	१	सर्सुवारी, दोमैडाडा, अर्भावोट	६०	३०१	ग्राभिटि	७००००००	आठौ
७	छहराखोला खा पा	१	चैतेलेख	४३	२१६	ग्राभिटि	९००००००	नवौ
८	दाउनेखोला खा पा	१	छिपछिपे, गोठेप, टुलुङवाङ	३४	१७०	ग्राभिटि	८००००००	दशौ
९	छहरा नौधारा खा पा	१	धानावारा, धानावाङ	३८	१९०	ग्राभिटि	५००००००	एघारौ
१०	उपल्नोठाडेखोला खा पा	१	सरावाङ, हिपाखोला डपलधारा, लोमडाडा	४५	२२५	ग्राभिटि	६००००००	बाह्रौ
११	घोसाङ चेनेने छहरा खा पा	१	तरान	४०	२०७	ग्राभिटि	७००००००	तेह्रौ

१२	बायछहरा खा पा	१	वसाइ गल्छ, उपावाङ	४५	२२३	ग्राभिटि	७००००००	चौधौ
१३	थारमाले खा पा	१	कोप्ची	१०	५१	ग्राभिटि	३००००००	पन्धौ

क स	कृयाकलाप/ योजना	वडा नं	टोल	घरधुरी	जनसंख्या	योजनाको किसिम	अनुमानित लागत	प्राथमिकता
१	स्यालासिमा खा.पा	२	रिवाङ,जागा,रोमाधारा,जङ्कुल सेलेखोला,खेवाङ,गोल्वाङ	११५	५८५	ग्राभिटि	१००००००	पहिलो
२	भलटुङ खा.पा	२	भलटुङ,पुतलाखोला,पाखेपानी पनेलधारा	५५	३००	ग्राभिटि	१००००००	दोस्रो
३	रिवाङकुना खा पा	२	रिवाङकुना,	३५	२००	ग्राभिटि	४५०००००	तेस्रो
४	तल्नोभलाका खा.पा	२	भिंवाङडाडा,तल्नोभलाका	४८	२५५	ग्राभिटि	६५०००००	छैटो
५	चौधारा खा .पा	२	चौधारा,	३६	१९५	ग्राभिटि	५५०००००	सातौ
६	राम्दी खा.पा	२	राम्दी	२२	११८	ग्राभिटि	३००००००	आठौ

क स	कृयाकलाप/ योजना	वडा नं	टोल	घरधुरी	जनसंख्या	योजनाको किसिम	अनुमानित लागत	प्राथमिकता
१	खट्कीरा खा पा	३	पोखरनेटाडाडा	४५	२२५	ग्राभिटि	१००००००	तेस्रो
२	उपल्नोझिलमिल खा पा	३	रक्षानमारे, दुलमति	३०	१५२	ग्राभिटि	१००००००	चौथो
३	किमुगैरा खा पा	३	किमुगैरा	१६	८६	ग्राभिटि	१५०००००	पाचौ
४	लुपोखोला खा पा	३	हाइवाङ	६०	३००	ग्राभिटि	१००००००	छैटो
५	भैरामुल खा पा	३	भैरामुल	७२	३६२	ग्राभिटि	१२०००००	सातौ
६	तल्लोझिलमिले	३	थुनिकोट	२१	१०९	ग्राभिटि	१५०००००	आठौ
७	पुइयाखोला खा पा	३	उपल्नो केवरी	५०	२३९	ग्राभिटि	८०००००	नवौ
८	पिपलपानी खा पा	३	ताइवाङ	५०	२७०	ग्राभिटि	१५०००००	दशौ
९	लुपाखोला तल्नो	३	लुङ्गर, लुपदुङ	२०	९७	ग्राभिटि	१००००००	एघारौ
१०	बाउन्नेगारे खा पा	३	जुगेखोला, सर्पलोटे	२५	१२३	ग्राभिटि	१५०००००	बाह्रौ
११	नौलापानी खा पा	३	थुनिकोट, सुनाइडेरा	४०	१९७	ग्राभिटि	७०००००	तेह्रौ
१२	लुपाखोला खा पा	३	थुनिकोट, देविमन्दिर	१५५	७७०	ग्राभिटि	२५०००००	चौधौ
१३	मेलपानी खा पा	३	थुनिकोट, दलित टोल	७५	३७६	ग्राभिटि	५०००००	पन्धौ
१४	जेवलडासे खा पा	३	थुनिकोट, दलित टोल	१५५	७६५	ग्राभिटि	२००००००	सोह्रौ

१५	पल्लोरिमाखोला खा पा	३		२२	१०९		१५०००००	
१६	बुढोओखर खा पा	३		३६	१८२		३५०००००	

क स	कृयाकलाप/ योजना	वडा नं	टोल	घरधुरी	जनसंख्या	योजनाको किसिम	अनुमानित लागत	प्राथमिकता
१	गाइतर्ने घोपलचौर सुपेकुना लिफ्ट खा पा	४	लुम्चेरी, घोपलचौर, सुपेकुना, टाकुरा, भलकाडाडा, छोटी पातल, पाल्लेडाडा, राक्सेवाङ	१०५	५२५	लिफ्टीङ	१०००००००	दोस्रो
२	रायकाटे खा पा	४	रायकाटे, छोटीपातल, घट्टखोला	२७	१३७	ग्राभिटि	२००००००	तेस्रो
३	रिङ्जाखोला सिद्धधुरी लिफ्ट खा पा	४	टाकुरा, मेलडाडा, पाहावाङ, राक्सेवाङ, स्याला	१०२	५११	लिफ्टीङ	१५०००००	चौथो
४	सुनारपानी वसुन्धारा लिफ्ट खा पा	४	वसुन्धारा, खोलावाङ, तारल, भेरीखर्क, सिजाखोला	८०	४०१	लिफ्टीङ	१५०००००	पाचौ
५	तातापानी खा पा	४	तातापानी, पोखरडाडा तुषारबोट, काफलडाडा ,सल्लेरी	७६	३७८	ग्राभिटि	२५०००००	छैटो
६	कालापोखरा मुठावाङ खा पा	४	कालापोखरा, मुठावाङ	५०	२४८	ग्राभिटि	२००००००	आठौ

क स	कृयाकलाप/ योजना	वडा नं	टोल	घरधुरी	जनसंख्या	योजनाको किसिम	अनुमानित लागत	प्राथमिकता
१	झपरेनीखोला खा पा	५	भालुकोट, आरुडाडा, खेसवाङ	६५	३२५	ग्राभिटि	७५०००००	दोस्रो
२	त्रिवेणीखोला खा पा	५	त्रिवेणी मावि स्कुल	१०	५७	ग्राभिटि	१००००००	चौथो
३	डमाचौर खा पा	५	डमाचौ, बर्तिवाङ	१८	९४	ग्राभिटि	४००००००	पाचौ
४	स्याङ खा पा	५	स्याङ	१०	४९	ग्राभिटि	९५०००००	छैटो
५	गलसुका लिफ्ट खा पा	५	गल्सुका	४०	२००	लिफ्टीङ	६००००००	सातौ
६	लिकिवाङ खा पा	५	लिकिवाङ	५	२७	ग्राभिटि	२००००००	आठौ
७	जुमाराङ्सी लिफ्ट खा पा	५	जुमाराङ्सी	५०	२५४	लिफ्टीङ	६५०००००	नवौ
८	लम्जीटाकुरा खा पा	५	लम्जीटाकुरा	१०	४४	ग्राभिटि	५००००००	दशौ
९	बेवराखोला खा पा	५	बेवारेखोला	५	२१	ग्राभिटि	१००००००	एघारौ

क स	कृयाकलाप/ योजना	वडा नं	टोल	घरधुरी	जनसंख्या	योजनाको किसिम	अनुमानित लागत	प्राथमिकता
१	झिँजाखोखा खा पा	६	झिँजा इरिवाङ	५५	२७६	ग्राभिटि	२४०००००	पहिलो
२	कमेरीखोला खा पा	६	सिमलवाङ, ओह	४१	२०५	ग्राभिटि	२५५००००	दोस्रो
३	टोट्के माङखोला खा पा	६	हाङलाङ, नाफे	४०	२०३	ग्राभिटि	६००००००	चौथो
४	दुवोखोला खा पा	६	भलाखर्क, ओह	२५	१२३	ग्राभिटि	४५०००००	पाचौ
५	धाराखोला खा पा	६	ओह	२५	१२२	ग्राभिटि	४५०००००	छैटो
६	खोरेखोला खा पा	६	हाकलाङ तल्लोटोल	३४	१६८	ग्राभिटि	४७०००००	सातौ

अनुसूची – ५.३ विद्यालय,सार्वजनिक तथा सँस्थागत शौचालय तर्फ

प्राथमिकीकरण	योजनाको नाम	प्रकार (शैक्षिक संस्था, सार्वजनिक संघ संस्था)	स्थान टोल वस्ती	कैफियत
१	स्पास्थ्य चौकी शौचालय निर्माण	शौचालय	परिवर्तन १ कुरेली	बाल मैत्री,अपाङ्ग मैत्री,
२	युनिटी युवा क्लवको शौचालय निर्माण	शौचालय	परिवर्तन १	
३	बालकल्याण मावि शौचालयल निर्माण	शौचालय	परिवर्तन १ उपावाङ	बाल मैत्री,अपाङ्ग मैत्री,
४	बालकल्याण आधारभूत विद्यालय शौचालय निर्माण	शौचालय	परिवर्तन १ जोगीडाडा	बाल मैत्री,अपाङ्ग मैत्री,
५	हरीयाली कर्षि भवन शौचालय निर्माण	शौचालय	परिवर्तन २	
६	सुकिदह स्मर्ति युवा क्लव	शौचालयर । खानेपानी	परिवर्तन २	
७	जन प्रगतिसिल युवा क्लव	शौचालय । पानीको धारा	परिवर्तन २	
८	भृकुटी प्रावि भलाका	शौचालय	परिवर्तन २ भलाका	
९	वाल सुन्दर प्रावि सेगम	शौचालय	परिवर्तन २ सेगम	बाल मैत्री,अपाङ्ग मैत्री,
१०	सामुदायिक स्वास्थ्य इकाइ केन्द्र	शौचालय । पानीको धारा	परिवर्तन २ डाडागाउँ	
११	रोल्पा रेडिएसन वोडिङ स्कुल	शौचालय	परिवर्तन २ पोखरा	बाल मैत्री,अपाङ्ग मैत्री,
१२	राङ्सी पोखरा वजार	सार्वजनिक शौचालय	परिवर्तन २ पोखरा	
१३	सामुदायिक वालविकास केन्द्र	शौचालय । धारा	परिवर्तन २	बाल मैत्री,अपाङ्ग मैत्री,
१४	जलजला युवा क्लप	शौचालय	परिवर्तन ४	
१५	भेरी खर्क उद्यविकास	शौचालय	परिवर्तन ४	
१६	मावि माइ स्थान	शौचालय	परिवर्तन ४	बाल मैत्री,अपाङ्ग मैत्री,
१७	कालापोखरा वजार	सार्वजनिक शौचालय	परिवर्तन ४	
१८	भालुखोला नौमुला	सार्वजनिक शौचालय	परिवर्तन ४	
१९	कुङरीवजार	सार्वजनिक शौचालय	परिवर्तन ४	
२०	आग्रावजार	सार्वजनिक शौचालय	परिवर्तन ४	
	६ नं वडा कार्यलय	शौचालय	परिवर्तन ६ नाफे	बाल मैत्री,अपाङ्ग मैत्री,

	दिप ज्योति प्रावि	शौचालय	परिवर्तन ६ ओह	बाल मैत्री,अपाङ्ग मैत्री,
	प्रा वि चावाङ	शौचालय	परिवर्तन ६	बाल मैत्री,अपाङ्ग मैत्री,
	जन कल्याण प्रा वि	शौचालय	परिवर्तन ६	बाल मैत्री,अपाङ्ग मैत्री,
	जनप्रिय बालशिक्षा	शौचालय	परिवर्तन ६	बाल मैत्री,अपाङ्ग मैत्री,

अनुसूची – ५.४ सरसफाइ तथा स्वच्छता तर्फ

क्र सं	कार्यक्रम
१	पूर्ण सरसफाइ वार्ड निर्माण सम्वन्धि कार्यक्रमहरु (विद्यालय सरसफाइ कक्षा, सेनेटरी प्याड निर्माण तालिम, प्लास्टिक मुक्त अभियान, हात धुने तालिम, महिनावारी स्वच्छता कार्यक्रम आदि)

अनुसूची – ५.५ शिप तथा क्षमता विकास तालिम तर्फ

क्र सं	कार्यक्रम
१	पम्म अप्रेटर तथा प्लाम्विम पुन ताजीका तालिम
२	वास सहज कर्ता तालिम
३	खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छता उपभोक्ताहरुलाइ लेखा तथा व्यवस्थापन तालिम
४	जलवायु अनुकुलन सम्वन्धि तालिम

अनुसूची – ५.६ जलवायु अनुकुलन तर्फ (श्रोत संरक्षण)

प्राथमिकीकरण क्र सं	योजनाको नाम	स्थान टोल वस्तीको नाम	कैफियत
१	जागा पाखेपानी मुहान संरक्षण	परिवर्तन २ रोल्पा	
२	पधेरी पोखरा मुहान संरक्षण	परिवर्तन २ रोल्पा	
३	गुवेखोला रिचार्ज पोखरी निर्माण	परिवर्तन ४ रोल्पा	
४	जेपालेखोला मुहान संरक्षण	परिवर्तन ४ रोल्पा	
५	लिप्लेखोला मुहान संरक्षण	परिवर्तन ४ रोल्पा	
६	भिउजेखोला तल र माथि मुहान संरक्षण	परिवर्तन ४ रोल्पा	
७	डोप्काखोला मुहान संरक्षण	परिवर्तन ४ रोल्पा	
८	पानी भर्नेखोला मुहान संरक्षण	परिवर्तन ४ रोल्पा	
९	सिरुवाली रिचार्ज पोखरी निर्माण	परिवर्तन ४ रोल्पा	
१०	जुगेपानी सिरुवाली मुहान संरक्षण	परिवर्तन ४ रोल्पा	
११	उत्तिसवारी रिचार्जपोखरी निर्माण	परिवर्तन ४ रोल्पा	
१२	ठुलापोखरी लोम्चरी पोखरी संरक्षण	परिवर्तन ४ रोल्पा	
१३	घोपचौर रिचार्ज पोखरी निर्माण	परिवर्तन ४ रोल्पा	
१४	कोतरा तलर माथि मुहान संरक्षण	परिवर्तन ४ रोल्पा	
१५	दलसिङ्गेगैरा रिचार्ज पोखरी निर्माण	परिवर्तन ६ रोल्पा	
१६	साहुघारेकुवा संरक्षण	परिवर्तन ६ रोल्पा	
१७	उतिसखोला कुवा संरक्षण	परिवर्तन ६ रोल्पा	
१८	कुनाखोला कुवा संरक्षण	परिवर्तन ६ रोल्पा	
१९	घुडेनी मुहान संरक्षण	परिवर्तन ६ रोल्पा	

२०	लामी डाडा रिचार्ज पोखरी निर्माण	परिवर्तन १ रोल्पा	
२१	छहरा नौधारा मुहान संरक्षण	परिवर्तन १ रोल्पा	
२२	ठुलोखोला मुहान संरक्षण	परिवर्तन १ रोल्पा	
२३	पाङखोला मुहान संरक्षण	परिवर्तन १ रोल्पा	
२४	भूतखोला मुहान संरक्षण	परिवर्तन १ रोल्पा	
२५	जायरीखोला मुहान संरक्षण	परिवर्तन १ रोल्पा	
२६	पधेरीखोला मुहान संरक्षण	परिवर्तन ३ रोल्पा	
२७	काँसीखोरिया रिचार्ज पोखरी निर्माण	परिवर्तन ३ रोल्पा	
२८	विर्ताकुवा कुवा संरक्षण	परिवर्तन ३ रोल्पा	
२९	राजपनेरा महान संरक्षण	परिवर्तन ३ रोल्पा	
३०	जेवलजाडे मुहान संरक्षण	परिवर्तन ३ रोल्पा	
३१	दुइमती रिचार्जपोखरी निर्माण	परिवर्तन ३ रोल्पा	
३२	जुइखोला मुहान संरक्षण	परिवर्तन ३ रोल्पा	
३३	जहरेसिम कुवा संरक्षण	परिवर्तन ३ रोल्पा	
३४	लुपाखोला मुहान संरक्षण	परिवर्तन ३ रोल्पा	
३५	भयार मुहान संरक्षण	परिवर्तन ३ रोल्पा	
३६	लरिवयस मुहान संरक्षण	परिवर्तन ३ रोल्पा	
३७	भूतखोला मुहान संरक्षण	परिवर्तन ३ रोल्पा	
३८	धाखन रिचार्ज पोखरी निर्माण	परिवर्तन ३ रोल्पा	
३९	छहरेखोला मुहान संरक्षण	परिवर्तन ३ रोल्पा	

अनुसूची – ५.७ स्वास्थ्य संस्थाहरुको पानी र सरसफाइको अवस्था

क्र.स	स्वास्थ्य संस्थाको नाम	वडा	म पु का लागिभिन्दा भिन्दै	पानीको उपल ब्धता	अपाङ्ग मैत्री सुविधा	हात धुने सुविधा	महिनावारी व्यवस्थापन सुविधा	सरसफाइको अवस्था
१	कुयेरी सामि मचौकी ☐स्यतिव १ कुयेरी	२	छ	छ	छ	छ	छ	राम्रो
२	यङसी सामि मचौकी ☐स्यतिव २ यङसी	६	छ	छ	छ	छ	छ	राम्रो
३	साभुदामीक सामि म इकाई ☐स्यतिव २ डाङगाउ यङसी	४	छ	छ	छ	छ	छ	राम्रो
४	केयि सामि मचौकी ☐स्यतिव ३ केयि	५	छ	छ	छ	छ	छ	राम्रो
५	साभुदामीक सामि म इकाई ☐स्यतिव ३ ागिभाय	३	छ	छ	छ	छ	छ	राम्रो

६	यङकोट सि स्ि मचौकी □स्यतिब ५ यङकोट	१	छ	छ	छ	छ	छ	राम्रो
७	आधाय्बूत सि स्ि म इकाई केन्र □स्यतिब ६ नापे	१	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन
८	साभुदामीक सि स्ि म इकाई □स्यतिब ६ ओि ङि	१	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन	छैन

अनुसूची – ५.८ विद्यालयको सरसफाइको विवरण

क्र स	विद्यालयको नाम	वडा	शौचालय छ छैन	लैंगिक मैत्री	पानीको व्यवस्था	अपाङ्गमैत्री सुविधा	हात धुने सुविधा	महिनावारीव्य वस्थापन सुविधा	सरसफाइको अवस्था
१	हरय्ताय पा वि म कमाङ	१	छ	छ	छ	छैन	छ	छैन	राम्रो
२	सुह्कदह पा वि म कमाङडाँडा	१	छ	छ	छ	छैन	छ	छैन	राम्रो
३	जनसेवि पा वि गोर ििडा	१	छ	छ	छ	छ	छ	छैन	राम्रो
४	ह्भार म कैर ाश पा वि गर कोट	१	छ	छ	छ	छैन	छ	छैन	ठिकै
५	शी पु र ियि पा वि १ चैतेर ि	१	छ	छ	छ	छैन	छ	छैन	ठिकै
६	शी स्टाय फोह्छब स्कुर कुयेर ी	१	छ	छ	छ	छैन	छ	छैन	ठिकै
७	शी िरि कल्माण म्म भा वि जोम्माडाँडा	१	छ	छ	छ	छैन	छ	छ	राम्रो
८	शी िरि कल्माण भा वि ठ□ाििङ	१	छ	छ	छ	छ	छ	छ	राम्रो
९	शी जनकल्माण भा वि िस्यफोट	१	छ	छ	छ	छ	छ	छ	राम्रो
१०	शी बृकुटी पा वि ब र ाका	२	छ	छ	छ	छ	छ	छैन	राम्रो
११	शी अम्म □ ानजमोती पा वि ह्रय्नि	२	छ	छ	छ	छैन	छैन	छैन	राम्रो
१२	शी व शिम्भत पा वि सीभा यङसी	२	छ	छ	छ	छ	छैन	छैन	राम्रो
१३	शी िर वि कास पा वि □ुतर ाचौय	२	छ	छ	छ	छ	छ	छैन	राम्रो
१४	शी िर सुन्दय पा वि सेकभ	२	छ	छ	छ	छ	छ	छैन	राम्रो
१५	शी येल□ा येह्छमसन इ वि एस	२	छ	छ	छ	छैन	छैन	छैन	सन्तोषजनक नरहेको
१६	शी जीनिजमोती आ वि गो□धाय	२	छ	छैन	छ	छैन	छ	छैन	राम्रो
१७	शी ने य भा वि यङ ुङ यङसी	२	छ	छ	छ	छ	छ	छ	राम्रो

क्र स	विद्यालयको नाम	वडा	शौचा◌लय छ छैन	लैंगिक मैत्री	पानीको व्यव स्था	अपाङ्गमैत्री सुविधा	हात धुने सुविधा	महिनावारीव्य वस्थापन सुविधा	सरसफाइको अवस्था
१८	शी जनसेिा भा वि यङसी	२	छ	छ	छ	छ	छ	छ	राम्रो
१९	शी िगेशयी पा वि चायेढुङगा	३	छ	छैन	छ	छ	छ	छैन	राम्रो
२०	शी भेडबा इ वि एस िगभाय	३	छ	छ	छ	छ	छ	छैन	राम्रो
२१	शी जनता भा वि िगभाय	३	छ	छ	छ	छ	छ	छ	राम्रो
२२	शी यषम भा वि केयिे	३	छ	छ	छ	छ	छ	छ	राम्रो
२३	शी िर मशा□ा भा वि थुम्मकोट	३	छ	छ	छ	छैन	छ	छ	राम्रो
२४	शी जनचेतना प वि हर हरे	४	छ	छ	छ	छ	छ	छैन	राम्रो
२५	शी सयसति मम भा वि ताता□ानी	४	छ	छ	छ	छ	छ	छ	राम्रो
२६	शी मशा□ा जमोती पा वि धजाफोट	४	छ	छ	छ	छैन	छ	छैन	राम्रो
२७	शी हरयमारी पा वि फिसुनधाय □ाछाि ङ	४	छ	छ	छ	छ	छ	छैन	राम्रो
२८	शी पा वि धोएिए मसरिरी	४	छ	छ	छ	छैन	छ	छैन	राम्रो
२९	शी ह्द□जमोती प वि फासुल्कडाठा	४	छ	छ	छ	छ	छ	छैन	ठिकै
३०	शी जन मशा□ा पा वि □ोियडाठा	४	छ	छ	छ	छ	छ	छैन	राम्रो
३१	शी जनजमोती भा वि आयिरा	४	छ	छ	छ	छैन	छ	छ	ठिकै
३२	शी ह्दवम जमोती भा वि भाइसथान	४	छ	छ	छ	छैन	छ	छ	ठिकै
३३	शी िर ऊथान पा वि जै□ा	५	छ	छ	छ	छैन	छ	छैन	ठिकै
३४	शी तीणिी पा वि □ुतराचौय	५	छ	छ	छ	छैन	छ	छैन	ठिकै
३५	शी ठाकुयिरयमा पा वि बारुकोट	५	छ	छ	छ	छैन	छ	छैन	ठिकै
३६	शी िर जमोती पा वि जुभायङसी	५	छ	छ	छ	छैन	छ	छैन	ठिकै
३७	शी िर कलमान पा वि ममङिङ	५	छ	छ	छ	छैन	छ	छैन	ठिकै
३८	शी ने य आ वि कोयर	५	छ	छ	छ	छैन	छ	छ	ठिकै
३९	शी बानुबक मम भा वि टमाभ	५	छ	छैन	छ	छैन	छ	छ	राम्रो
४०	शी ने य भा वि भौराफोट	५	छ	छैन	छ	छैन	छ	छ	ठिकै
४१	शी जनकलमान भा वि तीणिीिरा	५	छ	छैन	छ	छैन	छ	छ	ठिकै
४२	शी जनता प वि चािङ	६	छ	छैन	छ	छैन	छ	छैन	ठिकै
४३	शी ह्दवमजमोती पा वि ओह	६	छ	छैन	छ	छैन	छ	छैन	ठिकै
४४	शी िर मशा□ा पा वि थुम्मकोट	६	छ	छैन	छ	छैन	छ	छैन	ठिकै
४५	शी जनकलमान पा वि कतभा	६	छ	छैन	छ	छैन	छ	छैन	ठिकै

क्र स	विद्यालयको नाम	वडा	शौचालय छ छैन	लैंगिक मैत्री	पानीको व्यव स्था	अपाङ्गमैत्री सुविधा	हात धुने सुविधा	महिनावारीव्य वस्थापन सुविधा	सरसफाइको अवस्था
४६	शी ने□ार यषम भा व नापे	६	छ	छैन	छ	छैन	छ	छ	ठिकै

अनुसूची – ५.९ पालिका भरी खानेपानी सेवा विस्तार योजना

खाने□ानीको भुखम शोत (िरबा सफै बन्दा फ्ढी पमोग गने खाने□ानी को शोत	िडानमफ्य						कुर जम्भा
	१	२	३	४	५	६	
असुयक्ित भूर	१५	२१	३१	२०	८४	०	१७१
मोजनाको त्ताक्न धाया	२५७	५६३	१०७	६५०	४३८	११८	२१०६
मोजनाको साविजनक धाया	२६४	३५३	६२२	१३	२२०	११४	१५८६
संयक्ित भुिन	१	१३	२	५	३	८	३२
सतिको (असुयक्ित) □ानी	९८	१२४	२	२२७	३२	१७२	६५५
कुर जम्भा	६३५	१०४७	७६४	९१५	७७७	४१२	४५५०

अनुसूची ५.१० पूर्ण सरसफाइका सूचकहरुको अवस्था

□ूणसयसप ाइका सूचकरिको अिस्था	िडानमफ्य						कुर जम्भा
	१	२	३	४	५	६	
प ोिय संकर न ब्माफ्स्था	३४७	१०१५	१६	७९४	५१४	४०१	३०८७
सौचार मभा सा िन □ानीरे ाित धुने सुविधा	१	२१	१०	४	१	३१	६८
सुधायएको चुल्ि	५	२०५	३७८	६४४	२२७	२३४	१६९३
ब्मफ्स्थत जुठेल्नो	४४८	९८४	१९	५४७	६७५	४०४	३०७७
बाडा सुकाउने चा□	५२५	९२९	४५७	५५४	६६६	२६५	३३९६
सप ा घय आगन	५०२	७६५	६७७	५७७	५८८	४००	३५०९
जोक्वभ □ूणवअिस्थाभा साफुन □ानीरे ाित धुने	५४०	१०२७	७१९	८७३	६७८	४१२	४२४९
सुयक्ित खानाको पमोग	५६६	१०२७	६६२	४९७	७४२	४०७	३९०१
भान्मकाभधमे कुनै □न्त छैन	१४	१६	१५	०	१७	०	६२
कुर जम्भा	२९४८	५९८९	२९५३	४४९०	४१०८	२५५४	२३०४२

अनुसूची ५.११ खानेपानी योजनाहरुको दिगोपना (Sustainability)

सि नं	सूचकहरु	अध्ययन गरिएको नतिजा		अपेक्षा गरिएको	सुधारको आवश्यकता
		सङ्ख्या	प्रतिशत		
१	समिति गठन	१	१००%	१००%	छैन
२	३३% महिला सहभागिता	१	१००%	१००%	छैन
३	जलस्रोत समितिमा दर्ता	१	१००%	१००%	छैन
४	आफ्नै कार्यालय भवन	०	०%	१००%	छ
५	आफ्नै मर्मत संभार प्राविधिक भएका	१	०%	१००%	छ
६	मर्मत संभार कार्यकर्तालाइ तलबउपलब्ध गराउने	०	०%	१००%	छ
७	आफैंले लेखा व्यवस्थापनगर्ने	१	०%	१००%	छ
८	लेखापालले लेखा व्यवस्थापन गर्ने	०	०%	१००%	छ
९	नियमित बैठक गर्ने	१	०%	१००%	छ
१०	नियमित वार्षिक साधारण सभागर्ने	१	१००%	१००%	छैन
११	पानी महशुल उठाउने गरेका	०	०%	१००%	छ
१२	वार्षिक लेखा परीक्षण गराउन	०	%	१००%	छ

अनुसूची ५.१२ वास क्षेत्रका सरोकारवाला संस्थाहरु र जिम्मेवारी

५.१२.१ कार्यक्रम सञ्चालन तह

५.१२.२ नीति निर्माण तथा समन्वय तह

क्र.स	सरोकारवालाहरु	कार्यक्षेत्र
१	व्यक्ति	खानेपानी तथा चर्पीको समुचित प्रयोग, सरसफाइ, मर्मत सम्भार, व्यक्तिगत सरसफाइ गर्ने ,
		स्वच्छता प्रवर्द्धनका बानी व्यवहार अवलम्बन गर्ने, नमूना बनेर देखाउने ,
		सरसफाइ र स्वच्छतालाई जीवन पद्धतिको रुपमा अवलम्बन गर्ने ,
२	घर परिवार	चर्पीको निमार्ण, सुरक्षित प्रयोग गरी नियमित सरसफाइ र मर्मत सम्भार गर्ने ,
		सरसफाइ र स्वच्छतामा आफूले गरेका असल अभ्यसलाई सामाजिकीकरण गराउने ,
		सुरक्षित पानी र खानाको प्रयोग गर्ने ,
		घर आँगन र वरिपरिको सरसफाइ गरी घर बगैचा व्यवस्थापन गर्ने ,
		स्वच्छकर बानी व्यवहार विकासका लागि परिवारका सदस्य र छिमेकीलाई अभिप्रेरणा गर्ने ,
		घरधुरीबाट निस्किने फोहोरमैलाको वर्गीकरण गरी सुरक्षित व्यवस्थापनगर्ने ,
		सफा र स्वच्छ घर प्रवद्र्धन गरी नमूनाको रुपमा प्रस्तुत हुने ,
		आफूले गरेका खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता सम्बन्धी असल अभ्यासकोस्वःअनुगमन गर्ने ,
३	विद्यालय तथा क्याम्पसहरु	पाठ्यक्रममा उल्लेख गरिएको प्रयोगात्मक नम्बर लाई सरसफाइको आनीबानी परर्वतन संग जोडेर अघि बढाउने,

क्र.स	सरोकारवालाहरु	कार्यक्षेत्र
		पाठ्यक्रममा उल्लेख गरिएको परियोजनाकार्यलाई विद्यार्थीले उसको घरमा गरेको सरसफाइ र स्वच्छताको गतिविधि संग जोडेर अघि बढाउने ,
		पूर्ण सरसफाइ सम्बन्धी कार्ययोजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्ने ,
		विद्यार्थी बाल क्लव गठन गरी सक्रियतामाल्याउने ,
		बाल–मैत्री, लैगिंक–मैत्री चर्पी यूरिनलतथा खानेपानी सुविधा निर्माण गरी प्रयोगमा ल्याउने तथा नियामत मर्मत सम्भार गर्ने ,
		विद्यालयमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताको आचार संहिता तयार गरीलागु गराउने ,
		सुरक्षित पानीको प्रयोग गर्ने ,
		स्वच्छकर बानी व्यवहार विकासका लागिविद्यार्थी र समुदायलाई अभिप्रेरणा गर्ने ,
		फोहोरमैलाको वर्गीकरण गरी सुरक्षित व्यवस्थापन गराउने ,
		विपद्को समयमा खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता सम्बन्धी सचेतना गराउने,
		विद्यालय र समुदाय सरसफाइको सिकाइ केन्द्रका रुपमा विकास गराउने,
		सफा र स्वच्छ विद्यालय तथा क्याम्पस प्रवर्द्धन गरी नमूनाको रुपमाप्रस्तुत गराउने,
४	समुदाय तथा समिति	पूर्ण सरसफाइसम्बन्धी कार्ययोजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्ने ,
		गाउँ टोल समूहको गठन तथा सक्रियता गराउने ,
		बाटोघाटोको नियमित सरसफाइ गर्ने ,
		स्थानीय नियम, आचार संहिताको विकास र परिपालना गराउने ,
		प्रयोगकर्ता–मैत्री सरसफाइ सुविधाको निर्माण तथा स्तरोन्नती गरीनियमित मर्मत सम्भार गराउने ,
		खानेपानीको स्रोत साथै निर्माण भएका अन्यसंरचनाहरु जस्तै पाइपलाइन रटङ्किहरुको मर्मत सम्भार तथा संरक्षणगर्ने गराउने ,
		प्रयोग गरीरहेको पानी सुरक्षित नभएमा, पानीको शुद्धीकरण गरी प्रयोगगर्न लगाउने,
		समुदायमा सरसफाइ र स्वच्छता कायम राख्ने ,
		सार्वजनिक शौचालयको निर्माण, व्यवस्थापन,सरसफाइ र मर्मत सम्भारगर्ने ,
		स्वच्छकर बानी व्यवहार विकासका लागिघरधुरी र नागरिक समुदायलाई अभिप्रेरणा गर्ने,
		फोहोरमैलाको वर्गीकरण र समुचित व्यवस्थापन गर्ने ,
		वृक्षारोपण, हरियाली पार्क, बगैचा, चौताराको निर्माण र संरक्षणगर्ने ,
		समुदायलाई सफा र स्वच्छताविकास गरी पूर्ण सरसफाइतर्फ उन्मुख भएको नमूना समुदाय बनाउने ,
५	उपभोक्तासमिति(नेपानी तथा सरसफाइ बजार व्यवस्थापन समिति वन व्यवस्थापनसमिति)	लक्षित समूह, समिति र समुदायलाई खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छताको व्यवहार परिर्वतनमासचेतिकरण गरीसक्रिय बनाउने ,
		नीति नियम, आचार संहिता तर्जुमा गरी लागु गराउने ,
		स्थानीय स्रोत साधनको पहिचान गरी परिचालन गराउने ,
		अवस्था विश्लेषण, तथ्याक सङ्कलन गर्न सहयोग पुर्‍याउने ,
		विपद्को समयमा खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता सम्बन्धी सचेतना गराउने,
		अनुगमन र सहजीकरण गर्न सहयोग पुर्‍याउने ,

क्र.स	सरोकारवालाहरु	कार्यक्षेत्र
		सरोकारवालाहरु तथा समन्वय समितिसँग समन्वय गर्ने ,
		स्वच्छकर बानी व्यवहार विकासका लागिघरधुरी र नागरिक समुदायलाई अभिप्रेरणा गर्ने,
		फोहोरमैलाको वर्गीकरण र समुचित व्यवस्थापन गर्ने ,
		वृक्षारोपण, हरियाली पार्क, बगैचा, चौताराको निर्माण र संरक्षणगर्ने ,
		खानेपानी तथा सरसफाइका सुविधाहरुको नियमितप्रयोग, मर्मत संभार,र व्यवस्थापनमा सहयोग पुऱ्याउने ,
६	पशुवधशाला सञ्चालक	उचित स्थानमावधशाला निर्माण गराउने ,
		वधशालाको सरसफाइ र त्यहाँबाट निस्केको फोहोर व्यवस्थापन गर्ने ,
		मासुको स्वच्छता कायम राखि स्वच्छ मासु मात्र बिक्रिबितरण गराउने ,
७	सरकारीकार्यालय, गै.स.स., सहयोगी निकाय, रेडक्रस सोसाइटी, निजी कार्यालयआदी	प्रयोगकर्ता–मैत्री चर्पी, यूरिनल तथा खानेपानी संरचनाकोनिर्माण, प्रयोग तथा मर्मत सम्भार गराउने ,
		आवश्यक स्रोत र साधन उपलब्ध गराउने ,
		खानेपानीको स्रोत साथै निर्माण भएका संरचनाको संरक्षण गराउने ,
		प्रयोग गरीरहेको पानी सुरक्षित नभएमा, पानीको शुद्धीकरण गरी प्रयोगगर्न लगाउने,
		समुदायमा सरसफाइ र स्वच्छता कायम राख्ने ,
		सार्वजनिक शौचालयको निर्माण, व्यवस्थापन,सरसफाइ र मर्मत सम्भारगराउने ,
		समुदाय परिचालनको कार्य अघि बढाउने ,
		समुदायमा महसुशीकरण गराई व्यवहार परिर्वतनका गतिविधिहरु सञ्चालनगराउने ,
		कार्यक्रममा सुशासन कायम गराउने ,
		नीति नियम तयार गराउने ,
		आफ्नो कार्यालयलाई नमूनाको रुपमा स्थापित गराउने ,
		सुरक्षित पानीको प्रयोग गर्ने गराउने ,
		कार्यालय र वरिपरिको सरसफाइ कायम राख्ने,
		स्वच्छकर बानी व्यवहार विकासका लागिकर्मचारी र सेवाग्राहीलाई अभिप्रेरणागर्ने,
		फोहोरमैलाको वर्गीकरण र समुचित व्यवस्थापन गर्ने,
		सफा र स्वच्छ कार्यालय प्रवद्र्धन गरी नमूनाको रुपमा प्रस्तुतहुने,
८	महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकार स्वास्थ्य कार्यकर्ता	आफू र आफ्नोपरिवारले सफा र स्वच्छता कायम राखिनमूनाको रुपमा प्रश्तुत हुने ,
		समुदायमा ज्ञान, सीप र सचेतना विस्तार गर्ने,
		सामुदायिक सशक्तिकरण र सक्रियतामा वृद्धि गर्ने,
		अभिमुखीकरण र ट्रिगरीङ्ग गर्ने,
		सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालनमा सहजीकरण,
		विपद्को समयमा खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता सम्बन्धी सचेतना रसामग्री वितरणमा सहयोग गर्ने,
		सफा र स्वच्छ आनीबानी प्रदर्शन गरी नमूनाका रुपमा प्रस्तुतहुनूपर्ने,
		अनुगमन र सहजीकरण गर्न सहयोग पुऱ्याउने,
९	शिक्षक, विद्यालय	पाठ्यक्रममा उल्येख गरिएको प्रयोगात्मक नम्बरलाई सरसफाइको

क्र.स	सरोकारवालाहरु	कार्यक्षेत्र
	व्यवस्थापन समितिर अभिभावक शिक्षक संघ	आनीबानी परर्वतनसंग जोडेर अघि बढाउने,
		पाठ्यक्रममा उल्येख गरिएको परियोजनाकार्यलाई विद्यार्थीले उसको घरमा गरेको सरसफाइ र स्वच्छताको गतिविधिसंग जोडेर अघि बढाउने ,
		पूर्ण सरसफाइ सम्बन्धी कार्ययोजना तर्जुमा तथा कार्यान्यवन गर्ने,
		विद्यालयमा बाल क्लव गठन गरी नियमित सल्लाह सुझाब उपलब्ध गराउने ,
		समन्वय समितिमा प्रतिनिधित्व गरी सक्रिय सहभागि हुने,
		आनीबानी परिर्वतन सम्बन्धी ज्ञान, सीप, अभ्यास दिई सचेतना विस्तारगर्ने,
		विद्यार्थी, विद्यालय परिवार र समुदायको सशक्तिकरण र सक्रियतावृद्धि गर्ने,
		अभिमुखीकरण र तालिम सञ्चालन गर्ने,
		आफू संलग्न निकायमा खानेपानी सरसफाइ तथास्वच्छताको आचार संहिता तयार गरी लागु गर्न सहयोगगर्ने ,
		विपद्को समयमा खानेपानी, सरसफाइ रस्वच्छता सम्बन्धी सचेतना बिस्तार साथै सामग्री वितरणमा सहयोग पुऱ्याउने,
		आफ्नो घर परिवार र विद्यालयको स्वअनुगमन गर्ने,
		आनीबानी परिर्वतनका क्रियाकलापको सहजीकरण गर्न सहयोग पुऱ्याउने,
		सफा र स्वच्छ विद्यालय प्रवर्द्धन गरी नमूनाको रुपमा प्रस्तुतहुने,
१०	विद्यार्थी, बाल क्लव	आफू र आफ्नो घरपरिवारलाई खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताको व्यवहार परिवर्तनमा नमूना राख्ने ,
		विद्यालय सेवा क्षेत्रभित्रसरसफाइ क्यालेन्डर बनाइ कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने,,
		सरसफाइका सुविधाहरु एवं कक्षा कोठा र वरिपरिको वातावरणीय सरसफाइगर्ने
		तथ्याक सङ्कलन, सचेतनामूलक कायक्र्रम सञ्चालनमा सहभागी हुने,
		अविभावकहरुलाई खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन गर्नअभिप्रेरित गर्ने,
		आफूले गरेका आनीबानी परिर्वतन क्रियाकलापको स्वअनुगमन गर्ने ,
		सफा र स्वच्छ विद्यालय प्रवद्र्धन गरी नमूनाको रुपमा प्रस्तुतहुने,
११	स्थानीय क्लव र समूह	आफू र आफ्नो घरपरिवारलाई खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताको व्यवहार परिवर्तनमा नमूना राख्ने ,
		खानेपानी,सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धीज्ञान, सीप र सचेतना विस्तार गर्ने,
		सामुदायिक सशक्तिकरण र सक्रियता वृद्धि गर्न सहयोग पुऱ्याउने,
		अभिमुखीकरण र ट्रिगरिङ्ग गर्न सहयोग पुऱ्याउने,
		अवस्था विश्लेषण, तथ्याक सङ्कलन गर्न सहयोग पुऱ्याउने,
		सचेतनामूलक कायक्रम सञ्चालनमा सहजीकरण गर्न सहयोग पुऱ्याउने,
		विपद्को समयमा खानेपानी, सरसफाइ रस्वच्छता सम्बन्धी सचेतना र सामग्री वितरणमा सहयोग पुऱ्याउने,
		अनुगमन र सहजीकरण गर्न सहयोग पुऱ्याउने,
		सफा र स्वच्छ संस्था प्रवद्र्धन गरी नमूनाको रुपमा प्रस्तुत हुने,
१२	वित्तीय संस्था तथा	आफ्नो संस्थालाई सफा र स्वच्छ संस्थाको रुपमा विकास गराउने,

क्र.स	सरोकारवालाहरु	कार्यक्षेत्र
	सहकारी	सरसफाइ सामग्रीको बजारीकरणमा सहयोग गर्ने,
		सहुलियत व्याँज दरमा ऋण प्रदान गर्ने,
		सामग्रीहरुको बजारीकरण र वितरण गर्ने,
१३	संचारकर्मी तथा नागरिक समाज	खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताको व्यवहार परिर्वतनमा आफू र आफ्नो परिवार नमूनाको रुपमा प्रस्तुत हुने,
		सन्देशमूलक सामग्रीहरुको प्रचारप्रसार गर्ने,
		अध्ययन, अवलोकन र सफल कथाहरुको प्रचारप्रसार गर्ने,
		समुदायमा भए गरेका क्रियाकलापको अनुगमन र पैरवी गर्ने,
१४	निजी क्षेत्रका व्यवसायी र मठ मन्दिर संचालक आदि	आफ्नो संस्थालाई सफा र स्वच्छ संस्थाको रुपमा विकास गराउने,
		सरसफाइ सामग्रीको बजारीकरणमासहयोग गर्ने,
		फोहोरको वर्गीकरण गरी रव्यवस्थापन गराउने,
		कार्यस्थल र सेवाको सरसफाइ रस्वच्छता कायम गर्ने,
		सरसफाइ तथा स्वच्छता अभियानमा कर्मचारी, संगठन र निकायहरुलाई परिचालन गर्ने,

अनुसूची ५.१३ पालिकाको योजना तर्जुमा गोष्ठीको माइन्युट

आज मिति २०७७ साल कार्तिक महिनाको ७ गते सोमबार का दिन अब परिवर्तन गाउँपालिका उपाध्यक्ष श्री हिराकुमारी बुढामगर ज्यूको अध्यक्षतामा बसेको बैठकले पालिका स्तरिय खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता सम्बन्धि योजना तर्जुमा गोष्ठि र योजना प्राथमिकिकरण गरियो।

उपस्थिति

१. हिरा कुमारी बुढामगर - उपाध्यक्ष - परिवर्तन गा.पा.
२. बम बहादुर पुनमगर - अध्यक्ष - वडा नं. १
३. हरि प्रसाद बुढा " " २
४. कृतिराम डाँगी " " ३
५. दल बहादुर बुढा " " ४
६. सुक बहादुर बुढामगर " " ५
७. भान सिंह बुढा " " ६
८. डिल्ली खड्का - प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत
९. दल बहादुर पुन - ६ नं. वडा सदस्य
१०. जगदिश नगाहा - सूचना प्रविधि अधिकृत
११. दिपक घर्तिमगर - सम्पर्क व्यक्ति
१२. लक्ष्मण स्वर्णकार - अधिकृत रेडक्रस सोसाईटी
१३. भद्रबीर घर्ति - वाश संयोजक।
१४ आनन्द बली - एमआइएस अपरेटर
१५ विनोद वि.क. - रोजगार संयोजक
१६. अनिषा घर्तिमगर - पोषण संयोजक
१७. रविन्द्र खड्का - एमआइएस
१८ तोलिराम डाँगी

प्रस्तावहरु

१. तर्जुमाको प्रस्तुतिकरण तथा योजना प्राथमिकिकरण सम्बन्धमा
२. प्राथमिकिकरण योजनाहरुलाई पारित गर्ने सम्बन्धमा
३. विविध सम्बन्धमा

निर्णय नं. १ प्रस्ताव नं. १ माथि छलफल गर्दा भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय ३२९०।

२ यस स्थानीय ~~सिकाय~~ स्तरिय दिगो विकास लक्ष्य अनुसार खानेपानी घरधुरीलाई तथा स्वच्छता योजना तर्जुमा गोष्ठि र योजना प्राथमिकिकरण तपसिलमा उल्लेख बमोजिमको बमोजिम गरि सर्वसम्मत निर्णय गरियो।

तपसिल

क स	कृयाकलाप/ योजना	वडा नं	टोल	घरधुरी	जनसंख्या	योजनाको किसिम	अनुमानित लागत	प्राथमिकता
१	हलहले खोरखोला खा पा	४	हलहले, जेवाले, चिप्ले, झारपोखरी, डोस्का मछानी, गैरा, बरालटाकुरा, पाखेपानी,पुतलीबोट, बयलडाडा, गैराखर्क	८३	४१२	ग्राभिटि	१५००००००	पहिलो
२	बसैखोला खा पा	१	गलकोट, भट्यौलागैरा, रिरुप,दाडधारा, कासुबोट	१००	४९८	ग्राभिटि	९००००००	दोस्रो
३	ट्याम लामीडाडा खापा	५	ट्याम लामिडाडा भालुखोरिं पिपलबोट	५०	२४६	ग्राभिटि	१०००००००	तेस्रो
४	मक्तिम खा पा	२	मक्तिम	४७	२६५	ग्राभिटि	६००००००	चौथो
५	च्यानडाडा धारावोट खा पा	६	ओह	३६	१८१	ग्राभिटि		पाचौ
६	वसारेखोला खा पा	३	उपल्लो केवरी, घरबुटी	५०	२४७	ग्राभिटि	२५००००००	छैटौ
७	घोसाङ कमेरीपानी	१	लामिङ, कर्टेबाङ, जुगीडाडा, खोलावाङ, मर्वाङ	७५	३७५	ग्राभिटि	७००००००	सातौ
८	कोइवाङ खापा	२	कोइवाङ,डिग्रावाङ,	३१	१८०	ग्राभिटि	५००००००	आठौ
९	गैराखर्कओखरबोट खा पा	४	गैराखर्क, ओखरबोट	४०	१९५	ग्राभिटि	१००००००००	नवौ
१०	रानीकोट खा पा	५	रानीकोट	२६	१३०	ग्राभिटि	५००००००	दशौ
११	कुवाखोला खा पा	६	महिवाङ	२५	१३२	ग्राभिटि		एघारौ
१२	जुगेखोला खा पा	३	तल्लो केवरी	४०	२०६	ग्राभिटि	५०००००	बाह्रौ

अनुसूची – १ थप प्रस्तावीत नयाँ खानेपानी योजनाहर

क स	कृयाकलाप/ योजना	वडा नं	टोल	घरधुरी	जनसंख्या	योजनाको किसिम	अनुमानित लागत	प्राथमिकता
१	घमरि निकुञ्जा खा पा	१	गुजलेखर्क, बाघ तार्ते, नमुन्जा, सानाले, सिद्री, डालिम	१३१	६५४	ग्राभिटि		पहिलो
२	खोलारुप खा पा	१	तडलाङ, सेरका, वारहाले, दर्पण	९१	४५५	ग्राभिटि		दोस्रो
३	नलबोल खा पा	१	झाक्रीखोला	८	४३	ग्राभिटि		चौथो
४	साउनेपानी खा पा	१	लिक्याङडाडा, गलचोक, भलखाडा,	२०	९९	ग्राभिटि		छैटो

			साउने ओखर, जौल दाङ					
५	नौमुले खा पा	१	तलो दर्पण, लिटुङ,	५१	२३४	ग्राभिटि		सातौ
६	तल्लो ठाडेखोला	१	सर्सुवारी, दोभेडाडा, अर्भाबोट	६०	३०१	ग्राभिटि	७००००००	आठौ
७	छहराखोला खा पा	१	वैतेलेख	४३	२१६	ग्राभिटि	९००००००	नवौ
८	दाउनेखोला खा पा	१	छिपछिपे, गोठेप, टुलुङवाङ	३४	१७०	ग्राभिटि	८००००००	दशौ
९	छहरा नौधारा खा पा	१	धानावारा, धानावाङ	३८	१९०	ग्राभिटि	५००००००	एघारौ
१०	उपल्लोठाडेखोला खा पा	१	सरावाङ, हिपाखोला डपलधारा, लोमडाडा	४५	२२५	ग्राभिटि	६००००००	बाह्रौ
११	घोसाङ चेनेने छहरा खा पा	१	तरान	४०	२०७	ग्राभिटि	७००००००	तेह्रौ
१२	बायछहरा खा पा	१	वसाइ गल्छ, उपावाङ	४५	२२३	ग्राभिटि	७००००००	चौधौ
१३	थारमाले खा पा	१	कोप्चौ	१०	५१	ग्राभिटि	३००००००	पन्धौ

क स	कृयाकलाप/ योजना	वडा नं	टोल	घरधुरी	जनसंख्या	योजनाको किसिम	अनुमानित लागत	प्राथमिकता
१	स्यालासिमा खा.पा	२	रिवाङ,जागा,रोमाधारा, जङ्कुल सेलेखोला,खेवाङ,गोल्बाङ	११५	५८५	ग्राभिटि	१०००००००	पहिलो
२	भलटुङ खा.पा	२	भलटुङ,पुतलाखोला,पाखेपानी पनेलधारा	५५	३००	ग्राभिटि	१०००००००	दोस्रो
३	रिवाङकुना खा पा	२	रिवाङकुना,	३५	२००	ग्राभिटि	४५०००००	तेस्रो
४	तल्लोभलाका खा.पा	२	भिवाङडाडा,तल्लोभलाका	४८	२५५	ग्राभिटि	६५०००००	छैटो
५	चौधारा खा .पा	२	चौधारा,	३६	१९५	ग्राभिटि	५५०००००	सातौ
६	राम्दी खा.पा	२	राम्दी	२२	११८	ग्राभिटि	३००००००	आठौ

क स	कृयाकलाप/ योजना	वडा नं	टोल	घरधुरी	जनसंख्या	योजनाको किसिम	अनुमानित लागत	प्राथमिकता
१	खट्कीरा खा पा	३	पोखरनेटाडाडा	४५	२२५	ग्राभिटि	१००००००	तेस्रो
२	उपल्लोझिलमिल खा पा	३	रक्षानमारे, दुलमति	३०	१५२	ग्राभिटि	१००००००	चौथो
३	किमुगैरा खा पा	३	किमुगैरा	१६	८६	ग्राभिटि	१५०००००	पाचौ
४	लुपोखोला खा पा	३	हाइवाङ	६०	३००	ग्राभिटि	१००००००	छैटो
५	भैरामुल खा पा	३	भैरामुल	७२	३६२	ग्राभिटि	१२०००००	सातौ

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

६	तल्लोझिलमिले	३	धुनिकोट	२१	१०९	ग्राभिटि	१५०००००	आठौ
७	पुइयाखोला खा पा	३	उपल्लो केवरी	५०	२३९	ग्राभिटि	८०००००	नवौ
८	पिपलपानी खा पा	३	ताइवाड	५०	२७०	ग्राभिटि	१५०००००	दशौ
९	लुपाखोला तल्लो	३	लुङ्गार, लुपदुङ	२०	९७	ग्राभिटि	१००००००	एघारौ
१०	बाउन्नेगारे खा पा	३	जुगेखोला, सर्पलोटे	२५	१२३	ग्राभिटि	१५०००००	बाह्रौ
११	नौलापानी खा पा	३	धुनिकोट, सुनाइडेरा	४०	१९७	ग्राभिटि	७०००००	तेह्रौ
१२	लुपाखोला खा पा	३	धुनिकोट, देविमन्दिर	१५५	७७०	ग्राभिटि	२५०००००	चौधौ
१३	मेलपानी खा पा	३	धुनिकोट, दलित टोल	७५	३७६	ग्राभिटि	५०००००	पन्धौ
१४	जेवलडासे खा पा	३	धुनिकोट, दलित टोल	१५५	७६५	ग्राभिटि	२००००००	सोह्रौ
१५	पल्लोरिमाखोला खा पा	३		२२	१०९		१५०००००	
१६	बुढोओखर खा पा	३		३६	१८२		३५०००००	

क स	क्रयाकलाप/ योजना	वडा नं	टोल	घरधुरी	जनसंख्या	योजनाको किसिम	अनुमानित लागत	प्राथमिकता
१	गाइतर्ने घोपलचौर सुपेकुना लिफ्ट खा पा	४	लुम्बेरी, घोपलचौर, सुपेकुना, टाकुरा, भलकाडाडा, छोटी पातल, पाल्लेडाडा, राक्सेवाड	१०५	५२५	लिफ्टीङ	१००००००००	दोस्रो
२	रायकाटे खा पा	४	रायकाटे, छोटीपातल, पट्टखोला	२७	१३७	ग्राभिटि	२००००००	तेस्रो
३	रिङ्जाखोला सिद्धधुरी लिफ्ट खा पा	४	टाकुरा, भेलडाडा, पातावाड, राक्सेवाड, स्याला	१०२	५११	लिफ्टीङ	१५०००००	चौथो
४	सुनारपानी वसुन्धारा लिफ्ट खा पा	४	वसुन्धारा, खोलावाड, तारल, भेरीखर्क, सिजाखोला	८०	४०१	लिफ्टीङ	१५०००००	पाचौ
५	तातापानी खा पा	४	तातापानी, पोखरडाडा तुषारबोट, काफलडाडा ,सल्लेरी	७६	३७८	ग्राभिटि	२५०००००	छैटौ
६	कालापोखरा मुठावाड खा पा	४	कालापोखरा, मुठावाड	५०	२४८	ग्राभिटि	२००००००	आठौ

स	कृयाकलाप/योजना	वडा नं	टोल	घरधुरी	जनसंख्या	योजनाको किसिम	अनुमानित लागत	प्राथमिकता
१	झपरेनीखोला खा पा	५	भालुकोट, आरुडाडा, खेसवाङ	६५	३२५	ग्राभिटि	७५०००००	दोस्रो
२	त्रिवेणीखोला खा पा	५	त्रिवेणी मावि स्कुल	१०	५७	ग्राभिटि	१००००००	चौथो
३	डमाचौर खा पा	५	डमाचौ, बर्तिवाङ	१८	९४	ग्राभिटि	४००००००	पाचौ
४	स्याङ खा पा	५	स्याङ	१०	४९	ग्राभिटि	१५०००००	छैटो
५	गलसुका लिफ्ट खा पा	५	गल्सुका	४०	२००	लिफ्टीङ	६००००००	सातौ
६	लिकिवाङ खा पा	५	लिकिवाङ	५	२७	ग्राभिटि	२००००००	आठौ
७	जुमाराङ्सी लिफ्ट खा पा	५	जुमाराङ्सी	५०	२५४	लिफ्टीङ	६५०००००	नवौ
८	लम्जीटाकुरा खा पा	५	लम्जीटाकुरा	१०	४४	ग्राभिटि	५००००००	दशौ
९	बेवराखोला खा पा	५	बेवारेखोला	५	२१	ग्राभिटि	१००००००	एघारौ

स	कृयाकलाप/योजना	वडा नं	टोल	घरधुरी	जनसंख्या	योजनाको किसिम	अनुमानित लागत	प्राथमिकता
१	झिंजाखोखा खा पा	६	झिंजा इरिवाङ	५५	२७६	ग्राभिटि	२४०००००	पहिलो
२	कमेरीखोला खा पा	६	सिमलवाङ, ओह	४१	२०५	ग्राभिटि	२५५००००	दोस्रो
३	टोट्के माङखोला खा पा	६	हाङलाङ, नाफे	४०	२०३	ग्राभिटि	६००००००	चौथो
४	दुवोखोला खा पा	६	भलाखर्क, ओह	२५	१२३	ग्राभिटि	४५०००००	पाचौ
५	धाराखोला खा पा	६	ओह	२५	१२२	ग्राभिटि	४५०००००	छैटो
६	खोरिखोला खा पा	६	हाकलाङ तल्लोटोल	३४	१६८	ग्राभिटि	४७०७०००	सातौ

सूची – २ विद्यालय,सार्वजनिक तथा सैंस्थागत शौचालय तर्फ

प्राथमिकीकरण	योजनाको नाम	प्रकार (शैक्षिक संस्था, सार्वजनिक संघ संस्था)	स्थान टोल बस्ती	कैफियत
१	स्वास्थ्य चौकी शौचालय निर्माण	शौचालय	परिवर्तन १ कुरेली	बाल मैत्री,अपाङ्ग मैत्री,
२	युनिटी युवा क्लवको शौचालय निर्माण	शौचालय	परिवर्तन १	
३	बालकल्याण मावि शौचालयल निर्माण	शौचालय	परिवर्तन १ उपावाङ	बाल मैत्री,अपाङ्ग मैत्री,
४	बालकल्याण आधारभूत विद्यालय शौचालय निर्माण	शौचालय	परिवर्तन १ जोगीडाडा	बाल मैत्री,अपाङ्ग मैत्री,
५	हरीयाली कर्षि भवन शौचालय निर्माण	शौचालय	परिवर्तन २	
६	सुकिदह स्मर्ति युवा क्लव	शौचालयर । खानेपानी	परिवर्तन २	

	जन प्रगतिसिल युवा क्लव	शौचालय । पानीको धारा	परिवर्तन २	
	भृकुटी प्रावि भलाका	शौचालय	परिवर्तन २ भलाका	
	वाल सुन्दर प्रावि सेंगम	शौचालय	परिवर्तन २ सेंगम	बाल मैत्री,अपाङ्ग मैत्री,
	सामुदायिक स्वास्थ्य इकाइ केन्द्र	शौचालय । पानीको धारा	परिवर्तन २ डाडागाउँ	
१	रोल्पा रेडिएसन वोडिङ स्कुल	शौचालय	परिवर्तन २ पोखरा	बाल मैत्री,अपाङ्ग मैत्री,
२	राङ्सी पोखरा वजार	सार्वजनिक शौचालय	परिवर्तन २ पोखरा	
३	सामुदायिक वालविकास केन्द्र	शौचालय । धारा	परिवर्तन २	बाल मैत्री,अपाङ्ग मैत्री,
४	जलजला युवा क्लप	शौचालय	परिवर्तन ४	
५	भेरी खर्क उद्यविकास	शौचालय	परिवर्तन ४	
६	मावि माइ स्थान	शौचालय	परिवर्तन ४	बाल मैत्री,अपाङ्ग मैत्री,
७	कालापोखरा वजार	सार्वजनिक शौचालय	परिवर्तन ४	
८	भालुखोला नीमुला	सार्वजनिक शौचालय	परिवर्तन ४	
९	कुडरीवजार	सार्वजनिक शौचालय	परिवर्तन ४	
०	आम्रावजार	सार्वजनिक शौचालय	परिवर्तन ४	
	६ नं वडा कार्यलय	शौचालय	परिवर्तन ६ नाफे	बाल मैत्री,अपाङ्ग मैत्री,
	दिप ज्योति प्रावि	शौचालय	परिवर्तन ६ ओह	बाल मैत्री,अपाङ्ग मैत्री,
	प्रा वि चावाङ	शौचालय	परिवर्तन ६	बाल मैत्री,अपाङ्ग मैत्री,
	जन कल्याण प्रा वि	शौचालय	परिवर्तन ६	बाल मैत्री,अपाङ्ग मैत्री,
	जनप्रिय बालशिक्षा	शौचालय	परिवर्तन ६	बाल मैत्री,अपाङ्ग मैत्री,

सूची – ३ सरसफाइ तथा स्वच्छता तर्फ

सं	कार्यक्रम
१	पूर्ण सरसफाइ वार्ड निर्माण सम्वन्धि कार्यक्रमहरु (विद्यालय सरसफाइ कक्षा, सेनेटरी प्याड निर्माण तालिम, प्लास्टिक मुक्त अभियान, हात धुने तालिम, महिनावारी स्वच्छता कार्यक्रम आदि)

सूची – ४ शिप तथा क्षमता विकास तालिम तर्फ

सं	कार्यक्रम
१	पम्म अप्रेटर तथा प्लाम्विम पुन ताजीका तालिम
२	वास सहज कर्ता तालिम
३	खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छता उपभोक्ताहरूलाइ लेखा तथा व्यवस्थापन तालिम
४	जलवायु अनुकुलन सम्वन्धि तालिम

सूची – ५ जलवायु अनुकुलन तर्फ (श्रोत संरक्षण)

थमिकीकरण क्र सं	योजनाको नाम	स्थान टोल वस्तीको नाम	कैफियत
१	जागा पाखेपानी मुहान संरक्षण	परिवर्तन २ रोल्पा	
२	पधेरी पोखरा मुहान संरक्षण	परिवर्तन २ रोल्पा	

३	गुवेखोला रिचार्ज पोखरी निर्माण	परिवर्तन ४ रोल्पा	
४	जेपालेखोला मुहान संरक्षण	परिवर्तन ४ रोल्पा	
५	छिप्लेखोला मुहान संरक्षण	परिवर्तन ४ रोल्पा	
६	भिउजेखोला तल र माथि मुहान संरक्षण	परिवर्तन ४ रोल्पा	
७	डोप्काखोला मुहान संरक्षण	परिवर्तन ४ रोल्पा	
८	पानी भर्नेखोला मुहान संरक्षण	परिवर्तन ४ रोल्पा	
९	सिरुवाली रिचार्ज पोखरी निर्माण	परिवर्तन ४ रोल्पा	
१०	जुगेपानी सिरुवाली मुहान संरक्षण	परिवर्तन ४ रोल्पा	
११	उत्तिसवारी रिचार्जपोखरी निर्माण	परिवर्तन ४ रोल्पा	
१२	ठुलापोखरी लोम्चरी पोखरी संरक्षण	परिवर्तन ४ रोल्पा	
१३	घोपचौर रिचार्ज पोखरी निर्माण	परिवर्तन ४ रोल्पा	
१४	कोतरा तलर माथि मुहान संरक्षण	परिवर्तन ४ रोल्पा	
१५	दलसिङ्गेगैरा रिचार्ज पोखरी निर्माण	परिवर्तन ६ रोल्पा	
१६	साहुघारेकुवा संरक्षण	परिवर्तन ६ रोल्पा	
१७	उतिसखोला कुवा संरक्षण	परिवर्तन ६ रोल्पा	
१८	कुनाखोला कुवा संरक्षण	परिवर्तन ६ रोल्पा	
१९	घुडेनी मुहान संरक्षण	परिवर्तन ६ रोल्पा	
२०	लामी डाडा रिचार्ज पोखरी निर्माण	परिवर्तन १ रोल्पा	
२१	छहरा नौधारा मुहान संरक्षण	परिवर्तन १ रोल्पा	
२२	ठुलोखोला मुहान संरक्षण	परिवर्तन १ रोल्पा	
२३	पाङखोला मुहान संरक्षण	परिवर्तन १ रोल्पा	
२४	भूतखोला मुहान संरक्षण	परिवर्तन १ रोल्पा	
२५	जायरीखोला मुहान संरक्षण	परिवर्तन १ रोल्पा	
२६	पधेरीखोला मुहान संरक्षण	परिवर्तन ३ रोल्पा	
२७	कॉसीखोरिया रिचार्ज पोखरी निर्माण	परिवर्तन ३ रोल्पा	
२८	विर्ताकुवा कुवा संरक्षण	परिवर्तन ३ रोल्पा	
२९	राजपनेरा महान संरक्षण	परिवर्तन ३ रोल्पा	
३०	जेवलजाडे मुहान संरक्षण	परिवर्तन ३ रोल्पा	
३१	दुइमती रिचार्जपोखरी निर्माण	परिवर्तन ३ रोल्पा	
३२	जुइखोला मुहान संरक्षण	परिवर्तन ३ रोल्पा	
३३	जहरेसिम कुवा संरक्षण	परिवर्तन ३ रोल्पा	
३४	लुपाखोला मुहान संरक्षण	परिवर्तन ३ रोल्पा	
३५	भयार मुहान संरक्षण	परिवर्तन ३ रोल्पा	
३६	लरिवयस मुहान संरक्षण	परिवर्तन ३ रोल्पा	
३७	भूतखोला मुहान संरक्षण	परिवर्तन ३ रोल्पा	
३८	धाखन रिचार्ज पोखरी निर्माण	परिवर्तन ३ रोल्पा	

अनुसूची ५.१५ गाउँपालिकाको नक्शाहरु

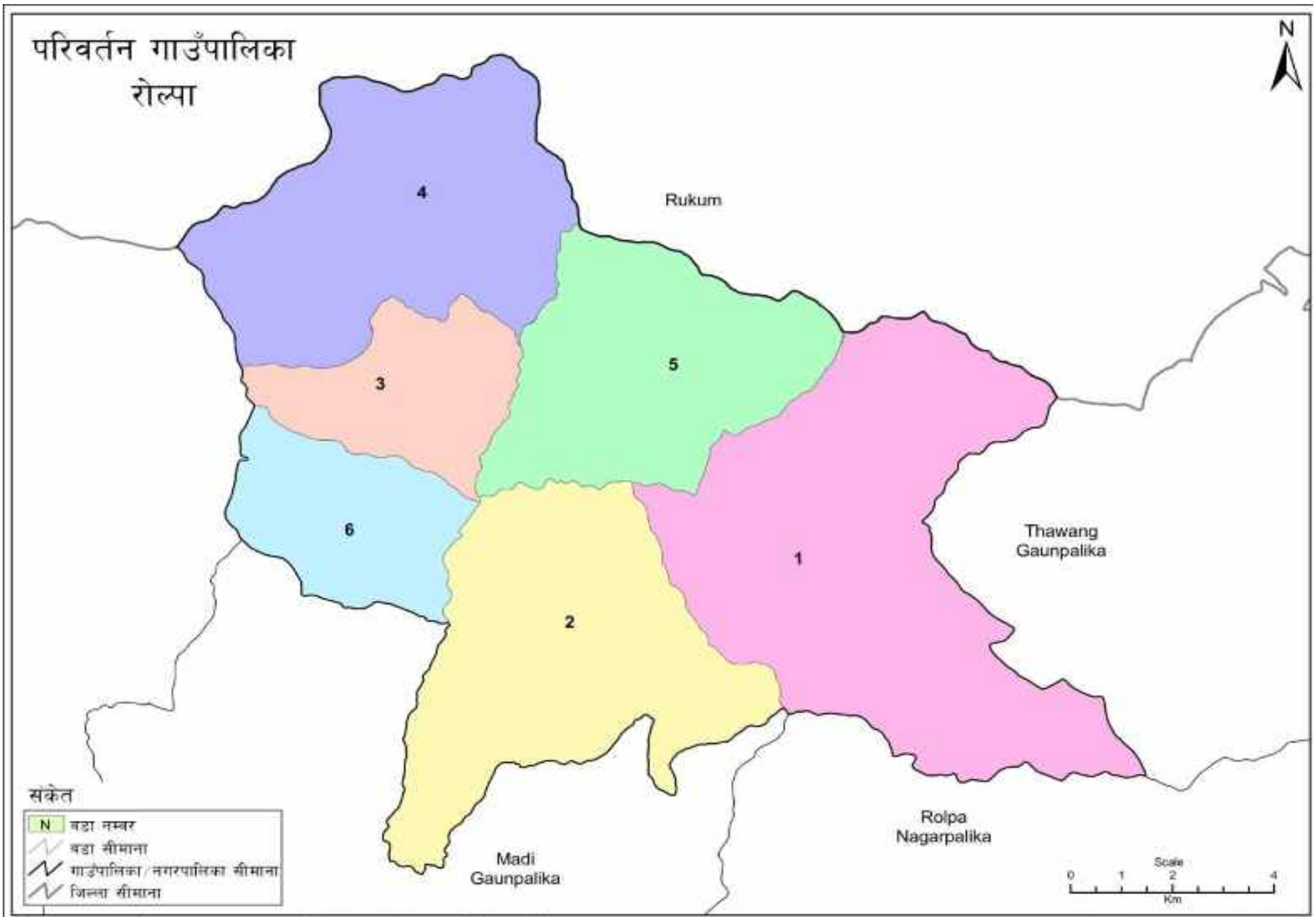

स्रोत: स्थलरुप नक्सा (स्केल १:२५०००/१:५००००), नापी विभाग र जनगणना २०६८, केन्द्रिय तथ्यांक विभाग
तयार पार्ने: गाउँपालिका, नगरपालिका तथा विशेष, संरक्षित वा स्वायत्त क्षेत्रको संख्या तथा सीमाना निर्धारण आयोग

Projection System: MUTM, Spheroid - Everest 1830
LLRC,2016